

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 24ης Μαΐου 2007*

Στην υπόθεση T-151/01,

Der Grüne Punkt — Duales System Deutschland GmbH, πρώην Der Grüne Punkt — Duales System Deutschland AG, με έδρα την Κολωνία (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τους W. Deselaers, B. Meyring, E. Wagner και C. Weidemann, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης αρχικώς από τον S. Rating, στη συνέχεια από τους P. Oliver, H. Gading και M. Schneider, και τέλος από τους W. Mölls και R. Sauer,

καθής,

υποστηριζόμενης από την

VfW AG, με έδρα την Κολωνία (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τους H. F. Wissel και J. Dreyer, δικηγόρους,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

και από τις

Landbell AG für Rückhol-Systeme, με έδρα τη Mayence (Γερμανία),

BellandVision GmbH, με έδρα το Pegnitz (Γερμανία),

εκπροσωπούμενες από τους A. Rinne και A. Walz, δικηγόρους,

παρεμβαίνουσες,

με αντικείμενο προσφυγή περί ακυρώσεως της αποφάσεως 2001/463/EK της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 2001, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 82 [EK] (υπόθεση COMP D3/34493 — DSD) (EE L 166, σ. 1),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους R. García-Valdecasas, Πρόεδρο, J. D. Cooke και I. Labucka, δικαστές,

γραμματέας: K. Andoná, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 11ης και της 12ης Ιουλίου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

A — Διάταγμα για την αποφυγή των απορριμμάτων από συσκευασίες

- ¹ Στις 12 Ιουνίου 1991, η Γερμανική Κυβέρνηση εξέδωσε το *Verordnung über die Vermeidung von Verpackungsabfällen* [διάταγμα για την αποφυγή των απορριμμάτων από συσκευασίες (BGBl. 1991 I, σ. 1234)], του οποίου το τροποποιηθέν κείμενο —που έχει εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση— τέθηκε σε ισχύ στις 28 Αυγούστου 1998 (στο εξής: διάταγμα ή διάταγμα για τις συσκευασίες). Το διάταγμα αυτό έχει ως αντικείμενο την πρόληψη και τη μείωση των επιπτώσεων που έχουν για το περιβάλλον τα απορρίμματα από συσκευασίες. Προς τούτο, το διάταγμα επιβάλλει στους παραγωγούς και στους διανομείς την υποχρέωση αναλήψεως και ανακυκλώσεως των χρησιμοποιημένων συσκευασιών πωλήσεως, εκτός του δημοσίου συστήματος διαχειρίσεως απορριμμάτων.
- ² Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, του διατάγματος, οι συσκευασίες πωλήσεως (στο εξής: συσκευασίες) είναι εκείνες στις οποίες συσκευάζονται, στα σημεία πωλήσεως, τα προϊόντα που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή. Πρόκειται επίσης για συσκευασίες που χρησιμοποιούνται από τα εμπορικά καταστήματα, τα εστιατόρια και άλλες επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών για να καταστήσουν δυνατή ή να διευκολύνουν την παράδοση των εμπορευμάτων στον τελικό καταναλωτή (συσκευασίες εξυπηρετήσεως), καθώς επίσης τα πιατικά και μαχαιροπίρουνα μιας χρήσεως.

- 3 Το άρθρο 3, παράγραφος 7, του διατάγματος ορίζει τον παραγωγό ως κάθε πρόσωπο το οποίο παράγει συσκευασίες, υλικά συσκευασιών ή άλλα προϊόντα από τα οποία παράγονται άμεσα συσκευασίες, καθώς και κάθε πρόσωπο που εισάγει συσκευασίες στο γερμανικό έδαφος. Ως προς τον διανομέα, το άρθρο 3, παράγραφος 8, του διατάγματος διαλαμβάνει ότι πρόκειται για κάθε πρόσωπο το οποίο εμπορεύεται συσκευασίες, υλικά συσκευασίας ή άλλα προϊόντα από τα οποία παράγονται άμεσα συσκευασίες ή ακόμη συσκευασμένα εμπορεύματα, χωρίς να έχει σημασία το στάδιο εμπορίας. Οι εταιρίες πώλησας δι' αλληλογραφίας αποτελούν επίσης διανομείς κατά την έννοια του διατάγματος. Τέλος, ο τελικός καταναλωτής ορίζεται στο άρθρο 3, παράγραφος 10, του διατάγματος ως κάθε πρόσωπο το οποίο δεν μεταπωλεί το εμπόρευμα στη μορφή στην οποία του παραδόθηκε.
- 4 Οι παραγωγοί και οι διανομείς συσκευασιών μπορούν να εκπληρώνουν με δύο τρόπους την υποχρέωση που τους επιβάλλει το διάταγμα για την ανάληψη και την ανακύκλωση.
- 5 Αφενός, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, του διατάγματος, οι παραγωγοί και οι διανομείς είναι υποχρεωμένοι να δέχονται δωρεάν από τους τελικούς καταναλωτές τις χρησιμοποιημένες συσκευασίες πώλησας, στο σημείο πώλησας ή σε άμεσα γειτνιάζοντα τόπο και να φροντίζουν για την ανακύκλωσή τους (στο εξής: σύστημα ίδιας διάθεσης). Η υποχρέωση του διανομέα να δέχεται τις συσκευασίες περιορίζεται στα είδη, στις μορφές και στα μεγέθη των συσκευασιών καθώς και στα συσκευασμένα προϊόντα που περιλαμβάνονται στον κατάλογο των προϊόντων του. Για τους διανομείς των οποίων το εμβαδόν των χώρων πώλησας είναι μικρότερο των 200 τετραγωνικών μέτρων η υποχρέωση αναλήψεως περιορίζεται στις συσκευασίες των προϊόντων που φέρουν τα εμπορικά σήματα που διακινεί ο διανομέας (άρθρο 6, παράγραφος 1, τέταρτο και πέμπτο εδάφιο, του διατάγματος). Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του διατάγματος, στο πλαίσιο του συστήματος ίδιας διάθεσης ο διανομέας οφείλει να ενημερώσει τον τελικό καταναλωτή για τη δυνατότητα επιστροφής της συσκευασίας «με αναγραφή κειμένου το οποίο πρέπει να γίνεται αντιληπτό με ευχέρεια και να είναι ευανάγνωστο».
- 6 Αφετέρου, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του διατάγματος, οι παραγωγοί και οι διανομείς μπορούν να προσχωρήσουν σε σύστημα το οποίο διασφαλίζει στο σύνολο της περιοχής πώλησας του διανομέα την τακτική αποκομιδή των χρησιμοποιημένων συσκευασιών πώλησας από την κατοικία ή

από χώρους κοντινούς στην κατοικία του τελικού καταναλωτή προκειμένου να τις ανακυκλώσουν (στο εξής: συλλογικό σύστημα). Οι παραγωγοί και οι διανομείς που συμμετέχουν στο συλλογικό σύστημα απαλλάσσονται από την υποχρέωσή τους προς ανάληψη και ανακύκλωση όλων των συσκευασιών που καλύπτονται από το σύστημα αυτό. Κατά το σημείο 4, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του παραρτήματος I του άρθρου 6 του διατάγματος, οι παραγωγοί και οι διανομείς οφείλουν να γνωστοποιούν τη συμμετοχή τους στο συλλογικό σύστημα «με αναγραφή σχετικής ένδειξης στη συσκευασία ή με άλλο κατάλληλο τρόπο». Μπορούν επίσης να κάνουν μνεία της συμμετοχής αυτής στις συσκευασίες ή να χρησιμοποιούν άλλα μέτρα, όπως, για παράδειγμα, πληροφόρηση της πελατείας στον τόπο πωλήσεως ή με σημείωση που επισυνάπτεται στη συσκευασία.

- 7 Κατ' εφαρμογή του άρθρου 6, παράγραφος 3, ενδέκατο εδάφιο, του διατάγματος, τα συλλογικά συστήματα πρέπει να εγκρίνονται από τις αρμόδιες αρχές των οικείων ομόσπονδων κρατών. Για να εγκρίνονται, τα συστήματα αυτά πρέπει, ειδικότερα, να έχουν ποσοστό καλύψεως το οποίο εκτείνεται στο έδαφος τουλάχιστον ενός ομόσπονδου κράτους, να πραγματοποιούν τακτική αποκομιδή από χώρο πλησίον της κατοικίας των καταναλωτών και να έχουν υπογράψει συμφωνίες με τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως που διαχειρίζονται τα απορρίμματα. Κάθε επιχείρηση που πληροί τις προϋποθέσεις αυτές εντός ενός ομόσπονδου κράτους μπορεί να οργανώσει σ' αυτό εγκεκριμένο συλλογικό σύστημα.
- 8 Από 1ης Ιανουαρίου 2000, τα συστήματα ίδιας διάθεσης και τα συλλογικά συστήματα υπόκεινται στην τήρηση των ίδιων ποσοστών ανακυκλώσεως. Τα ποσοστά αυτά, τα οποία περιλαμβάνονται στο παράρτημα I του διατάγματος, ποικίλλουν ανάλογα με το υλικό που αποτελεί τη συσκευασία. Η τήρηση των υποχρεώσεων αναλήψεως και ανακυκλώσεως διασφαλίζεται, στην περίπτωση του συστήματος ίδιας διάθεσης, με τη χορήγηση βεβαιώσεων από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες και, στην περίπτωση του συλλογικού συστήματος, με τη χορήγηση επαληθεύσιμων στοιχείων σχετικά με τις συλλεγείσες και ανακυκλωθείσες ποσότητες συσκευασιών.
- 9 Εξάλλου, το άρθρο 6, παράγραφος 1, ένατο εδάφιο, του διατάγματος ορίζει ότι, αν ένας διανομέας δεν εκπληρώνει την υποχρέωσή του αναλήψεως και ανακυκλώσεως μέσω ενός συστήματος ίδιας διάθεσης, οφείλει να πράξει τούτο μέσω του συλλογικού συστήματος.

- 10 Συναφώς, με τις παρατηρήσεις τους της 24ης Μαΐου 2000, που κοινοποίησαν στην Επιτροπή στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας (στο εξής: παρατηρήσεις των γερμανικών αρχών), οι γερμανικές αρχές ανέφεραν ότι το διάταγμα για τις συσκευασίες επέτρεπε στον διανομέα να συνδυάσει την ανάληψη σε χώρο πλησίον του καταστήματος, στο πλαίσιο ενός συστήματος ίδιας διάθεσης, και την αποκομιδή από χώρο πλησίον του τελικού καταναλωτή, στο πλαίσιο ενός συλλογικού συστήματος, συμμετέχοντας στο συλλογικό σύστημα μόνο για ένα μέρος των συσκευασιών που είχε διαθέσει στην αγορά.
- 11 Με τις παρατηρήσεις αυτές, οι γερμανικές αρχές ανέφεραν επίσης ότι, αν ο διανομέας επέλεγε να συμμετέχει σε συλλογικό σύστημα για το σύνολο των συσκευασιών που διέθετε στο εμπόριο, δεν υπείχε πλέον τις υποχρεώσεις που προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφοι 1 και 2, πράγμα που σήμαινε ότι η εκ των υστέρων ατομική λύση για τη διάθεση των απορριμμάτων δεν ήταν δυνατή. Αντιθέτως, αν ο διανομέας επέλεγε τη συμμετοχή ευθύς εξ αρχής σε σύστημα ίδιας διάθεσης, η μεταγενέστερη συμμετοχή σε συλλογικό σύστημα ήταν δυνατή αν το ποσοστό ανακυκλώσεως δεν είχε επιτευχθεί στο πλαίσιο της ίδιας διάθεσης.

B — Συλλογικό σύστημα της Der Grüne Punkt — Duales System Deutschland GmbH και σύμβαση για τη χρήση του λογότυπου

- 12 Από το 1991, η Der Grüne Punkt — Duales System Deutschland GmbH (στο εξής: προσφεύγουσα ή DSD) είναι η μόνη εταιρία η οποία εκμεταλλεύεται συλλογικό σύστημα στο σύνολο της γερμανικής επικράτειας (στο εξής: σύστημα DSD). Προς τούτο, η DSD έλαβε το 1993 την έγκριση των αρμόδιων αρχών όλων των ομόσπονδων κρατών.
- 13 Οι σχέσεις μεταξύ DSD και των παραγωγών και διανομέων που προσχωρούν στο σύστημά της διέπονται από μια τυποποιημένη σύμβαση η οποία έχει ως αντικείμενο τη χρήση του λογοτύπου Der Grüne Punkt (στο εξής: σύμβαση ή σύμβαση για τη

χρήση του λογοτύπου). Υπογράφοντας τη σύμβαση αυτή, η προσχωρούσα επιχείρηση έχει το δικαίωμα, έναντι αμοιβής, να θέτει τον λογότυπο Der Grüne Punkt στις συσκευασίες πωλήσεως που περιλαμβάνονται στο σύστημα DSD (άρθρο 1, παράγραφος 1, της συμβάσεως για τη χρήση του λογοτύπου).

- 14 Η DSD εγγυάται στη συμβεβλημένη επιχείρηση ότι θα εξασφαλίζει την αποκομιδή, τη διαλογή και την ανακύκλωση των χρησιμοποιημένων συσκευασιών πωλήσεως που αποφασίζει να συμπεριλάβει στο σύστημα DSD, απαλλάσσοντάς την έτσι από τις υποχρεώσεις της προς ανάληψη και ανακύκλωση των εν λόγω συσκευασιών (άρθρο 2 της συμβάσεως).
- 15 Η συμβεβλημένη επιχείρηση υποχρεούται να κοινοποιεί τα είδη συσκευασίας που επιθυμεί να διαθέσει μέσω του συστήματος DSD και να επιθέτει τον λογότυπο Der Grüne Punkt σε κάθε συσκευασία που περιλαμβάνεται στα είδη αυτά και προορίζεται για εσωτερική κατανάλωση στη Γερμανία, προκειμένου η DSD να μπορεί να απαλλάσσει τη συμβεβλημένη επιχείρηση από την υποχρέωση αυτή (άρθρο 3, παράγραφος 1, της συμβάσεως).
- 16 Ο χρήστης του λογοτύπου καταβάλλει στην DSD ένα τέλος για όλες τις συσκευασίες που φέρουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt που αυτός διανέμει στο γερμανικό έδαφος κατ' εφαρμογήν της συμβάσεως για τη χρήση του λογοτύπου. Οποιαδήποτε εξαίρεση από τον κανόνα αυτό πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο χωριστής γραπτής συμφωνίας (άρθρο 4, παράγραφος 1, της συμβάσεως). Το άρθρο 5, παράγραφος 1, της συμβάσεως διαλαμβάνει επίσης ότι όλες οι συσκευασίες που φέρουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt και διανέμονται από τον χρήστη του λογοτύπου στη γερμανική επικράτεια τιμολογούνται (άρθρο 5, παράγραφος 1, της συμβάσεως).
- 17 Το ύψος του τέλους εκμεταλλεύσεως υπολογίζεται βάσει δύο ειδών στοιχείων, δηλαδή, αφενός, το βάρος της συσκευασίας και το είδος του χρησιμοποιηθέντος υλικού και, αφετέρου, τον όγκο ή την επιφάνεια της συσκευασίας. Τα τέλη υπολογίζονται χωρίς προσάυξηση βάσει των κερδών και προορίζονται αποκλειστικά για την κάλυψη του κόστους της αποκομιδής, της διαλογής και της ανακυκλώσεως, καθώς και των σχετικών διοικητικών εξόδων (άρθρο 4, παράγραφοι 2 και 3, της συμβάσεως). Τα τέλη μπορούν να αναπροσαρμόζονται με απόφαση της DSD αν το κόστος αυτό μεταβάλλεται.

- 18 Έτσι, οι συσκευασίες πωλήσεως που φέρουν το λογότυπο Der Grüne Punkt συλλέγονται, αναλόγως του υλικού από το οποίο είναι κατασκευασμένες, σε ειδικούς κάδους (μέταλλα, πλαστικά και σύνθετα υλικά) ή σε δοχεία εγκατεστημένα κοντά στις κατοικίες (ειδικά το χαρτί και το γυαλί), ενώ τα υπολείμματα πετιούνται στους κάδους των δημοσίων οργανισμών αποκομιδής απορριμμάτων.
- 19 Ωστόσο, η DSD δεν συλλέγει ούτε ανακυκλώνει η ίδια τις χρησιμοποιημένες συσκευασίες, αλλά αναθέτει την υπηρεσία αυτή με υπεργολαβία στις τοπικές επιχειρήσεις αποκομιδής. Οι σχέσεις μεταξύ DSD και των επιχειρήσεων αυτών διέπονται από μια τυποποιημένη σύμβαση, τροποποιηθείσα επανειλημμένως, η οποία έχει ως αντικείμενο τη δημιουργία και την εκμετάλλευση ενός συστήματος που αποβλέπει στη συλλογή και στη διαλογή των συσκευασιών. Σύμφωνα με αυτές τις συμβάσεις υπηρεσιών που έχουν υπογραφεί μεταξύ DSD και 537 τοπικών επιχειρήσεων, κάθε μία από τις επιχειρήσεις αυτές διαθέτει την αποκλειστική εξουσία να πραγματοποιεί, σε συγκεκριμένη περιοχή, αποκομιδή των συσκευασιών για λογαριασμό της DSD. Κατόπιν διαλογής, οι συσκευασίες αυτές μεταφέρονται σε κέντρο ανακυκλώσεως για να ανακυκλωθούν εκεί.
- 20 Η σύμβαση παροχής υπηρεσιών αποτελεί το αντικείμενο της απόφασης 2001/835/ΕΚ της Επιτροπής, της 17ης Σεπτεμβρίου 2001, σε διαδικασία κινηθείσα βάσει του άρθρου 81 [ΕΚ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ (υποθέσεις COMP/34493 — DSD, COMP/37366 — Hofmann + DSD, COMP/37299 — Edelhoff + DSD, COMP/37291 — Rechmann + DSD, COMP/37288 — ARGE και πέντε άλλοι + DSD, COMP/37287 — AWG και πέντε άλλοι + DSD, COMP/37526 — Feldhaus + DSD, COMP/37254 — Nehlsen + DSD, COMP/37252 — Schönmakers + DSD, COMP/37250 — Altvater + DSD, COMP/37246 — DASS + DSD, COMP/37245 — Scheele + DSD, COMP/37244 — SAK + DSD, COMP/37243 — Fischer + DSD, COMP/37242 — Trienekens + DSD, COMP/37267 — Interseroh + DSD) (ΕΕ L 319, σ. 1). Κατά της απόφασης αυτής ασκήθηκε προσφυγή ακυρώσεως εκ μέρους της προσφεύγουσας στην υπόθεση T-289/01, Duales System Deutschland κατά Επιτροπής.

Ιστορικό της διαφοράς

- 21 Στις 2 Σεπτεμβρίου 1992, η DSD κοινοποίησε στην Επιτροπή, εκτός του καταστατικού της, ορισμένο αριθμό συμφωνιών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται η σύμβαση για τη χρήση του λογοτύπου και η σύμβαση παροχής υπηρεσιών, προκειμένου να λάβει αρνητική πιστοποίηση ή, ελλείψει αυτής, απόφαση περί απαλλαγής.
- 22 Μετά τη δημοσίευση στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* στις 23 Ιουλίου 1977 (ΕΕ C 100, σ. 4) της ανακοίνωσης σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 3, του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων [81 ΕΚ] και [82 ΕΚ] της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25), με την οποία η Επιτροπή γνωστοποιούσε την πρόθεσή της να αξιολογήσει θετικά τις κοινοποιηθείσες συμφωνίες, η Επιτροπή έλαβε τις παρατηρήσεις τρίτων ενδιαφερομένων που αφορούσαν, ιδίως, ζητήματα σχετικά με την εφαρμογή της συμβάσεως για τη χρήση του λογοτύπου. Ειδικότερα, αυτοί οι ενδιαφερόμενοι τρίτοι κατήγγειλαν πιθανή στρέβλωση του ανταγωνισμού οφειλόμενη στην καταβολή διπλού τέλους στην περίπτωση συμμετοχής στο σύστημα της DSD και στο σύστημα άλλου παρέχοντος υπηρεσίες.
- 23 Στις 15 Οκτωβρίου 1998, η DSD υπέβαλε στην Επιτροπή σειρά δεσμεύσεων προκειμένου να αποφεύγεται όπως οι παραγωγοί και οι διανομείς συσκευασιών που είναι συμβεβλημένοι με το σύστημα DSD καταβάλλουν διπλό τέλος στην περίπτωση κατά την οποία συμμετέχουν σε άλλο συλλογικό σύστημα το οποίο δραστηριοποιείται σε περιφερειακό επίπεδο. Ειδικότερα, η DSD είχε υπόψη την κατάσταση στην οποία τα συλλογικά συστήματα, περιοριζόμενα σε ένα ή περισσότερα ομόσπονδα κράτη, θα δημιουργούνταν παράλληλα με το σύστημα DSD. Στην περίπτωση αυτή, η αποκομιδή συσκευασιών του ίδιου τύπου και από τον ίδιο διανομέα ή παραγωγό μπορούσε να γίνεται, στα ομόσπονδα αυτά κράτη, από μια από τις επιχειρήσεις των νέων συλλογικών συστημάτων και στα άλλα ομόσπονδα κράτη από την DSD· συναφώς, η εκ μέρους της DSD ανάληψη υποχρεώσεως ήταν η εξής (αιτιολογικές σκέψεις 4, 58 και 59 της προσβαλλόμενης αποφάσεως):

«Σε περίπτωση που συγκροτηθούν εναλλακτικά συστήματα περιφερειακής εμβέλειας τα οποία θα ανταγωνίζονται το υφιστάμενο σύστημα “DSD” και τα οποία θα έχουν εγκριθεί επίσημα από τις αρμόδιες ανώτατες ομόσπονδες αρχές

σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 3, του διατάγματος για τις συσκευασίες, [η DSD] δέχεται να εφαρμόσει τη σύμβαση για τη χρήση του λογοτύπου κατά τέτοιον τρόπο ώστε να παρέχεται στις επιχειρήσεις στις οποίες παραχωρείται η δυνατότητα να συμμετέχουν στα συστήματα αυτά με επιμέρους ποσότητες από τις συσκευασίες που διακινούν. Για τις συσκευασίες που αποδεδειγμένα εισάγονται σε ένα τέτοιο εναλλακτικό σύστημα [η DSD] δεν θα απαιτεί την πληρωμή τέλους εκμετάλλευσης επί τη βάσει της σύμβασης για τη χρήση του λογοτύπου. Μία πρόσθετη προϋπόθεση για την απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής τέλους εκμετάλλευσης σε σχέση με τις συσκευασίες που φέρουν τον [λογότυπο] Der Grüne Punkt είναι η μη υπαγωγή σε περιορισμούς της προστασίας αυτού του λογοτύπου.»

- 24 Στις 3 Νοεμβρίου 1999, η Επιτροπή θεώρησε ότι οι δεσμεύσεις αυτές που η DSD υπέβαλε στις 15 Οκτωβρίου 1998 και αφορούσαν μόνο τα συλλογικά συστήματα, έπρεπε να καλύπτουν επίσης τα συστήματα ίδιας διάθεσης που χρησιμοποιούνται για μέρος των συσκευασιών πωλήσεως και όχι να περιορίζονται μόνο στα συλλογικά συστήματα.
- 25 Στις 15 Νοεμβρίου 1999, ορισμένοι παραγωγοί συσκευασιών υπέβαλαν στην Επιτροπή καταγγελία. Προέβαλαν ότι η σύμβαση για τη χρήση του λογοτύπου εμπόδιζε την εφαρμογή ενός συστήματος ίδιας διάθεσης των συσκευασιών. Θεωρούσαν ότι η χρήση του λογοτύπου, χωρίς να υπάρχει ωστόσο πραγματική παροχή υπηρεσιών αποκομιδής των απορριμμάτων από την DSD, συνιστούσε κατάχρηση δεσπίζουσας θέσεως εκ μέρους της DSD.
- 26 Με επιστολή της 13ης Μαρτίου 2000, η DSD γνωστοποίησε στην Επιτροπή την ανάληψη δύο πρόσθετων δεσμεύσεων. Η μία αφορούσε την περίπτωση κατά την οποία ένας παραγωγός ή διανομέας εφαρμόζουν σύστημα ίδιας διάθεσης για επιμέρους ποσότητες συσκευασιών πωλήσεως και μετέχουν για τις υπόλοιπες επιμέρους ποσότητες στο σύστημα της DSD. Στην περίπτωση αυτή, η DSD δεσμευόταν να μην εισπράττει το τέλος εκμεταλλεύσεως με βάση τη σύμβαση για τη χρήση του λογοτύπου για το μέρος των συσκευασιών που ανακτώνται κατά το σύστημα ίδιας διάθεσης, υπό την προϋπόθεση ότι προσκομίζονται αποδείξεις για αυτό το δεύτερο είδος αποκομιδής. Οι αποδείξεις αυτές έπρεπε να προσκομίζονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις που μνημονεύονται στο παράρτημα I, σημείο 2, του διατάγματος για τις συσκευασίες. Με την από 13 Μαρτίου 2000 επιστολή της, η DSD ανέφερε επίσης ότι δεν θεωρούσε αναγκαίο να τροποποιήσει τις δεσμεύσεις που ανέλαβε στις 15 Οκτωβρίου 1998 (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 7, 60 και 61 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

- 27 Στις 3 Αυγούστου 2000, η Επιτροπή απηύθυνε ανακοίνωση αιτιάσεων στην DSD, η οποία απάντησε στην Επιτροπή με επιστολή της 9ης Οκτωβρίου 2000.
- 28 Στις 20 Απριλίου 2001, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2001/463/EK, σχετικά με διαδικασία κινηθείσα βάσει του άρθρου 82 [ΕΚ] (υπόθεση COMP D3/34493 — DSD) (ΕΕ L 166, σ. 1, στο εξής: η προσβαλλόμενη απόφαση).

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 29 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 5 Ιουλίου 2001, η προσφεύγουσα άσκησε, δυνάμει του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, προσφυγή περί ακυρώσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως.
- 30 Με χωριστό δικόγραφο, που κατατέθηκε αυθημερόν, η προσφεύγουσα υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 242 ΕΚ, αίτηση αναστολής εκτελέσεως του άρθρου 3 της αποφάσεως αυτής, καθώς και των άρθρων 4, 5, 6 και 7, στο μέτρο που τα άρθρα αυτά αναφέρονται στο εν λόγω άρθρο 3, μέχρις ότου το Πρωτοδικείο αποφανθεί επί της ουσίας της υποθέσεως.
- 31 Με διάταξη της 15ης Νοεμβρίου 2001, T-151/01 R, *Duales System Deutschland* κατά Επιτροπής (Συλλογή 2001, σ. II-3295), ο πρόεδρος του Πρωτοδικείου απέρριψε την αίτηση αναστολής εκτελέσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

- 32 Με δικόγραφα που πρωτοκολλήθηκαν στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 16, 19 και 20 Ιουλίου 2001, αντιστοίχως, οι Vfw AG, Landbell AG für Rückhol-Systeme (στο εξής: Landbell) και BellandVision GmbH ζήτησαν να παρέμβουν στην παρούσα διαδικασία προς υποστήριξη των αιτημάτων της Επιτροπής. Οι αιτήσεις παρεμβάσεως κοινοποιήθηκαν στους διαδίκους, οι οποίοι υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους εμπροθέσμως.
- 33 Με διάταξη της 5ης Νοεμβρίου 2001, το Πρωτοδικείο (πέμπτο τμήμα) επέτρεψε την παρέμβαση αυτών των τριών επιχειρήσεων, οι οποίες υπέβαλαν ατομικά τις παρατηρήσεις τους στις 7 Φεβρουαρίου 2002.
- 34 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πρώτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, απηύθυνε στους διαδίκους σειρά ερωτήσεων στις οποίες θα απαντούσαν προφορικά κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση. Οι ερωτήσεις αυτές αφορούσαν τα διάφορα στάδια της διαδικασίας αποκομιδής και ανακυκλώσεως των συσκευασιών και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες ο ανταγωνισμός μεταξύ των συστημάτων ίδιας διάθεσης και των συλλογικών συστημάτων μπορούσε να υπάρξει. Το Πρωτοδικείο κάλεσε επίσης την Επιτροπή να προσκομίσει το έγγραφο που υπέβαλαν οι γερμανικές αρχές στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας. Στις 26 Ιουνίου 2006, η Επιτροπή κοινοποίησε το έγγραφο αυτό.
- 35 Οι διάδικοι αγόρευαν και απάντησαν στις ερωτήσεις που υπέβαλε το Πρωτοδικείο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση στις 11 και 12 Ιουλίου 2006.
- 36 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

37 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

38 Η Vfw ζητεί από το Πρωτοδικείο να απορρίψει την προσφυγή.

39 Η Landbell ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

40 Η BellandVision ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

- 41 Προτού εξετασθούν τα επιχειρήματα των διαδίκων επί του παραδεκτού και επί της ουσίας της διαφοράς, πρέπει να εκτεθεί το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης απόφασης.

A — Η προσβαλλόμενη απόφαση

- 42 Κατ' αντίθεση προς το διάταγμα, στο οποίο δεν διευκρινίζεται αν είναι δυνατό να συνδυαστεί ένα σύστημα ίδιας διάθεσης και ένα συλλογικό σύστημα ή ακόμη αν οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να καταφύγουν σε περισσότερα συλλογικά συστήματα για την ανάληψη και την ανακύκλωση των συσκευασιών που έχουν διατεθεί στο εμπόριο, η προσβαλλόμενη απόφαση έχει ως σημείο εκκινήσεως τη δυνατότητα, για τον παραγωγό ή για τον διανομέα συσκευασιών, να συνδυάσει τα διάφορα αυτά συστήματα προκειμένου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που υπέχει από το διάταγμα.
- 43 Στο πλαίσιο αυτό, η νομική εκτίμηση της Επιτροπής διαιρείται σε δύο μέρη: το πρώτο μέρος αφιερώνεται στην ανάλυση της συμπεριφοράς της DSD ενόψει του άρθρου 82 ΕΚ (αιτιολογικές σκέψεις 65 έως 160 και άρθρο 1 της προσβαλλόμενης απόφασης) και το δεύτερο στην εξέταση των μέτρων που επιτρέπουν στην Επιτροπή, βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, να θέσει τέρμα στη διαπιστωθείσα καταχρηστική εκμετάλλευση (αιτιολογικές σκέψεις 161 έως 167 και άρθρα 3 έως 7 της προσβαλλόμενης απόφασης). Η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αποφαίνεται επί της νομιμότητας της συμπεριφοράς της DSD ενόψει του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ.

1. *Επί της δυνατότητας συνδυασμού περισσότερων συστημάτων αναλήψεως και ανακύκλωσης προς εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το διάταγμα για τις συσκευασίες*

44 Η δυνατότητα προσφυγής σε περισσότερα συστήματα για την ανάληψη και την ανακύκλωση προς εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το διάταγμα για τις συσκευασίες (στο εξής: μικτά συστήματα) αποτελεί το αξίωμα της προσβαλλόμενης αποφάσεως με την οποία η Επιτροπή προβλέπει τις τρεις ακόλουθες περιπτώσεις (αιτιολογική σκέψη 101 της προσβαλλόμενης αποφάσεως):

— η περίπτωση αριθ. 1 αντιστοιχεί στην υπόθεση όπου ο παραγωγός ή ο διανομέας χρησιμοποιεί το (εθνικό) συλλογικό σύστημα της DSD για μέρος των συσκευασιών του και χρησιμοποιεί άλλο συλλογικό σύστημα (περιφερειακό) για το υπόλοιπο των συσκευασιών·

— η περίπτωση αριθ. 2 αντιστοιχεί στην υπόθεση όπου ο παραγωγός ή ο διανομέας χρησιμοποιεί το σύστημα DSD για μέρος των συσκευασιών του και χρησιμοποιεί το σύστημα ίδιας διάθεσης για το υπόλοιπο των συσκευασιών·

— η περίπτωση αριθ. 3 αντιστοιχεί στην υπόθεση όπου ο παραγωγός ή ο διανομέας αναθέτει την αποκομιδή του συνόλου των συσκευασιών του στη Γερμανία σε συστήματα ανταγωνιστικά του συστήματος DSD, αλλά προσχωρεί, σε άλλα κράτη μέλη, σε σύστημα που χρησιμοποιεί τον λογότυπο Der Grüne Punkt.

45 Στην προσβαλλόμενη απόφαση εκτίθενται αρκετά στοιχεία που επιτρέπουν να καταδειχθεί η δυνατότητα προσφυγής στα μικτά συστήματα. Έτσι, η απόφαση αναφέρει ότι προκύπτει από τις παρατηρήσεις των γερμανικών αρχών (αιτιολογική σκέψη 20 της προσβαλλόμενης αποφάσεως) ότι το διάταγμα επιτρέπει να συνδυάζεται ένα σύστημα ίδιας διάθεσης και ένα συλλογικό σύστημα με συμμετοχή μόνο σε συλλογικό σύστημα για την ανάληψη μέρους των συσκευασιών που έχουν διατεθεί στο εμπόριο. Στην περίπτωση αυτή, οι γερμανικές αρχές διευκρινίζουν, πάντως, ότι πρέπει να ορίζεται σαφώς, τόσο προς τους καταναλωτές όσο και προς

τις αρχές, ποιες είναι οι συσκευασίες που υπόκεινται στην υποχρέωση αναλήψεως στα σημεία πωλήσεως ή σε άμεσα γειτνιάζοντα χώρο και ποιες είναι οι συσκευασίες οι οποίες δεν υπόκεινται στην υποχρέωση αυτή (αιτιολογική σκέψη 20 της προσβαλλόμενης απόφασεως). Με την προσβαλλόμενη απόφαση υπογραμμίζεται επίσης ότι από προγενέστερη απάντηση των γερμανικών αρχών προκύπτει ότι το άρθρο 6, παράγραφος 3, του διατάγματος δεν συνεπάγεται ότι μόνον η προσφυγή σε ένα και μοναδικό σύστημα είναι δυνατή. Έτσι, οι γερμανικές αρχές δεν είχαν ποτέ την πρόθεση να επιτρέψουν την εφαρμογή ενός και μοναδικού συλλογικού συστήματος σε ολόκληρη τη χώρα ή σε κάθε ομόσπονδο κράτος (αιτιολογική σκέψη 23 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

- 46 Οι παρατηρήσεις των γερμανικών αρχών επιτρέπουν επίσης να διαπιστωθεί ότι η εναλλακτική πτυχή του διατάγματος, κατά την οποία ο παραγωγός ή ο διανομέας συσκευασιών μπορεί να προσφύγει σε σύστημα ίδιας διάθεσης ή σε συλλογικό σύστημα προκειμένου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του, δεν απαγορεύει ένα μικτό σύστημα. Άλλωστε, το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί στην παρούσα υπόθεση τη δυνατότητα για τον παραγωγό ή τον διανομέα συσκευασιών να προσφύγει σε μικτό σύστημα, αλλά αμφισβητεί μάλλον την εκτίμηση της συμπεριφοράς της εκ μέρους της Επιτροπής όσον αφορά τόσο το άρθρο 82 ΕΚ όσο και το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17.

2. Εκτίμηση ως προς το άρθρο 82 ΕΚ

- 47 Κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, η DSD είναι η μοναδική επιχείρηση η οποία προσφέρει ένα συλλογικό σύστημα για ολόκληρο το γερμανικό έδαφος και το σύστημα DSD συλλέγει περίπου το 70 % των συσκευασιών πωλήσεως στη Γερμανία καθώς και το 82 % περίπου των συσκευασιών πωλήσεως που συλλέγονται στη Γερμανία στις κατοικίες των καταναλωτών (αιτιολογική σκέψη 95 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Η δεσπόζουσα θέση της DSD δεν αμφισβητείται στην υπό κρίση υπόθεση.
- 48 Στην προκειμένη περίπτωση, η κατάφωρη εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως κατά την προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται στο γεγονός ότι το τέλος που εισπράττει η DSD από τους παραγωγούς και τους διανομείς συσκευασιών οι οποίοι

προσχωρούν στο σύστημα DSD δεν εξαρτάται από την πραγματική χρήση του συστήματος αυτού, αλλά υπολογίζεται με βάση τον αριθμό συσκευασιών που φέρουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt που αυτοί οι παραγωγοί και διανομείς διακινούν στη Γερμανία (άρθρο 4, παράγραφος 1, και άρθρο 5, παράγραφος 1, της συμβάσεως). Όμως, οι παραγωγοί και οι διανομείς οι οποίοι προσχωρούν στο σύστημα DSD οφείλουν να επιθέσουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt σε όλες τις συσκευασίες που έχουν κοινοποιήσει στην DSD και προορίζονται για κατανάλωση στη Γερμανία (άρθρο 3, παράγραφος 1, της συμβάσεως). Έτσι, κατά την απόφαση, η DSD εκμεταλλεύεται καταχρηστικά τη δεσπόζουσα θέση της μη συνδέοντας το οφειλόμενο τέλος κατ' εφαρμογήν της συμβάσεως με την πραγματική χρήση του συστήματος DSD. Συγκεκριμένα, από την έρευνα που διεξήγαγε η Επιτροπή, βάσει των καταγγελιών πελατών ή ανταγωνιστών της DSD, προκύπτει ότι ο τρόπος υπολογισμού του τέλους που καταβάλλεται στην DSD παρεμποδίζει ορισμένους παραγωγούς συσκευασιών, πελάτες του συστήματος DSD, να προσφύγουν στο δικό τους σύστημα ίδιας διάθεσης ή σε άλλο συλλογικό σύστημα για να διαθέσουν μέρος των συσκευασιών που διακινούν (αιτιολογικές σκέψεις 100 έως 102 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

- ⁴⁹ Συναφώς, η προσβαλλόμενη απόφαση θεωρεί ότι η λύση που προτείνει η DSD, δηλαδή η παραίτηση από την αναγραφή του λογότυπου Der Grüne Punkt σε εκείνες τις συσκευασίες πώλησεως οι οποίες δεν πρόκειται να μετάσχουν στο σύστημα DSD αλλά σε άλλο σύστημα, είτε ίδιας διάθεσης ή συλλογικό, θα αποτύγχανε ενόψει της οικονομικής πραγματικότητας «σε όχι αμελητέο αριθμό περιπτώσεων» (αιτιολογική σκέψη 103 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Πράγματι, μια τέτοια λύση θα επέβαλε μια επιλεκτική επισήμανση των συσκευασιών (με ή χωρίς τον λογότυπο Der Grüne Punkt), πράγμα που θα συνεπαγόταν σημαντικό πρόσθετο κόστος σε περίπτωση ομοιόμορφης συσκευασίας ή προσφυγής σε διαφορετικά δίκτυα διανομής (αιτιολογικές σκέψεις 104 και 105 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Επιπροσθέτως, μια τέτοια λύση θα επέβαλε στους παραγωγούς και στους διανομείς συσκευασιών που χρησιμοποιούν τα μικτά συστήματα να εξασφαλίζουν ότι οι συσκευασίες που φέρουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt απορρίπτονται σε χώρους όπου το σύστημα DSD αναλαμβάνει τις συσκευασίες αυτές και εκείνες στις οποίες δεν αναγράφεται ο λογότυπος αυτός απορρίπτονται σε χώρους όπου τα άλλα συστήματα διασφαλίζουν την ανάληψη, πράγμα που θα ήταν στην πράξη αδύνατο (αιτιολογική σκέψη 106 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι, συχνά, μόνον αφού αγοράσει το συσκευασμένο προϊόν ή, ενδεχομένως, αφού το χρησιμοποιήσει, ο τελικός καταναλωτής αποφασίζει αν θα εναποθέσει τη συσκευασία σε συλλογικό σύστημα πλησίον της κατοικίας του ή αν θα την προσκομίσει στο σημείο πώλησεως για να την αναθέσει σε σύστημα ίδιας διάθεσης, θα είναι αδύνατο να καθορισθεί επακριβώς ο προορισμός των επιμέρους ποσοτήτων που φέρουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt (αιτιολογική σκέψη 107 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

- 50 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή φρονεί ότι τα αποτελέσματα της καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως, που είναι κατάφωρη όσον αφορά το καθεστώς του τέλους που συνδέεται με τη σύμβαση για τη χρήση του λογοτύπου, είναι διττές. Αφενός, εξαρτώντας αποκλειστικά το τέλος από τη χρήση του λογοτύπου, η DSD επιβάλλει στις επιχειρήσεις που δεν χρησιμοποιούν την υπηρεσία απαλλαγής από την υποχρέωση αποκομιδής των συσκευασιών, ή που τη χρησιμοποιούν μόνο για ένα μέρος των συσκευασιών, δυσανάλογες τιμές και δυσανάλογους συναλλακτικούς όρους. Λόγω της υπερβολικής διαφοράς μεταξύ του κόστους παροχής της υπηρεσίας και της τιμής της, προκύπτει περίπτωση καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως δεσπόζουσας θέσεως κατά την έννοια του άρθρου 82, παράγραφος 2, στοιχείο α', ΕΚ (αιτιολογικές σκέψεις 111 έως 113 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Αφετέρου, λόγω του καθεστώτος του τέλους που ορίζεται με τη σύμβαση για τη χρήση του λογοτύπου, είναι οικονομικά ασύμφορη, για τις υπόχρεες επιχειρήσεις, η προσχώρηση σε ανταγωνιστικό σύστημα ίδιας διάθεσης ή συλλογικό, διότι οι επιχειρήσεις αυτές οφείλουν είτε να καταβάλλουν το τέλος στην DSD, εκτός της αμοιβής που οφείλεται στον ανταγωνιστή, ή να δημιουργήσουν ξεχωριστές γραμμές συσκευασίας και δίκτυα διανομής. Το καθεστώς του τέλους καθιστά έτσι δυσχερέστερη την είσοδο στην αγορά των ανταγωνιστών του συστήματος DSD (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 114 και 115 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).
- 51 Η Επιτροπή περιγράφει περισσότερο συγκεκριμένα την καταχρηστική εκμετάλλευση που συνίσταται στο οφειλόμενο τέλος βάσει της συμβάσεως στις τρεις προαναφερθείσες περιπτώσεις. Όσον αφορά την περίπτωση αριθ. 1, δηλαδή την περίπτωση ενός μικτού συστήματος που συνδυάζει τη χρήση του εθνικού συλλογικού συστήματος DSD και ενός άλλου περιφερειακού συλλογικού συστήματος, παρατηρείται με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι η περίπτωση αυτή επιβάλλει, είτε την επικόλληση ενός διαφορετικού σήματος σύμφωνα με το χρησιμοποιούμενο σύστημα, είτε την καταβολή του οφειλόμενου τέλους βάσει των δύο συστημάτων. Επομένως, το γεγονός ότι η DSD απαιτεί την καταβολή του τέλους επί της συνολικής ποσότητας συσκευασιών που διακινούνται στη Γερμανία έχει ως αποτέλεσμα να στερεί από κάθε οικονομική αποδοτικότητα τη συμμετοχή σε ένα περιφερειακό συλλογικό σύστημα (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 118 έως 123 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).
- 52 Προκειμένου να αντιμετωπίσει το πρόβλημα αυτό, η DSD ανέλαβε τη δέσμευση, στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας (αιτιολογικές σκέψεις 58 και 59 της προσβαλλόμενης αποφάσεως), να εφαρμόσει τη σύμβαση για τη χρήση του λογοτύπου κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι ενδιαφερόμενοι παραγωγοί και διανομείς να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε άλλο συλλογικό σύστημα για μέρος των

συσκευασιών τους, υπό τον όρο, ωστόσο, ότι αποδεικνύουν τούτο και ότι δεν θίγουν την προστασία του λογοτύπου Der Grüne Punkt. Δεδομένου ότι η DSD αρνήθηκε να καταργήσει τον όρο σχετικά με την προστασία του σήματος, φράση η οποία εξάλλου δεν είχε διευκρινισθεί, η προσβαλλόμενη απόφαση έκρινε ότι αυτή η ανάληψη υποχρέωσης δεν αρκούσε για να αρθούν οι αμφιβολίες που είχε εκφράσει η Επιτροπή (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 122 και 123 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

53 Όσον αφορά την περίπτωση αριθ. 2, δηλαδή ενός μικτού συστήματος που συνδυάζει τη χρήση ενός συστήματος ίδιας διάθεσης και το σύστημα DSD, στην προσβαλλόμενη απόφαση αναφέρεται ότι το γεγονός ότι η DSD απαιτεί την καταβολή του τέλους για τη συνολική ποσότητα των συσκευασιών που διακινούνται στη Γερμανία έχει ως αποτέλεσμα να αποκλείει τη συμμετοχή σε σύστημα ίδιας διάθεσης για μέρος αυτών των συσκευασιών (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 124 έως 128 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

54 Προκειμένου να αντιμετωπίσει το πρόβλημα αυτό, η DSD ανέλαβε τη δέσμευση, στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας (αιτιολογικές σκέψεις 60 και 61 της προσβαλλόμενης αποφάσεως), να μην εισπράττει το τέλος βάσει της συμβάσεως για την ανάληψη του μέρους των συσκευασιών οι οποίες διατίθενται μέσω του συστήματος ίδιας διάθεσης, υπό τον όρο, ωστόσο, ότι τούτο αποδεικνύεται. Με αυτήν την ανάληψη υποχρέωσης, η DSD διευκρίνισε επίσης ότι η χρήση του λογοτύπου Der Grüne Punkt περιοριζόταν στις συσκευασίες που μετέχουν στο σύστημα DSD και, επομένως, δεν μπορούσε να επικολληθεί στις συσκευασίες που μετέχουν στο σύστημα ίδιας διάθεσης. Όμως, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν ήταν καθόλου λογικό, στην πράξη, να δημιουργηθούν ξεχωριστές γραμμές συσκευασίας και δίκτυα διανομής, δεδομένου ότι ήταν σχεδόν αδύνατο ο ενδιαφερόμενος παραγωγός ή ο διανομέας συσκευασιών να μπορεί να προσδιορίζει, στο στάδιο αυτό, ποιες ήσαν οι συσκευασίες τις οποίες ο καταναλωτής θα επέστρεφε στο συλλογικό σύστημα και ποιες ήσαν εκείνες τις οποίες θα επέστρεφε στο σύστημα ίδιας διάθεσης. Επομένως, η Επιτροπή έκρινε ότι αυτή η ανάληψη υποχρέωσης δεν αρκούσε για να άρει τις αμφιβολίες που αυτή είχε εκφράσει ως προς την κατάσταση του ανταγωνισμού (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 127 και 128 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

55 Όσον αφορά την περίπτωση αριθ. 3, που προϋποθέτει τη μη συμμετοχή στο σύστημα DSD στη Γερμανία αλλά τη συμμετοχή σε σύστημα αναλήψεως και

ανακυκλώσεως που χρησιμοποιεί τον λογότυπο Der Grüne Punkt σε άλλο κράτος μέλος, περίπτωση στην οποία η DSD μπορούσε να ζητήσει την καταβολή τέλους εκμεταλλεύσεως στη Γερμανία, με την προσβαλλόμενη απόφαση παρατηρείται ότι η ανάληψη υποχρέωσης και η δήλωση της DSD που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας επιτρέπουν να δοθεί απάντηση στα προβλήματα που εξακρίβωσε συναφώς η Επιτροπή (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 62 έως 64 και 129 έως 135 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

56 Η προσβαλλόμενη απόφαση διευκρινίζει ότι η διαπιστωθείσα καταχρηστική εκμετάλλευση δεν δικαιολογείται από το φερόμενο ασυμβίβαστο μεταξύ των διατάξεων του διατάγματος και την επικόλληση του λογότυπου Der Grüne Punkt στις συσκευασίες για τις οποίες δεν διασφαλίζεται καμιά υπηρεσία απαλλαγής από την υποχρέωση ανακυκλώσεως των απορριμμάτων (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 136 έως 142 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Ούτε δικαιολογείται από την ανάγκη να διατηρηθεί ο διακριτικός χαρακτήρας του λογότυπου Der Grüne Punkt (αιτιολογικές σκέψεις 143 έως 153 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Επί του σημείου αυτού, η απόφαση της Επιτροπής παραπέμπει στη δικαστική απόφαση του Kammergericht Berlin (περιφερειακό δικαστήριο του Βερολίνου, Γερμανία) της 14ης Ιουνίου 1994 και αναφέρει ότι η βασική λειτουργία του λογότυπου εκπληρώνεται «όταν σηματοδοτεί στον καταναλωτή ότι υπάρχει δυνατότητα διαθέσεως της συσκευασίας από την DSD». Επομένως, η λειτουργία του λογότυπου αυτού δεν επιβάλλει όπως τούτο επικολλάται αποκλειστικά στις συσκευασίες που διατίθενται με το σύστημα DSD σε περίπτωση συλλογής μέρους μόνο των συσκευασιών από το σύστημα αυτό (βλ. αιτιολογική σκέψη 145 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

57 Με την προσβαλλόμενη απόφαση παρατηρείται επίσης ότι η καταχρηστική εκμετάλλευση μιας δεσπόζουσας θέσεως μπορεί να επηρεάζει σημαντικά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών λόγω των όρων για τα επίδικα τέλη βάσει της συμφωνίας, αν ληφθούν υπόψη οι περιστάσεις που χαρακτηρίζουν την ανάληψη και την ανακύκλωση των συσκευασιών στη Γερμανία και στην κοινή αγορά (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 155 έως 160 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Άλλωστε, το αποτέλεσμα επί του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών δεν αμφισβητείται στην παρούσα υπόθεση.

58 Ως συμπέρασμα της εκτιμήσεώς της βάσει του άρθρου 82 ΕΚ, η Επιτροπή αναφέρει στην απόφασή της ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, η συμπεριφορά της DSD που συνίσταται στο να απαιτεί την καταβολή τελών αδείας χρήσεως του λογότυπου για

το σύνολο των συσκευασιών που διακινούνται στη Γερμανία με τον λογότυπο Der Grüne Punkt συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως. Η παράβαση αυτή του άρθρου 82 ΕΚ χαρακτηρίζεται με το άρθρο 1 της προσβαλλόμενης αποφάσεως ως εξής:

«Η συμπεριφορά της [DSD] που συνίσταται στο να ζητά, βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 1, σημείο 1, και του άρθρου 5, παράγραφος 1, σημείο 1, της σύμβασης για τη χρήση του σήματος, την καταβολή τελών αδείας χρήσεως του σήματος για το σύνολο των συσκευασιών πωλήσεως που φέρουν το σήμα [Der Grüne Punkt] και κυκλοφορούν στην αγορά της Γερμανίας δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, όταν οι επιχειρήσεις που εμπίπτουν στις διατάξεις του διατάγματος για τις συσκευασίες:

- α) προσφεύγουν στις υπηρεσίες απαλλαγής της DSD, σύμφωνα με το άρθρο 2 της σύμβασης για τη χρήση του σήματος, για μέρος μόνον των ποσοτήτων συσκευασιών [περιπτώσεις αριθ. 1 και 2] ή δεν κάνουν καθόλου χρήση αυτών των υπηρεσιών, θέτουν όμως σε κυκλοφορία στη Γερμανία ομοίμορφη συσκευασία η οποία κυκλοφορεί και σε άλλες χώρες μέλη του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου και συμμετέχουν σε σύστημα αναλήψεως που χρησιμοποιεί το σήμα [Der Grüne Punkt] [περίπτωση αριθ. 3] και
- β) αποδεικνύουν ότι, ως προς το σύνολο ή το μέρος της ποσότητας συσκευασιών για τις οποίες δεν χρησιμοποιούν την υπηρεσία απαλλαγής, πληρούν τις υποχρεώσεις που υπέχουν βάσει του διατάγματος για τις συσκευασίες χρησιμοποιώντας ανταγωνιστικά συστήματα απαλλαγής ή συστήματα ίδιας διάθεσης.»

3. Εκτίμηση ως προς το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17

- ⁵⁹ Αφού διαπιστώνει την ύπαρξη καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως δεσπόζουσας θέσεως, η προσβαλλόμενη απόφαση προσδιορίζει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3,

παράγραφος 1, του κανονισμού 17, τον τρόπο με τον οποίο η DSD οφείλει να παύσει τη διαπιστωθείσα παράβαση (αιτιολογικές σκέψεις 161 έως 167 και άρθρα 2 έως 7 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

- 60 Το κυριότερο από τα μέτρα αυτά υποχρεώνει την DSD να μην χρεώνει τέλη αδείας για τις ποσότητες συσκευασιών που διακινούνται στη Γερμανία με τον λογότυπο Der Grüne Punkt για τις οποίες δεν χρησιμοποιείται η υπηρεσία απαλλαγής από την υποχρέωση αποκομιδής των απορριμμάτων και για τις οποίες οι υποχρεώσεις που απορρέουν από το διάταγμα για τις συσκευασίες εκπληρώνονται κατά άλλο τρόπο. Το μέτρο αυτό, οριζόμενο στο άρθρο 3 της αποφάσεως, όσον αφορά τις περιπτώσεις αριθ. 1 και 2, είναι το εξής:

«Η DSD αναλαμβάνει έναντι όλων των αντισυμβαλλομένων στη σύμβαση για τη χρήση του σήματος την υποχρέωση να μην χρεώνει τέλη αδείας για μέρος των ποσοτήτων συσκευασιών πωλήσεως που φέρουν το σήμα [Der Grüne Punkt] και κυκλοφορούν στην αγορά της Γερμανίας, για τις οποίες δεν χρησιμοποιείται η υπηρεσία απαλλαγής στην οποία αναφέρεται το άρθρο 2 της σύμβασης για τη χρήση του σήματος και ως προς τις οποίες οι υποχρεώσεις που απορρέουν από το διάταγμα για τις συσκευασίες εκπληρώνονται αποδεδειγμένα κατ' άλλον τρόπο.

Η υποχρέωση δυνάμει του πρώτου εδαφίου αντικαθιστά την παρέκκλιση του άρθρου 4, παράγραφος 1, σημείο 2, της σύμβασης για τη χρήση του σήματος.»

- 61 Εξάλλου, στο άρθρο 5 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, η Επιτροπή ορίζει ως εξής τους κανόνες αποδείξεως που απαιτούνται στις περιπτώσεις αυτές:

«1. [Περίπτωση αριθ. 1] Ως απόδειξη για την κατ' άλλον τρόπο εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το διάταγμα για τις συσκευασίες απαιτείται, στις

περιπτώσεις μερικής ή ολικής συμμετοχής σε ανταγωνιστικό σύστημα απαλλαγής, βεβαίωση του φορέα λειτουργίας του εν λόγω συστήματος ότι η σχετική ποσότητα συσκευασιών συμμετέχει στο ανταγωνιστικό σύστημα.

2. [Περίπτωση αριθ. 2] Στις περιπτώσεις μερικής ή ολικής συμμετοχής σε σύστημα ίδιας διάθεσης, απαιτείται η κατάθεση, εκ των υστέρων, πιστοποιητικού ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα ότι έχουν εκπληρωθεί οι υποχρεώσεις αναλήψεως και ανακυκλώσεως για το αντίστοιχο μέρος της ποσότητας συσκευασιών. Το πιστοποιητικό αυτό μπορεί να καλύπτει μεμονωμένους κατασκευαστές ή διανομείς ή ακόμη και κοινοπραξίες ίδιας διάθεσης.

3. Η DSD δεν δύναται, σε καμία περίπτωση, να ζητήσει την υποβολή του πιστοποιητικού νωρίτερα από το χρόνο τον οποίο προβλέπει το διάταγμα για τις συσκευασίες.

4. Ανεξάρτητα από την εκάστοτε ισχύουσα έκδοση του διατάγματος για τις συσκευασίες αρκεί ως απόδειξη έναντι της DSD ότι το πιστοποιητικό βεβαιώνει έναντι του αντισυμβαλλομένου ότι έχουν εκπληρωθεί οι υποχρεώσεις αναλήψεως και ανακυκλώσεως όσον αφορά δεδομένη ποσότητα συσκευασιών.

5. Καθόσον το πιστοποιητικό περιέχει άλλα στοιχεία, τα στοιχεία αυτά διαγράφονται.

6. Τόσο η βεβαίωση του φορέα εκμετάλλευσης του συστήματος όσο και το πιστοποιητικό του ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα μπορούν να αντικατασταθούν από βεβαίωση οικονομικού ελεγκτή, με την οποία βεβαιώνεται εκ των υστέρων ότι εκπληρώθηκαν οι υποχρεώσεις που επιβάλλει το διάταγμα για τις συσκευασίες ως προς δεδομένο όγκο συσκευασιών.

7. Δεν επιτρέπεται η εφαρμογή άλλων όρων της σύμβασης για τη χρήση του σήματος κατά τρόπο που να οδηγεί σε αυστηρότερες προϋποθέσεις όσον αφορά την έναντι της DSD απαιτούμενη απόδειξη.»

62 Το άρθρο 4 της αποφάσεως αφορά την ειδική κατάσταση της περιπτώσεως αριθ. 3:

«1. Στην περίπτωση συσκευασιών που διατίθενται και ανακυκλώνονται σε άλλο κράτος μέλος στο πλαίσιο συστήματος το οποίο χρησιμοποιεί το σήμα [Der Grüne Punkt] και κυκλοφορούν στην αγορά χρησιμοποιώντας το σήμα αυτό στην επικράτεια που καλύπτεται από το διάταγμα για τις συσκευασίες, η DSD δεν επιτρέπεται να χρεώνει τέλη χρήσης του σήματος όταν οι υποχρεώσεις που απορρέουν από το διάταγμα για τις συσκευασίες εκπληρώνονται αποδεδειγμένα κατ' άλλον τρόπο πλην της συμμετοχής στο σύστημα που δημιούργησε η DSD βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 3, του διατάγματος για τις συσκευασίες.

2. Η DSD μπορεί να ζητήσει ως προϋπόθεση για τη μη επιβολή του τέλους αδείας στη συσκευασία, δυνάμει της παραγράφου 1, να επισημαίνεται κοντά στο σήμα [Der Grüne Punkt], με κείμενο ή άλλο κατάλληλο για τον τελικό καταναλωτή τρόπο, ότι η συσκευασία δεν συμμετέχει στο σύστημα που καθιέρωσε η DSD βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 3, του διατάγματος για τις συσκευασίες.

3. Στην περίπτωση ασυμφωνίας ως προς την αναγνώριση των αποδεικτικών, τα ενδιαφερόμενα μέρη οφείλουν εντός μίας εβδομάδας από τη μονομερή ή από κοινού διαπίστωση της ασυμφωνίας να ζητήσουν από την Επιτροπή να διορίσει έναν εμπειρογνώμονα.

Ο εμπειρογνώμονας αναλαμβάνει να διαπιστώσει εντός τεσσάρων εβδομάδων αν η διαμόρφωση της επισήμανσης που συζητήθηκε από τα μέρη ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 2 λαμβανομένων υπόψη των βασικών λειτουργιών της συσκευασίας [...]».

63 Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να εξετασθούν τα επιχειρήματα των διαδίκων.

B — Επί του παραδεκτού της προσφυγής

1. Επί του παραδεκτού της προσφυγής όσον αφορά το άρθρο 4 της προσβαλλόμενης αποφάσεως

64 Η Επιτροπή προβάλλει ότι η προσφυγή αποβλέπει στην ακύρωση του συνόλου της προσβαλλόμενης αποφάσεως χωρίς να αναφέρεται στην ειδική κατάσταση που εκτίθεται στο άρθρο 4, η οποία είναι διακριτή από τη λοιπή προσβαλλόμενη απόφαση. Η σιωπή της προσφεύγουσας επί του σημείου αυτού δεν είναι σύμφωνη με τις επιταγές του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου και η προσφυγή πρέπει να κριθεί απαράδεκτη καθόσον αφορά το άρθρο 4 της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

65 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, σύμφωνα με τις επιταγές του Κανονισμού Διαδικασίας, το δικόγραφο της προσφυγής περιλαμβάνει σαφή και ακριβή έκθεση των περιστατικών και των νομικών ισχυρισμών που επιτρέπει στην Επιτροπή να προετοιμάσει την άμυνά της και στο Πρωτοδικείο να ασκήσει τον έλεγχό του (διάταξη του Πρωτοδικείου της 28ης Απριλίου 1993, T-85/92, De Hoe κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. II-523, σκέψη 20). Ειδικότερα, το δικόγραφο απαριθμεί τους λόγους για τους οποίους οι επίδικες διατάξεις της συμβάσεως για τη χρήση του λογοτύπου δεν μπορούν να θεωρηθούν ως καταχρηστικές βάσει του άρθρου 82 ΕΚ, πράγμα που θα είχε ως αποτέλεσμα να στερεί οποιασδήποτε βάσεως τα μέτρα που προβλέπει το άρθρο 4 της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

66 Το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση χαρακτηρίζει μια καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως (άρθρο 1) και, ως εκ τούτου, επιβάλλει ορισμένες υποχρεώσεις στην DSD προκειμένου να παύσει αυτήν την καταχρηστική εκμετάλλευση (άρθρα 3 έως 7). Ειδικότερα, η Επιτροπή, με το άρθρο 4 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, επιβάλλει την υποχρέωση που αποβλέπει στην παύση της καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως δεσπόζουσας θέσεως σε περίπτωση που

ο παραγωγός ή ο διανομέας προβλέπει τη διακίνηση συσκευασιών σε άλλο κράτος μέλος πλην της Γερμανίας, προσχωρώντας σε σύστημα αναλήψεως και ανακυκλώσεως που χρησιμοποιεί τον λογότυπο Der Grüne Punkt, αλλά το οποίο, για τις ίδιες συσκευασίες που διακινούνται στη Γερμανία, εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του χωρίς να συμμετέχει στο σύστημα DSD.

- 67 Όμως, στο πλαίσιο του πρώτου λόγου της προσφυγής, που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ, η προσφεύγουσα ζητεί την ακύρωση της προσβαλλόμενης αποφάσεως καθόσον με αυτήν διαπιστώνεται, εσφαλμένως, η ύπαρξη καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως δεσπόζουσας θέσεως. Αν το Πρωτοδικείο δεχθεί τον λόγο αυτόν τότε όλες οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στην DSD με την προσβαλλόμενη απόφαση, με τις οποίες ζητείται η παύση της καταχρηστικής αυτής εκμεταλλεύσεως, θα πρέπει να ακυρωθούν χωρίς να χρειάζεται να εξετασθεί η ειδική κατάσταση που αναφέρει το άρθρο 4 της προσβαλλόμενης αποφάσεως.
- 68 Ομοίως, στο πλαίσιο του δευτέρου λόγου της προσφυγής, που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 3 του κανονισμού 17 και την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας, η προσφεύγουσα ζητεί την ακύρωση της υποχρεώσεως που επιβάλλει το άρθρο 4 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, καθόσον αυτή είναι δυσανάλογη, αν ληφθεί υπόψη η δυνατότητα της προσφεύγουσας να επιθέτει επιλεκτικά ετικέτες στις συσκευασίες ή να παραιτηθεί από τη χρήση του σήματος Der Grüne Punkt· τούτο θα σήμαινε ότι επιβάλλεται η υποχρέωση στην DSD να πραγματοποιεί τις παροχές της με μεταγενέστερη πληρωμή και θα απέκλειε την καταβολή τέλους εκμεταλλεύσεως για τη χρησιμοποίηση και μόνον του σήματος.
- 69 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το δικόγραφο συγκεντρώνει τις τυπικές προϋποθέσεις που επιβάλλει το άρθρο 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας και το Πρωτοδικείο είναι έτσι σε θέση να ασκήσει τον έλεγχό του. Το αίτημα της Επιτροπής με το οποίο ζητεί να αναγνωρισθεί το απαράδεκτο της προσφυγής καθόσον αφορά το άρθρο 4 της προσβαλλόμενης αποφάσεως πρέπει, κατά συνέπεια, να απορριφθεί.

2. Επί της προβολής ισχυρισμών κατά τη διάρκεια της δίκης

- 70 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το δικόγραφο της απαντήσεως περιλαμβάνει τρεις νέους ισχυρισμούς, σχετικούς με τη νέα ερμηνεία της συμβάσεως για τη χρήση του λογοτύπου (βλ. σκέψη 115 κατωτέρω), την κριτική των αποσπασμάτων μιας παλαιότερης διατυπώσεως του διατάγματος για τις συσκευασίες κατά την ανάπτυξη των πραγματικών περιστατικών της προσβαλλόμενης αποφάσεως και το γεγονός ότι ο καταναλωτής δεν μπορούσε να ζητήσει σε συστήματα ίδιας διάθεσης να αποκομίζουν τις συσκευασίες από χώρο πλησίον της κατοικίας του. Επομένως, οι ισχυρισμοί αυτοί πρέπει να κριθούν απαράδεκτοι.
- 71 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 48, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, απαγορεύεται η προβολή νέων ισχυρισμών κατά τη διάρκεια της δίκης, εκτός αν οι ισχυρισμοί αυτοί στηρίζονται σε νομικά και πραγματικά στοιχεία που ανέκυσαν κατά τη διαδικασία. Συναφώς, ο ισχυρισμός που αποτελεί ανάπτυξη λόγου που προβλήθηκε προηγουμένως, άμεσα ή έμμεσα, και συνδέεται στενά με τον λόγο αυτό πρέπει να κρίνεται παραδεκτός (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Απριλίου 2003, T-195/00, *Travellex Global and Financial Services και Interpayment Services κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2003, σ. II-1677, σκέψεις 33 και 34, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 72 Στην προκειμένη περίπτωση, οι φερόμενοι ως νέοι ισχυρισμοί που επικρίνει η Επιτροπή δεν συνιστούν, στην πραγματικότητα, παρά επιχειρήματα τα οποία ανέπτυξε η προσφεύγουσα εις απάντηση της επιχειρηματολογίας που ανέπτυξε η Επιτροπή με την αντίκρουση σχετικά με τον πρώτο λόγο που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ.
- 73 Κατά συνέπεια, η ένσταση απαραδέκτου που προβάλλει η Επιτροπή όσον αφορά την προβολή νέων λόγων κατά τη διάρκεια της δίκης πρέπει να απορριφθεί.

3. Επί της συνεκτιμήσεως ορισμένων παραρτημάτων που προσκόμισε η προσφεύγουσα

α) Επί των παραρτημάτων που ετοίμασε ο C. Weidemann

- 74 Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι τα παραρτήματα που ετοίμασε ο C. Weidemann, ένας από τους δικηγόρους της DSD, σχετικά με την περιβαλλοντική διαχείριση της οικονομίας των συσκευασιών στη Γερμανία (παράρτημα Α του δικογράφου της προσφυγής) και την αιτιολόγηση του συστήματος DSD βάσει του άρθρου 86 ΕΚ (παράρτημα Α του υπομνήματος απαντήσεως) περιλαμβάνουν εξηγήσεις οι οποίες δεν επαναλαμβάνονται στα υπομνήματα της προσφεύγουσας. Επομένως, το Πρωτοδικείο δεν θα πρέπει να λάβει υπόψη τα παραρτήματα αυτά, στο μέτρο που ο ισχυρισμός για παράβαση της νομοθεσίας δεν μπορεί να γίνεται με απλή παραπομπή σε παραρτήματα.
- 75 Το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι, προς εξασφάλιση της ασφάλειας δικαίου και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, πρέπει, για να είναι παραδεκτή η προσφυγή, όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία στα οποία στηρίζεται να προκύπτουν, τουλάχιστον συνοπτικά, αλλά πάντως κατά τρόπον ομαλό και κατανοητό, από το ίδιο το δικόγραφο της προσφυγής [απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Δεκεμβρίου 1961, 19/60, 21/60, 2/61 και 3/61, Société Fives Lille Cail κ.λπ. κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 631 (συνοπτική μετάφραση στα ελληνικά): απόφαση του Πρωτοδικείου της 21ης Σεπτεμβρίου 2005, T-87/05, EDP κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-3745, σκέψη 155, καθώς και την παρατιθέμενη νομολογία]. Συναφώς, το σώμα του δικογράφου της προσφυγής μπορεί μεν να διευκρινίζεται και να συμπληρώνεται ως προς συγκεκριμένα στοιχεία με παραπομπές σε χωρία συνημμένων εγγράφων, πλην όμως η γενική παραπομπή σε άλλα κείμενα, έστω και αν είναι συνημμένα στο δικόγραφο της προσφυγής, δεν μπορεί να καλύψει την έλλειψη ουσιωδών στοιχείων της νομικής επιχειρηματολογίας, τα οποία πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 44, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, να περιέχονται στο ίδιο το δικόγραφο της προσφυγής (διάταξη του Πρωτοδικείου της 21ης Μαΐου 1999, T-154/98, Asia Motor France κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-1703, σκέψη 49: προπαρατεθείσα απόφαση EDP κατά Επιτροπής, σκέψη 155, καθώς και την παρατιθέμενη νομολογία).
- 76 Εν προκειμένω, διαπιστώνεται ότι τα παραρτήματα που ετοίμασε ο C. Weidemann, σχετικά με την περιβαλλοντική διαχείριση της οικονομίας των συσκευασιών στη Γερμανία και η αιτιολόγηση του συστήματος της προσφεύγουσας έναντι του άρθρου 86 ΕΚ συνιστούν πραγματικά υπομνήματα που υπέβαλε ένας από τους δικηγόρους

που εκπροσωπούν την DSD ενώπιον του Πρωτοδικείου. Τα ουσιώδη στοιχεία της νομικής επιχειρηματολογίας που αναπτύχθηκαν στα παραρτήματα αυτά πρέπει επομένως να περιλαμβάνονται στο δικόγραφο της προσφυγής ή στην απάντηση, που πρέπει να παραπέμπουν στα αποσπάσματα των παραρτημάτων αυτών, προκειμένου να στηρίξουν ή να συμπληρώσουν το περιεχόμενο, και όχι στο να αρκестθούν να παραπέμπουν συνολικά στα εν λόγω παραρτήματα.

- 77 Όμως, όταν επικαλείται το πρώτο από τα παραρτήματα αυτά, το δικόγραφο της προσφυγής αναφέρει μόνο —χωρίς να παρέχει άλλες εξηγήσεις— ότι το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε ο C. Weidemann, με την εξέταση της περιβαλλοντικής διαχείρισης της οικονομίας των συσκευασιών στη Γερμανία, είναι επίσης εκείνο που εκτίθεται στην προσφυγή, χωρίς να αναφέρει σε ποια συγκεκριμένα σημεία αυτού του παραρτήματος των 54 σελίδων αναφέρεται.
- 78 Μόνο σε σχέση με αυτήν και μόνο την ένδειξη, από την οποία προκύπτει ότι ο συντάκτης του παραρτήματος συμπεριζείται την ανάλυση που γίνεται στην προσφυγή, πρέπει να ληφθεί υπόψη το παράρτημα ως προς την περιβαλλοντική διαχείριση της οικονομίας των συσκευασιών στη Γερμανία.
- 79 Όσον αφορά το δεύτερο παράρτημα που ετοίμασε ο C. Weidemann, σχετικά με την αιτιολόγηση του συστήματος DSD έναντι του άρθρου 86 ΕΚ, πρέπει να παρατηρηθεί ότι αυτό το παράρτημα 58 σελίδων υποβλήθηκε «συμπληρωματικά» στο στάδιο της απαντήσεως, που παραπέμπει «εξ ολοκλήρου σε όσα αναπτύσσονται στο παράρτημα για την προβολή των λόγων που αφορούν το άρθρο 86 ΕΚ».
- 80 Καταρχήν, τέτοιες ενδείξεις δεν μπορούν να θεωρηθούν επαρκείς βάσει της προαναφερθείσας νομολογίας, στο μέτρο που η συνολική παραπομπή σε ένα παράρτημα δεν μπορεί να καλύψει την έλλειψη ουσιωδών στοιχείων νομικών επιχειρημάτων που πρέπει να περιλαμβάνονται στην προσφυγή. Πάντως, με το υπόμνημα απαντήσεως λαμβάνεται πρόνοια να παρουσιαστεί συνοπτικά το περιεχόμενο του παραρτήματος αυτού, που συμπληρώνει την επιχειρηματολογία που αναπτύχθηκε επί του σημείου αυτού με την προσφυγή και επιτρέπει, ως τέτοιο, στην Επιτροπή να προετοιμάσει την άμυνά της και στο Πρωτοδικείο να εξετάσει τον τρίτο λόγο που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ.

81 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ότι το παράρτημα σχετικά με τη δικαιολόγηση του συστήματος της προσφεύγουσας έναντι του άρθρου 86 ΕΚ θα ληφθεί υπόψη από το Πρωτοδικείο μόνο στο μέτρο που αναφέρεται ειδικά στα επιχειρήματα τα οποία επικαλείται ρητά η DSD με τα υπομνήματά της.

β) Επί των ερευνών της κοινής γνώμης που επισυνάπτονται στο υπόμνημα απαντήσεως

82 Η Επιτροπή προβάλλει ότι η προσφεύγουσα δεν αιτιολόγησε την καθυστερημένη πρόταση των αποδεικτικών μέσων που συνίστανται, ειδικότερα, σε δύο έρευνες κοινής γνώμης που επισυνάπτονται στο υπόμνημα απαντήσεως, πράγμα που αντιβαίνει προς το άρθρο 48, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας.

83 Το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι οι έρευνες κοινής γνώμης που προσκόμισε η προσφεύγουσα με το υπόμνημα απαντήσεως δεν συνιστούν πρόταση αποδεικτικών μέσων κατά την έννοια του άρθρου 48, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, αλλά στηρίζουν την επιχειρηματολογία που αναπτύχθηκε, με το υπόμνημα απαντήσεως, εις απάντηση των επιχειρημάτων που εκτίθενται με το υπόμνημα αντικρούσεως, επί του ρόλου που διαδραμάτισε το σήμα Der Grüne Punkt και ο τελικός καταναλωτής στην ανάληψη και την ανακύκλωση των συσκευασιών.

84 Κατά συνέπεια, η ένσταση απαραδέκτου που αντιτάσσει η Επιτροπή όσον αφορά τις έρευνες κοινής γνώμης που επισυνάπτονται στο υπόμνημα απαντήσεως πρέπει να απορριφθεί.

Γ — *Επί της ουσίας*

85 Η προσφεύγουσα επικαλείται τρεις λόγους προς στήριξη της προσφυγής της. Ο πρώτος αντλείται από την παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ. Ο δεύτερος αντλείται από την παράβαση του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17 και την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας. Ο τρίτος λόγος αντλείται από την παράβαση του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ.

1. Επί του πρώτου λόγου που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ

α) Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ως προς την άποψη για τη δωρεάν υποχρεωτική άδεια εκμεταλλεύσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

⁸⁶ Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, με το άρθρο 3 της προσβαλλόμενης απόφασης, η Επιτροπή την υποχρεώνει να παραχωρήσει «δωρεάν υποχρεωτική άδεια εκμεταλλεύσεως» του σήματός της Der Grüne Punkt στις επιχειρήσεις που προσχωρούν στο σύστημά της, στο μέτρο που ο λογότυπος που αντιστοιχεί στο σήμα αυτό μπορεί του λοιπού, εξαιτίας της απόφασης, να επικολλάται σε όλες τις συσκευασίες, ανεξάρτητα από το οικείο σύστημα αναλήψεως και ανακυκλώσεως. Όμως, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, υποχρεωτική άδεια εκμεταλλεύσεως ενός δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας δεν μπορεί να παραχωρηθεί παρά μόνον υπό «εξαιρετικές περιστάσεις», δηλαδή όταν η άρνηση χορηγήσεως αδειας αφορά δικαίωμα βιομηχανικής ιδιοκτησίας του οποίου η άδεια είναι απαραίτητη για την άσκηση της οικείας δραστηριότητας και μπορούσε να αποκλείσει οποιονδήποτε ανταγωνισμό στην παράγωγη αγορά, η δε άρνηση αυτή δεν δικαιολογείται αντικειμενικά (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 6ης Απριλίου 1995, C-241/91 P και C-242/91 P, RTE και ITP κατά Επιτροπής, γνωστή ως Magill, Συλλογή 1995, σ. I-743, σκέψεις 50 έως 56, και της 26ης Νοεμβρίου 1998, C-7/97, Bronner, Συλλογή 1998, σ. I-7791, σκέψη 39). Δεδομένου ότι καμιά από τις συνθήκες αυτές δεν αποδείχθηκε στην υπό κρίση υπόθεση, καμία καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως δεν μπορούσε να υπάρξει βάσει του άρθρου 82 ΕΚ. Προς στήριξη της απόψεώς της, η προσφεύγουσα προβάλλει, ουσιαστικά, τα ακόλουθα επιχειρήματα: πρώτον, το σήμα Der Grüne Punkt δεν είναι απαραίτητο για τη συμμετοχή σε σύστημα ανταγωνιστικό του συστήματος DSD· δεύτερον, ο ανταγωνισμός δεν αποκλείεται με τις επίδικες συμβατικές διατάξεις· τρίτον, πολλοί αντικειμενικοί λόγοι δικαιολογούν τη συμπεριφορά της DSD, ήτοι η αναγκαιότητα να εκπληρωθούν οι στόχοι του διατάγματος, να διατηρηθούν οι διάφορες λειτουργίες του σήματος Der Grüne Punkt, το οποίο δεν θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο υποχρεωτικής άδειας εκμεταλλεύσεως βάσει του δικαίου περί σημάτων, και να καταστεί δυνατή η καλή λειτουργία του συστήματος DSD.

- 87 Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από τους παρεμβαίνοντες διαδίκους, παρατηρεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν υποχρεώνει τη DSD να παραχωρήσει δωρεάν υποχρεωτικές άδειες εκμεταλλεύσεως αντίθετες προς το διεθνές δίκαιο και το κοινοτικό δίκαιο. Η καταχρηστική εκμετάλλευση προκύπτει από το γεγονός και μόνον ότι το καθεστώς των τελών εκμεταλλεύσεως αντιβαίνει προς το άρθρο 82 ΕΚ καθόσον η DSD απαιτεί να λαμβάνει αμοιβή για υπηρεσία την οποία δεν διασφαλίζει και για την οποία αποδείχθηκε ότι διασφαλίζεται με άλλο σύστημα.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 88 Στο πλαίσιο του πρώτου λόγου, που αφορά το άρθρο 82 ΕΚ, η προσφεύγουσα αμφισβητεί, κατ' ουσίαν, τις συνέπειες που απορρέουν από την εφαρμογή της υποχρέωσης που θεσπίζεται βάσει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, όπως η υποχρέωση αυτή εκτίθεται στο άρθρο 3 της προσβαλλόμενης αποφάσεως (βλ. σκέψη 60 ανωτέρω), προκειμένου να παύσει η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως κατά το άρθρο 1 της αποφάσεως (βλ. σκέψη 58 ανωτέρω). Κατά την προσφεύγουσα, η υποχρέωση που ορίζει το άρθρο 3 της αποφάσεως την υποχρεώνει να παραχωρήσει «δωρεάν υποχρεωτική άδεια εκμεταλλεύσεως» του σήματος Der Grüne Punkt για τις συσκευασίες που αποκομίζονται από συστήματα ανταγωνιστικά του συστήματος DSD.
- 89 Ωστόσο, επικρίνοντας τη νομιμότητα μιας τέτοιας υποχρεωτικής άδειας εκμεταλλεύσεως, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το σήμα Der Grüne Punkt δεν είναι απαραίτητο για τη συμμετοχή σε σύστημα ανταγωνιστικό του συστήματος DSD (βλ. σκέψη 93 κατωτέρω) και ότι ο ανταγωνισμός δεν αποκλείεται με τις επίδικες συμβατικές διατάξεις (βλ. σκέψη 95 κατωτέρω). Η επιχειρηματολογία αυτή ισοδυναμεί με ισχυρισμό ότι η συμπεριφορά της DSD, όπως χαρακτηρίζεται στο άρθρο 1 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, δεν έχει επίπτωση στον ανταγωνισμό και, επομένως, δεν συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ.
- 90 Επίσης, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι το τέλος εκμεταλλεύσεως που ορίζει η σύμβαση για τη χρήση του λογοτύπου δικαιολογείται από εκτιμήσεις που αντλούνται από το διάταγμα (βλ. σκέψεις 98 έως 100 κατωτέρω), το δίκαιο περί

σημάτων (βλ. σκέψεις 103 έως 114 κατωτέρω) και την ανάγκη να διασφαλισθεί η καλή λειτουργία του συστήματος DSD (βλ. σκέψεις 115 και 116 κατωτέρω). Οι εκτιμήσεις αυτές αντιπροσωπεύουν ισάριθμες αντικειμενικές δικαιολογήσεις του καθεστώτος του τέλους εκμεταλλεύσεως που αποτελεί το αντικείμενο της καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως που χαρακτηρίζει το άρθρο 1 της αποφάσεως και το καθεστώς αυτό δεν μπορούσε, επομένως, να θεωρηθεί ως καταχρηστικό βάσει του άρθρου 82 ΕΚ.

91 Επομένως, αντί να εξετασθούν οι συνέπειες που μπορεί να έχουν τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας επί της υποχρεώσεως που επιβάλλει το άρθρο 3 της προσβαλλόμενης αποφάσεως —δηλαδή, κατά την DSD, η «δωρεάν υποχρεωτική άδεια εκμεταλλεύσεως»— οι οποίες εμπίπτουν στον δεύτερο λόγο που αφορά την παράβαση του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, πρέπει να περιορισθεί η εκτίμηση του Πρωτοδικείου στο πλαίσιο του πρώτου λόγου —που αφορά το άρθρο 82 ΕΚ— μόνο στα επιχειρήματα σχετικά με την χαρακτηριζόμενη από το άρθρο 1 της προσβαλλόμενης αποφάσεως καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως. Συγκεκριμένα, ελλείψει καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως της δεσπόζουσας θέσεως βάσει του άρθρου 82 ΕΚ, το άρθρο 3 της επίδικης αποφάσεως είναι αβάσιμο δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, εφόσον δεν θα υπήρχε πλέον παράβαση η οποία πρέπει να παύσει. A contrario, εφόσον υπάρχει καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως, η Επιτροπή έχει την εξουσία, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17, να υποχρεώσει την οικεία επιχείρηση να παύσει τη διαπιστωθείσα παράβαση.

92 Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να εκτεθούν τα επιχειρήματα των διαδίκων ως προς την κατά την προσβαλλόμενη απόφαση καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως.

β) Επιχειρήματα των διαδίκων σχετικά με την καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως

i) Ως προς την έλλειψη ανάγκης να χρησιμοποιηθεί το σήμα Der Grüne Punkt για τη συμμετοχή σε σύστημα ανταγωνιστικό του συστήματος DSD

93 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, πρώτον, η υποχρεωτική άδεια εκμεταλλεύσεως του σήματός της ουδόλως είναι απαραίτητη, κατά την έννοια της προπαρατεθείσας

αποφάσεως Magill, για να δοθεί η δυνατότητα σε παραγωγό ή διανομέα συσκευασιών να επιλέξει ένα ανταγωνιστικό σύστημα (σκέψη 50, και προπαρατεθείσα απόφαση Bronner, σκέψη 41). Όμως, επί του σημείου αυτού, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή περιορίστηκε να αναφέρει μόνον ότι θα είναι περισσότερο «πρόσφορο και απλό» να επικολληθεί το σήμα της DSD επί των συσκευασιών για τις οποίες χρησιμοποιείται ανταγωνιστικό σύστημα προκειμένου να αποφεύγεται το επιπλέον κόστος που συνδέεται με την επιλεκτική επισήμανση των συσκευασιών (αιτιολογικές σκέψεις 103 έως 105 της προσβαλλόμενης απόφασης). Συναφώς, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, σε περίπτωση χρησιμοποίησης συστήματος ανταγωνιστικού του συστήματος DSD, ο λογότυπος Der Grüne Punkt μπορεί να επικολληθεί ή όχι στις συσκευασίες, αναλόγως του συστήματος που χρησιμοποιείται. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται εξάλλου στον οινικό τομέα, όπου επικολλώνται ετικέτες με το σήμα της DSD μόνο στις φιάλες οι οποίες πωλούνται στα καταστήματα λιανικού εμπορίου και οι οποίες δεν επιστρέφονται στο κατάστημα: στους τομείς των οικοδομών και της πληροφορικής, όπου τα προϊόντα πωλούνται στις συσκευασίες που φέρουν το σήμα της DSD, σε περίπτωση παραδόσεων στα καταστήματα λιανικού εμπορίου και στις συσκευασίες που δεν φέρουν το σήμα αυτό, σε περίπτωση παραδόσεων στα ειδικευμένα καταστήματα ή σε επαγγελματίες πελάτες, και στον τομέα των τροφίμων, όπου οι μεγάλες συσκευασίες, οι κονσέρβες και τα χαρτοκιβώτια δεν έχουν ετικέτα που φέρει το σήμα όταν παραδίδονται στη βιομηχανία, στα εστιατόρια και στις καντίνες, ενώ έχουν ετικέτα όταν παραδίδονται στα καταστήματα λιανικού εμπορίου. Οι παραγωγοί και οι διανομείς συσκευασιών μπορούν επομένως να ενεργούν κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι συσκευασίες που φέρουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt να αποτίθενται μόνο στις εγκαταστάσεις του συστήματος DSD και οι συσκευασίες στις οποίες δεν αναγράφεται ο λογότυπος αυτός να αποτίθενται μόνο σε χώρους όπου το ανταγωνιστικό σύστημα διασφαλίζει την αποκομιδή.

- 94 Η Επιτροπή, η Landbell και η BellandVision προβάλλουν ότι η επιλεκτική επισήμανση δεν είναι οικονομικά αποδοτική για τους παραγωγούς και τους διανομείς συσκευασιών. Η VfW υπενθυμίζει επίσης ότι η DSD απαιτούσε από τους πελάτες της να καταβάλλουν τέλος εκμεταλλεύσεως για όλες τις συσκευασίες που φέρουν το σήμα Der Grüne Punkt, τούτο δε ανεξάρτητα από το αν οι συσκευασίες αυτές όντως αποκομίζονται ή όχι από το σύστημα DSD.

ii) Ως προς τη μη εξάλειψη του ανταγωνισμού ελλείψει υποχρεωτικής αδείας εκμεταλλεύσεως του σήματος Der Grüne Punkt

- 95 Δεύτερον, η προσφεύγουσα επικρίνει την προσβαλλόμενη απόφαση καθόσον αναφέρεται σε αυτήν (αιτιολογική σκέψη 115) για τον λόγο ότι το καθεστώς του

τέλους εκμεταλλεύσεως καθιστά δυσχερέστερη την είσοδο στην αγορά ανταγωνιστών του συστήματος DSD, πράγμα που δεν αρκεί για να εξαλείψει τον ανταγωνισμό που απαιτείται κατά την προπαρατεθείσα απόφαση Magill (σκέψη 56 και προπαρατεθείσα απόφαση Bronner, σκέψη 41). Συγκεκριμένα, λόγω των απαιτήσεων του διατάγματος, τα συστήματα ίδιας διάθεσης δεν μπορούν, κατά γενικό κανόνα, να ανταγωνιστούν το σύστημα DSD παρά μόνον για τις συσκευασίες που παραδίδονται στις μικρές επιχειρήσεις βιοτεχνίας, εμπορίου και βιομηχανίας. Σ' αυτό το μικρό τμήμα της αγοράς, υπάρχουν περίπου 40 συστήματα ίδιας διάθεσης που δεν χρησιμοποιούν το σήμα Der Grüne Punkt και οι ποσότητες που κατανέμονται σε τέτοια συστήματα αυξήθηκαν πέραν του 60 % μεταξύ του 1997 και 2000. Αρκετές μεγάλες αλυσίδες διανομής έχουν επίσης περάσει σε άλλο σύστημα εκτός του συστήματος DSD, πράγμα που είναι επομένως δυνατό χωρίς δυσχέρεια και χωρίς η DSD να υποχρεούται να εκδώσει υποχρεωτική άδεια εκμεταλλεύσεως. Επομένως, δεν μπορεί να γίνεται λόγος για δυσχερέστερη είσοδο στην αγορά.

- 96 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα στοιχεία που προσκόμισε η προσφεύγουσα τα οποία εξηγούνται από τη μεταρρύθμιση του 1998 και το γεγονός ότι υπήρξαν, αρχικά, ελάχιστες συσκευασίες εμπύπτουσες στα συστήματα ίδιας διάθεσης.

iii) Ως προς τις διάφορες αιτιολογήσεις της συμπεριφοράς της DSD

- 97 Τρίτον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι οι επίδικες διατάξεις της συμβάσεως για τη χρήση του λογοτύπου είναι αναγκαίες για να διασφαλίζεται η επίτευξη των στόχων του διατάγματος, να διαφυλάσσονται οι διάφορες λειτουργίες του σήματος Der Grüne Punkt —το οποίο δεν μπορεί, σε κάθε περίπτωση, να αποτελέσει αντικείμενο υποχρεωτικής άδειας εκμεταλλεύσεως— και να καθιστά δυνατή την καλή λειτουργία του συστήματος DSD.

— Επί της ανάγκης διασφάλισης των στόχων του διατάγματος

- 98 Η προσφεύγουσα εκθέτει το περιεχόμενο της υποχρεώσεως διαφάνειας που συνδέεται με την αρχή της ευθύνης του προϊόντος, η οποία καθιερώνεται με το

διάταγμα για τις συσκευασίες και της οποίας ο σκοπός είναι, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις των γερμανικών αρχών, να «καθιερωθεί, με διαφάνεια για τους καταναλωτές και τις αρχές, ποιες συσκευασίες υπόκεινται στην υποχρέωση αναλήψεως στο κατάστημα ή σε άμεσα γειτνιάζοντα χώρο και ποιες συσκευασίες υπόκεινται στην υποχρέωση αυτή» (απάντηση στην ερώτηση αριθ. 2.α). Έτσι, σε περίπτωση προσφυγής σε συλλογικό σύστημα, η υποχρέωση διαφάνειας λαμβάνει τη μορφή της υποχρέωσης επισημάνσεως που καθορίζει το σημείο 4, παράγραφος 2, του παραρτήματος I του άρθρου 6 του διατάγματος, «οι παραγωγοί και οι διανομείς οφείλουν να γνωστοποιούν τη συμμετοχή [των συσκευασιών σε συλλογικό σύστημα] με αναγραφή σχετικής ένδειξης στη συσκευασία ή με άλλον κατάλληλο τρόπο», ενώ, σε περίπτωση χρησιμοποίησεως του συστήματος ίδιας διάθεσης, λαμβάνει τη μορφή της υποχρέωσης με την ένδειξη που ορίζει το άρθρο 6, παράγραφος 1, τρίτη φράση, του διατάγματος, κατά το οποίο «ο διανομέας οφείλει να ενημερώσει τον τελικό καταναλωτή για τη δυνατότητα επιστροφής [της συσκευασίας] με αναγραφή κειμένου το οποίο πρέπει να γίνεται αντιληπτό με ευχέρεια και να είναι ευανάγνωστο». Αυτή η υποχρέωση διαφάνειας επιτρέπει να καθίσταται γνωστό αν, για μια συγκεκριμένη συσκευασία, ο παραγωγός ή ο διανομέας που φέρει την ευθύνη για τη συσκευασία αυτή εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του μέσω ενός συστήματος ίδιας διάθεσης ή μέσω ενός συλλογικού συστήματος. Τούτο επιτρέπει επίσης στον καταναλωτή να γνωρίζει σε ποιο σύστημα οφείλει να επιστρέψει τη συσκευασία αυτή. Επομένως, συσκευασία που μετέχει στο σύστημα DSD πρέπει να αναλαμβάνεται και να ανακυκλώνεται από το σύστημα αυτό και συσκευασία που μετέχει σε άλλο συλλογικό σύστημα ή σε σύστημα ίδιας διάθεσης πρέπει να αναλαμβάνεται και να ανακυκλώνεται από το εν λόγω σύστημα. Μια συσκευασία δεν μπορεί να εμπίπτει και στα δύο συστήματα.

- 99 Η προσφεύγουσα προβάλλει, στη συνέχεια, ότι το άρθρο 3 της προσβαλλόμενης αποφάσεως παραβιάζει αυτήν την υποχρέωση διαφάνειας, αφού είναι του λοιπού δυνατόν οι συσκευασίες που μετέχουν σε ανταγωνιστικά συστήματα να φέρουν το σήμα Der Grüne Punkt, το οποίο εξακριβώνει το σύστημα DSD. Όμως, αν όλες οι συσκευασίες έφεραν το σήμα αυτό, ο καταναλωτής δεν θα μπορούσε να γνωρίζει ποιες έπρεπε να αποθέσει στο σημείο πωλήσεως, διότι εμπίπτουν σε σύστημα ίδιας διάθεσης, και ποιες έπρεπε να αποθέσει πλησίον της κατοικίας του, διότι εμπίπτουν στο συλλογικό σύστημα. Συναφώς, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι είναι αδύνατον να προσδιορισθεί με βεβαιότητα *ex-ante* αν μια συγκεκριμένη συσκευασία όντως αποκομίζεται από το σύστημα DSD ή από άλλο σύστημα και είναι επίσης αδύνατο να προσδιορισθεί, έστω και *ex-post*, ότι ένας καταναλωτής όντως διέθεσε τη συσκευασία μέσω του συστήματος DSD (αιτιολογική σκέψη 134 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο διευκρινίσθηκε με το διάταγμα ότι ο καταναλωτής πρέπει να πληροφορείται με σαφή επισήμανση προκειμένου να γνωρίζει αν η εν λόγω συγκεκριμένη συσκευασία μετέχει στο σύστημα DSD και, κατά συνέπεια, πρέπει να επιστραφεί σ' αυτό.

- 100 Εξάλλου, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η υποχρέωση αναλήψεως και ανακυκλώσεως ενός συστήματος ίδιας διάθεσης δεν έχει εφαρμογή στις συσκευασίες που μετέχουν σε συλλογικό σύστημα (βλ. έγγραφο του Υπουργείου Περιβάλλοντος του ομόσπονδου κράτους της Βάδης-Βυρτεμβέργης της 27ης Νοεμβρίου 2001, σ. 7). Συγκεκριμένα, κατά το διάταγμα, τέτοιες συσκευασίες έχουν «απαλλαγεί» από την υποχρέωση αυτή, διότι ανατέθηκαν στο σύστημα DSD και φέρουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt. Επομένως, οι συσκευασίες αυτές δεν μπορούν να αναλαμβάνονται από σύστημα ίδιας διάθεσης. Το διάταγμα σκοπεί να αποφεύγεται η «μάχη για τα απορρίμματα», στην οποία τα ανταγωνιστικά συστήματα θα επιδιώκουν να αποκομίζουν οποιεσδήποτε ποσότητες συσκευασιών προκειμένου να επιτύχουν το ποσοστό τους ανακυκλώσεως. Ο δίκαιος και οργανωμένος ανταγωνισμός προϋποθέτει μάλλον ότι τα διάφορα συστήματα αναλαμβάνουν και ανακυκλώνουν μόνον τις συσκευασίες για τις οποίες υπέχουν την ευθύνη διαθέσεως του προϊόντος (περίπτωση των συστημάτων ίδιας διάθεσης) ή αναλαμβάνουν εκ νέου την ευθύνη αυτή (περίπτωση συλλογικών συστημάτων).
- 101 Εξάλλου, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση ερμηνεύει εσφαλμένα τις παρατηρήσεις των γερμανικών αρχών, όταν ισχυρίζεται ότι ο καταναλωτής μπορεί ελεύθερα να αποφασίζει αν θα ανακυκλώσει τις συσκευασίες μέσω του συστήματος DSD ή μέσω άλλου συστήματος, όταν ο παραγωγός ή ο διανομέας συσκευασιών αποφασίζει να προσφύγει στο σύστημα DSD σε συνδυασμό με άλλα συλλογικά συστήματα ή με σύστημα ίδιας διάθεσης (αιτιολογικές σκέψεις 138, 141 και 145 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Εις απάντηση ερωτήσεως της Επιτροπής, οι γερμανικές αρχές ανέφεραν μόνον ότι, σε περίπτωση προσφυγής σε σύστημα ίδιας διάθεσης και σε συλλογικό σύστημα, ο καταναλωτής ήταν ελεύθερος να επιλέγει να αφήνει τη συσκευασία στο κατάστημα ή να την εναποθέτει σε αυτό ή να την εναποθέτει προς διάθεση πλησίον της κατοικίας του, διότι «το διάταγμα για τις συσκευασίες δεν περιλαμβάνει συγκεκριμένες ενδείξεις που υποχρεώνουν τον τελικό καταναλωτή να τις επιστρέφει στο κατάστημα» (απάντηση στην ερώτηση 1. b.aa). Όμως, η έννοια της διαθέσεως σε χώρο πλησίον της κατοικίας αναφέρεται μόνο στη διάθεση μέσω των δημόσιων οργανισμών διαθέσεως των απορριμμάτων, το «γκρίζο σκυβαλοδοχείο», και όχι στη διάθεση μέσω του συστήματος DSD, το οποίο βρίσκεται επίσης πλησίον της κατοικίας, το «κίτρινο σκυβαλοδοχείο». Ο καταναλωτής δεν είναι επομένως ελεύθερος να επιλέξει το χρησιμοποιούμενο σύστημα διαθέσεως.
- 102 Η Επιτροπή προβάλλει ότι η προσφεύγουσα υπερβάλλει τη σημασία της επιστημόσεως, στο μέτρο που η υποχρέωση αναλήψεως και ανακυκλώσεως

εφαρμόζεται σε ποσότητες συσκευασιών και όχι σε συγκεκριμένες συσκευασίες. Επιπροσθέτως, κατά τις Landbell και BellandVision, το διάταγμα δεν επιβάλλει όπως το σήμα της DSD επικολλάται στις συσκευασίες.

— Επί των αιτιολογήσεων σχετικά με το δίκαιο περί σημάτων

103 Πρώτον, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή αρνείται τη διακριτική λειτουργία, αποκληθείσα επίσης και λειτουργία καταγωγής του σήματος Der Grüne Punkt, της οποίας ο στόχος είναι να διακρίνει τις συσκευασίες που αναλαμβάνει το σύστημα DSD από εκείνες που εμπίπτουν σε ανταγωνιστικό συλλογικό σύστημα ή σύστημα ίδιας διάθεσης, επιτρέποντας όπως το σήμα αυτό επικολλάται στις συσκευασίες που προορίζονται να διατεθούν από άλλο σύστημα πλην του συστήματος DSD. Όμως, μια τέτοια προσβολή της διακριτικής λειτουργίας του σήματος Der Grüne Punkt είναι, καταρχήν, αντίθετη προς το γερμανικό, το κοινοτικό και το διεθνές δίκαιο περί σημάτων.

104 Όσον αφορά το γερμανικό δίκαιο, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι το σήμα Der Grüne Punkt έχει καταχωρισθεί στη Γερμανία ως συλλογικό σήμα και, επομένως, επιτρέπει να «διακρίνονται τα εμπορεύματα ή οι υπηρεσίες των επιχειρήσεων που είναι εταίροι του δικαιούχου του συλλογικού σήματος από τα εμπορεύματα και τις υπηρεσίες άλλων επιχειρήσεων όσον αφορά την εμπορική ή τη γεωγραφική προέλευση, το είδος, την ποιότητα ή άλλες ιδιότητες» [άρθρο 97, παράγραφος 1, του Markengesetz (νόμου περί σημάτων) της 25ης Οκτωβρίου 1994]. Επομένως, μια υποχρεωτική άδεια εκμεταλλεύσεως του σήματος Der Grüne Punkt θα έχει ως αποτέλεσμα να στερήσει το σήμα αυτό από τον διακριτικό του χαρακτήρα και θα συνεπαγόταν τη διαγραφή του.

105 Όσον αφορά το κοινοτικό δίκαιο, η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι ο ειδικός σκοπός του σήματος Der Grüne Punkt, δηλαδή το ότι διασφαλίζει στον τελικό καταναλωτή την ταυτότητα καταγωγής του φέροντος το σήμα προϊόντος (απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Οκτωβρίου 1978, 3/78, Centrafarm, Συλλογή τόμος 1978,

σ. 567, σκέψεις 11 έως 14), και προστατεύει τον δικαιούχο του έναντι των κινδύνων συγχύσεως (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Νοεμβρίου 1993, C-317/91, Deutsche Renault, Συλλογή 1993, σ. I-6227, σκέψη 30, καθώς και την παρατιθέμενη νομολογία), δεν θα γινόταν σεβαστός στην περίπτωση που ορισμένες συσκευασίες που συμμετέχουν στο σύστημα DSD και άλλες που εμπίπτουν σε ανταγωνιστικό σύστημα έφεραν αδιακρίτως το σήμα Der Grüne Punkt, οπότε ο ανταγωνιστής της DSD θα μπορούσε να επωφεληθεί της φήμης του συστήματος DSD.

106 Εξάλλου, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η καταρχήν έλλειψη νομιμότητας των υποχρεωτικών αδειών εκμεταλλεύσεως των σημάτων καθιερώνεται με το άρθρο 5 Α της Συμβάσεως των Παρισίων για την προστασία της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, της 20ής Μαρτίου 1883, αναθεωρηθείσα τελευταία στη Στοκχόλμη στις 14 Ιουλίου 1967 και τροποποιηθείσα στις 28 Σεπτεμβρίου 1979 (Συλλογή Συνθηκών των Ηνωμένων Εθνών, τ. 828, αριθ. 11847, σ. 108) που επικύρωσαν όλα τα κράτη μέλη, και με το άρθρο 21 της Συμφωνίας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου, της 15ης Απριλίου 1994, που επικύρωσαν όλα τα κράτη μέλη και εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα με την απόφαση του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 1994, σχετικά με την εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας σύναψη των συμφωνιών που απέρρευσαν από τις πολυμερείς διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης (1986-1994), καθ' όσον αφορά τα θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της (ΕΕ L 336, σσ. 1, 214), οι οποίες δεν προβλέπουν υποχρεωτικές άδειες εκμεταλλεύσεως για τα σήματα.

107 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά μόνον το καθεστώς τελών που έθεσε σε εφαρμογή η DSD και όχι τα τεκμαιρόμενα αποτελέσματα της αποφάσεως στη δραστηριότητά της ως δικαιούχου του σήματος Der Grüne Punkt. Συναφώς, το μόνο αποτέλεσμα της αποφάσεως είναι να αποφεύγεται όπως οι επιχειρήσεις οι οποίες προσφεύγουν στο σύστημα DSD καταβάλλουν διπλό τέλος σε περίπτωση χρησιμοποίησεως άλλου συστήματος. Οι Landbell και BellandVision υπογραμμίζουν επίσης ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αφορά μόνον τις έννομες σχέσεις μεταξύ της DSD και των αντισυμβαλλομένων της, στο πλαίσιο της συμβάσεως για τη χρήση του λογοτύπου, και δεν παρέχει στους τρίτους, οι οποίοι δεν είναι συμβαλλόμενοι, το δικαίωμα χρήσεως του σήματος Der Grüne Punkt.

108 Δεύτερον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση παραγνωρίζει τη διακριτική λειτουργία του σήματος Der Grüne Punkt, που επιτρέπει να επηρεάζεται η συμπεριφορά του καταναλωτή στον τομέα διαθέσεως των

απορριμμάτων κατά τρόπο ουσιώδη για τη λειτουργία του συστήματός της. Συγκεκριμένα, αν ο καταναλωτής δεν αποθέσει τη συσκευασία που φέρει τον λογότυπο Der Grüne Punkt στο σύστημα DSD, η προσφεύγουσα κινδυνεύει να μην επιτύχει πλέον τα ποσοστά ανακυκλώσεως που προβλέπει το διάταγμα και να απολέσει την έγκρισή της. Ομοίως, αν ο καταναλωτής αποθέσει στο σύστημα DSD συσκευασία στην οποία δεν υπάρχει ο λογότυπος Der Grüne Punkt, η προσφεύγουσα υποχρεούται να ανακυκλώσει τη συσκευασία αυτή έστω και αν τα επιβαλλόμενα ποσοστά έχουν ήδη επιτευχθεί (βλ. σημείο 1, παράγραφος 5, πρώτη φράση, του παραρτήματος Ι του άρθρου 6 του διατάγματος)

- 109 Στο πλαίσιο αυτό, η προσφεύγουσα επικρίνει τον ισχυρισμό που περιλαμβάνεται στις αιτιολογικές σκέψεις 138, 139 και 145 της προσβαλλόμενης απόφασεως, κατά τον οποίο η βασική λειτουργία του λογότυπου Der Grüne Punkt εκπληρώνεται όταν αυτό σηματοδοτεί στον καταναλωτή ότι υπάρχει η δυνατότητα διαθέσεως της συσκευασίας από την DSD, καθόσον ο ισχυρισμός αυτός στηρίζεται σε παράθεση εκτός πλαισίου της αποφάσεως του Kammergericht Berlin του 1994 (υποσημείωση 22 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Συγκεκριμένα, το παρατιθέμενο στην απόφαση απόσπασμα περιορίζεται στη διαπίστωση ότι το σήμα Der Grüne Punkt δεν περιλαμβάνει εκτίμηση σχετικά με το ανακυκλώσιμο της συσκευασίας. Όμως, σε άλλο απόσπασμα της αποφάσεως, το Kammergericht αναγνωρίζει τη λειτουργία προσκλήσεως του σήματος Der Grüne Punkt κρίνοντας ότι οι πρόσθετες συσκευασίες μπορούσαν να φέρουν το σήμα αυτό για υπέρτερους περιβαλλοντικούς λόγους, παρά το ότι υπάρχει, κατά κάποιο τρόπο, εξαπάτηση του καταναλωτή.
- 110 Ομοίως, η προσφεύγουσα αμφισβητεί επίσης τον ισχυρισμό που περιλαμβάνεται στην προσβαλλόμενη απόφαση, κατά τον οποίο ο καταναλωτής μπορεί ελεύθερα να αποφασίσει αν θα διαθέσει συγκεκριμένη συσκευασία για ανακύκλωση μέσω του συστήματος DSD ή μέσω ενός συστήματος ίδιας διάθεσης ή ανταγωνιστικού συλλογικού συστήματος (αιτιολογική σκέψη 145 της προσβαλλόμενης αποφάσεως), δεδομένου ότι είναι βασικό ο καταναλωτής να μπορεί να εξακριβώνει, μέσω του σήματος Der Grüne Punkt, το γεγονός ότι η συγκεκριμένη συσκευασία εμπίπτει στο σύστημα DSD και όχι σε άλλο σύστημα. Συναφώς, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η διακριτική λειτουργία του σήματός της επιβεβαιώνεται από τις έρευνες κοινής γνώμης που πραγματοποίησε για την προετοιμασία του υπομνήματος απαντήσεως. Έτσι, το 60,8 % των ερωτηθέντων καταναλωτών αντιλαμβάνονται το σήμα Der Grüne Punkt ως «ένδειξη ως προς μια εντελώς ειδική οργάνωση η οποία έχει την ευθύνη για την αποκομιδή και την ανακύκλωση τέτοιων συσκευασιών» και το 27,9 % αυτών των καταναλωτών αναφέρουν συγκεκριμένα το σύστημα DSD (βλ. αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποίησε το ινστιτούτο Infratest Burke, έκθεση με ημερομηνία Αύγουστος 2001, παράρτημα 85 του υπομνήματος

απαντήσεως), πράγμα που καταδεικνύει τη σχέση που υπάρχει μεταξύ του σήματος και του συστήματος DSD στο πνεύμα των καταναλωτών. Σύμφωνα με άλλη έρευνα της κοινής γνώμης, που πραγματοποίησε το ίδιο ινστιτούτο, μόνον το 3,3% των ερωτηθέντων καταναλωτών αναφέρει ότι το σήμα μεταφέρει την πληροφορία που του αποδίδεται με την προσβαλλόμενη απόφαση, δηλαδή την ένδειξη μιας δυνατότητας διαθέσεως των συσκευασιών (βλ. αποτελέσματα της έρευνας που πραγματοποίησε το ινστιτούτο Infratest Burke, έκθεση με ημερομηνία Αύγουστος 2001, παράρτημα 86 του υπομνήματος απαντήσεως).

- 111 Τέλος, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι το γεγονός ότι επικολλάται το σήμα Der Grüne Punkt στη συσκευασία που διατίθεται με ανταγωνιστικό σύστημα θίγει τη διακριτική λειτουργία του σήματος αυτού, αφού οι καταναλωτές εξαπατώνται σε όλες τις περιπτώσεις που αναφέρει η προσβαλλόμενη απόφαση. Συγκεκριμένα, κατά την προσφεύγουσα, ακόμη και στην περίπτωση προσφυγής σε περισσότερα συστήματα, ο καταναλωτής πρέπει πάντοτε να μπορεί να προσδιορίζει για κάθε συσκευασία το σύστημα στο οποίο μπορεί να προσφύγει, είτε πρόκειται για το σύστημα DSD —χρησιμοποιώντας το σήμα Der Grüne Punkt—, είτε για ένα άλλο συλλογικό σύστημα —χρησιμοποιώντας μέσω σύμφωνο με το σημείο 4, παράγραφος 2, του παραρτήματος 1 του άρθρου 6 του διατάγματος— ή για να ένα σύστημα ίδιας διάθεσης —χρησιμοποιώντας μέσω σύμφωνο με το άρθρο 6, παράγραφος 1, του διατάγματος. Έτσι, σε περίπτωση ανταγωνιστικής χρήσεως ενός συστήματος ίδιας διάθεσης και του συστήματος DSD, περίπου το 48,4 % των ερωτηθέντων καταναλωτών στο πλαίσιο μιας από τις προαναφερθείσες έρευνες κοινής γνώμης δεν αντιλαμβάνονται τις αντιφατικές πληροφορίες που παρουσιάζονται, αφενός, με την ένδειξη της αναλήψεως στο κατάστημα σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, του διατάγματος, και, αφετέρου, με την ένδειξη που διαβιβάζεται με τον λογότυπο Der Grüne Punkt με την ανάληψη, σε χώρο πλησίον της κατοικίας, μέσω του συστήματος DSD.
- 112 Γενικότερα, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση θα έχει ως αποτέλεσμα όλες σχεδόν οι συσκευασίες να φέρουν στη Γερμανία το σήμα Der Grüne Punkt. Έτσι, η συμμετοχή στο σύστημα DSD κατά ποσοστό 1 % των συσκευασιών που διακινούνται μπορεί να παράσχει τη δυνατότητα σε ένα χρήστη του λογότυπου να χρησιμοποιεί δωρεάν το σήμα αυτό για το υπόλοιπο 99 % των συσκευασιών. Επομένως, το σύστημα DSD διακινδυνεύει, βραχυπρόθεσμα, να έχει να διαχειρισθεί τις συσκευασίες που εσφαλμένα προσκομίζονται στο σύστημά του και για τις οποίες η DSD δεν θα εισπράττει κανένα τέλος. Επιπλέον, και σχεδόν συγχρόνως, αν ληφθεί υπόψη ότι το σήμα Der Grüne Punkt περιορίζεται να σημαίνει την απλή δυνατότητα διαθέσεως των συσκευασιών, τα αποτελέσματα της αποκομιδής του συστήματος DSD θα πρέπει να υποχωρήσουν και αυτή θα διέτρεχε τον κίνδυνο να μην επιτυγχάνει πλέον τα εκ του νόμου ποσοστά ανακυκλώσεως.

- 113 Εξάλλου, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι το σήμα Der Grüne Punkt εκπληρώνει επίσης μια ελεγκτική λειτουργία που επιτρέπει την πρόληψη και την καταστολή της απάτης που διαπράττουν οι παραγωγοί και οι διανομείς συσκευασιών οι οποίοι χρησιμοποιούν το σύστημα DSD χωρίς να καταβάλλουν τέλος μέσω των ελέγχων που πραγματοποιούνται στα καταστήματα, των ελέγχων στη διαλογή ή των ελέγχων εκ μέρους των αρχών. Συναφώς, η προσβαλλόμενη απόφαση καθιστά δυσχερέστερη την πραγματική προστασία έναντι του προβλήματος των κερδοσκοπών οι οποίοι οδήγησαν σχεδόν την DSD σε χρεοκοπία το 1993.
- 114 Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από τους παρεμβαίνοντες διαδίκους, υπενθυμίζει ότι, ελλείψει απάτης ή συγχύσεως, η λειτουργία καταγωγής του σήματος, η οποία χρησιμεύει στο να διακρίνεται ή να εξατομικεύεται η καταγωγή ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας, δεν θίγεται. Όμως, στην προκειμένη περίπτωση, η αντίληψη του σήματος Der Grüne Punkt εκ μέρους του τελικού καταναλωτή που αγοράζει καταναλωτικά αγαθά και προσφεύγει σε διάφορα συστήματα για τη διάθεση των συσκευασιών, συνοψίζεται στην ένδειξη ότι είναι δυνατό να διασφαλίζεται η διάθεση της συσκευασίας με το σύστημα της προσφεύγουσας. Επιπλέον, το σήμα Der Grüne Punkt δεν διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο κατά την αποκομιδή των συσκευασιών, δεδομένου ότι τα κίτρινα σκυβαλοδοχεία και οι κάδοι για γυαλί και χαρτί που χρησιμοποιεί το σύστημα DSD δεν φέρουν την ένδειξη του σήματος αυτού σε όλες τις περιοχές αποκομιδής. Αυτός είναι εξάλλου ο λόγος για τον οποίο οι καταναλωτές δεν συνδέουν τους κάδους αποκομιδής με τον λογότυπο, αλλά με το είδος του σχετικού υλικού.

— Επί της καλής λειτουργίας του συστήματος DSD

- 115 Αφού αρχικά προέβαλε ότι οι επίδικες διατάξεις σχετικά με το τέλος εκμεταλλεύσεως ήσαν ανάλογες με τις παρεχόμενες υπηρεσίες, στο μέτρο που η κατ' αποκοπήν αμοιβή για την άδεια χρήσεως του σήματος Der Grüne Punkt και τη διάθεση του συστήματος DSD συνιστούσε τη μόνη πρακτική λύση επειδή δεν ήταν δυνατό να προσδιορισθεί επακριβώς ο αριθμός των συσκευασιών που συγκεκριμένα προσκομίζονται στο σύστημα DSD, η προσφεύγουσα προέβαλε, στο στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως, ότι το οφειλόμενο τέλος βάσει των επίδικων διατάξεων ίσχυε μόνο για τις συσκευασίες που προσκομίζονταν στο σύστημα DSD. Έτσι, η άδεια εκμεταλλεύσεως που χορηγούσε η DSD βάσει της συμβάσεως για τη χρήση

του λογοτύπου ίσχυε μόνο για τις συσκευασίες που μετείχαν στο σύστημα DSD και όχι για εκείνες που ενέπιπταν σε άλλο συλλογικό σύστημα ή σε σύστημα ίδιας διάθεσης. Ένας τέτοιος περιορισμός της άδειας εκμεταλλεύσεως για τις συσκευασίες που φέρουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt είναι σύμφωνος με το διάταγμα, το οποίο επιβάλλει σαφή επισήμανση των συσκευασιών που εμπίπτουν σε συλλογικό σύστημα προκειμένου να καθίσταται σαφές ότι ο ενδιαφερόμενος παραγωγός ή ο διανομέας «απαλλάσσεται» από την υποχρέωση αναλήψεως και ανακυκλώσεως αυτών των συσκευασιών, υποχρέωση για την οποία εφεξής την ευθύνη φέρει η DSD [διάταξη του Verwaltungsgerichtshof Kassel (δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο του Kassel, Γερμανία), της 20ής Αυγούστου 1999]. Όμως, ένα τέτοιο σύστημα δεν θα μπορούσε να λειτουργήσει αν οι συσκευασίες οι οποίες δεν αποκομίζονταν από το σύστημα DSD έφεραν επίσης τον λογότυπο με τον οποίο εξακριβώνεται το σύστημα αυτό. Επομένως, καμιά διάταξη της συμβάσεως για τη χρήση του λογοτύπου δεν επιτρέπει ή δεν υποχρεώνει τον χρήστη του λογοτύπου να επικολλά το σήμα Der Grüne Punkt στις συσκευασίες οι οποίες δεν αποκομίζονται από το σύστημα DSD και δεν υπάρχει ανισοζύγιο μεταξύ της παροχής της DSD (ανάληψη και ανακύκλωση των συσκευασιών) και του τέλους που ζητείται ως αντάλλαγμα.

- 116 Όσον αφορά την εκ μέρους της Επιτροπής παραπομπή στην απόφαση του Bundesgerichtshof (ομοσπονδιακό δικαστήριο της Γερμανίας), της 15ης Μαρτίου 2001, που εκδόθηκε στην υπόθεση B&Kο, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι, με την απόφαση αυτή, το Bundesgerichtshof δεν έκρινε ότι οι συμβατικές διατάξεις σχετικά με το τέλος δεν ήταν πρόσφορες. Αντιθέτως, με την απόφαση διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα δεν μπορεί να απαιτεί το σύνολο του τέλους βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 1, της συμβάσεως για τη χρήση του λογοτύπου για τις συσκευασίες οι οποίες δεν εμπίπτουν στη νόμιμη αρμοδιότητά της, δηλαδή εκείνες που εμπίπτουν στη βιομηχανία και τις μεγάλες επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση αυτή, την οποία δεν αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση (υποσημείωση 15 της προσβαλλόμενης αποφάσεως), η προσφεύγουσα δεν είχε παράσχει την υπηρεσία απαλλαγής από τις υποχρεώσεις που κλήθηκε να παράσχει. Όμως, στην υπό κρίση υπόθεση, οι συσκευασίες για τις οποίες γίνεται λόγος φέρουν το σήμα Der Grüne Punkt και αναμφισβήτητα εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιότητας της DSD, δηλαδή τοποθετούνται στην κατοικία των ιδιωτών τελικών καταναλωτών στους οποίους η DSD παρέχει την υπηρεσία απαλλαγής από τις υποχρεώσεις κατεργασίας και ανακυκλώσεως των συσκευασιών, τούτο δε ακόμη και αν οι καταναλωτές από λάθος προσκομίσουν τη συσκευασία σε δημόσιο σύστημα διάθεσης των απορριμμάτων ή σε ανταγωνιστικό σύστημα συλλογής και ανακυκλώσεως των συσκευασιών.

- 117 Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, σε περίπτωση προσφυγής στο σύστημα DSD και σε άλλο συλλογικό σύστημα ή σε σύστημα ίδιας διάθεσης, η σχέση μεταξύ της παροχής που πραγματοποιεί η DSD και του τέλους που ζητείται ως αντάλλαγμα δεν θα ήταν ισοζυγισμένη αν περιοριζόταν στο να λαμβάνεται υπόψη η επικόλληση, στη συσκευασία, του λογοτύπου Der Grüne Punkt, αφού ένα τέτοιο σύστημα δεν θα ελάμβανε υπόψη την πραγματική υπηρεσία που παρέχεται στις συμβαλλόμενες επιχειρήσεις.
- 118 Εξάλλου, η Επιτροπή παρατηρεί ότι η επιχειρηματολογία που αναπτύσσει η προσφεύγουσα με το υπόμνημά της απαντήσεως, ότι το τέλος επιβάλλεται αποκλειστικά στις συσκευασίες που αναλαμβάνονται από το σύστημά της, είναι αντίθετη προς την προγενέστερη πρακτική της. Συναφώς, η Επιτροπή επικαλείται, αφενός, την απόφαση B&K (σκέψη 116 ανωτέρω), με την οποία το Bundesgerichtshof, έκρινε ότι, αντίθετα προς ό,τι ισχυρίζεται η DSD, η επιχείρηση αυτή δεν μπορούσε να έχει καμία αξίωση έναντι ενός πελάτη της όσον αφορά τις συσκευασίες που φέρουν το σήμα Der Grüne Punkt οι οποίες είχαν παραδοθεί σε επαγγελματίες. Αφετέρου, η Επιτροπή παραπέμπει στην υπόθεση Hetzel, στην οποία η DSD επικαλέσθηκε τη σύμβαση για τη χρήση του λογοτύπου προκειμένου να αντιταχθεί στο αίτημα ενός πελάτη της να του επιστραφεί το μέρος του τέλους εκμεταλλεύσεως που αντιστοιχούσε στις συσκευασίες για τις οποίες η DSD δεν ήταν σε θέση να διασφαλίσει την υπηρεσία απαλλαγής από την υποχρέωση διαθέσεώς τους [απόφαση του Oberlandesgericht Düsseldorf (περιφερειακό δευτεροβάθμιο δικαστήριο του Düsseldorf, Γερμανία), της 11ης Αυγούστου 1998, υπόθεση Hertzelt, που αποτελεί αντικείμενο αναιρέσεως ενώπιον του Bundesgerichtshof].

γ) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

i) Ως προς την χαρακτηριζόμενη με την προσβαλλόμενη απόφαση καταχρηστική εκμετάλλευση

- 119 Κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, η συμπεριφορά της DSD συνιστάμενη στο να απαιτεί την καταβολή ενός τέλους εκμεταλλεύσεως για το σύνολο των συσκευασιών που διακινούνται στη Γερμανία με τον λογότυπο Der Grüne Punkt, ενώ έχει αποδειχθεί ότι, όσον αφορά την ποσότητα των συσκευασιών για την οποία ο

κατασκευαστής ή ο διανομέας δεν προσφεύγουν στο σύστημα DSD, οι υποχρεώσεις αναλήψεως και ανακυκλώσεως που προβλέπει το διάταγμα πληρούνται μέσω ενός άλλου συλλογικού συστήματος ή ενός συστήματος ίδιας διάθεσης, συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως (βλ. σκέψη 58 ανωτέρω). Τα αποτελέσματα αυτής της καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως είναι διττά, κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, και χαρακτηρίζουν συγχρόνως την καταχρηστική εκμετάλλευση των πελατών της DSD, λόγω της δυσαναλογίας μεταξύ της απαιτούμενης αμοιβής και της παρεχόμενης υπηρεσίας, και ένα εμπόδιο στην είσοδο ανταγωνιστών που προτείνουν λύσεις εναλλακτικές του συστήματος DSD, αν ληφθεί υπόψη το κόστος που συνδέεται με την από κοινού χρήση ενός άλλου συστήματος από το σύστημα DSD (βλ. σκέψη 50 ανωτέρω).

120 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η έννοια της καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως δεσπόζουσας θέσεως αποτελεί αντικειμενική έννοια η οποία αφορά τη συμπεριφορά κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως, η οποία δύναται να επηρεάσει τη δομή μιας αγοράς όπου, ακριβώς μετά την είσοδο της εν λόγω επιχειρήσεως, ο βαθμός ανταγωνισμού έχει ήδη μειωθεί και η οποία σκοπό έχει να εμποδίσει, μέσω της προσφυγής σε μέσα διαφορετικά από εκείνα που διέπουν τον συνηθή ανταγωνισμό μεταξύ προϊόντων ή υπηρεσιών βάσει των παροχών των επιχειρηματιών, τη διατήρηση του ανταγωνισμού στον βαθμό που υπάρχει ακόμα στην αγορά ή την ανάπτυξη του ανταγωνισμού αυτού (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Φεβρουαρίου 1979, 85/76, Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 215, σκέψη 91).

121 Ειδικότερα, από το άρθρο 82, παράγραφος 2, στοιχείο α', ΕΚ προκύπτει ότι μια τέτοια καταχρηστική πρακτική δύναται να συνιστάται ιδίως στην άμεση ή έμμεση επιβολή μη δίκαιων τιμών ή άλλων όρων συναλλαγής. Έτσι, υφίσταται καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης στην περίπτωση όπου η κατέχουσα θέση μονοπωλίου διοικητικού χαρακτήρα επιχείρηση απαιτεί για τις υπηρεσίες της τέλη δυσανάλογα προς την οικονομική αξία της παρεχόμενης υπηρεσίας [αποφάσεις της 13ης Νοεμβρίου 1975, 26/75, General Motors κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1975, σ. 425 (συνοπτική μετάφραση στα ελληνικά) της 14ης Φεβρουαρίου 1978, 27/76, United Brands κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1978, σ. 75, σκέψεις 235 έως 268, και της 11ης Νοεμβρίου 1986, 226/84, British Leyland κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 3263, σκέψεις 27 έως 30].

122 Επίσης, επιχείρηση κατέχουσα δεσπόζουσα θέση μπορεί να παρεμποδίσει καταχρηστικώς την είσοδο ανταγωνιστών, δεσμεύοντας, νομικά ή στην πράξη, τους αγοραστές των υπηρεσιών της, και εμποδίζοντάς τους έτσι να προμηθεύονται από άλλους ανταγωνιστές προμηθευτές (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, προπαρατεθείσα απόφαση Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, σκέψη 90).

ii) Ως προς την αποκλειστικότητα που διεκδικεί η προσφεύγουσα

123 Στο πλαίσιο αυτό, το κύριο επιχείρημα που προβάλλει η προσφεύγουσα με την προσφυγή της είναι ότι ο ανταγωνισμός μεταξύ των συστημάτων μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνον αν ληφθεί υπόψη, αφενός, το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος παραγωγός ή διανομέας μεταβιβάζουν στην DSD τις συσκευασίες για τις οποίες επιθυμούν να απαλλαγούν από την υποχρέωση αναλήψεως και ανακυκλώσεως που επιβάλλει το διάταγμα και, αφετέρου, το γεγονός ότι ο τελικός καταναλωτής πρέπει να μπορεί να εξακριβώνει σαφώς τις συσκευασίες που μπορεί να αποθέσει στο σύστημα DSD και εκείνες που μπορεί να αποθέσει σε άλλο συλλογικό σύστημα ή σύστημα ίδιας διάθεσης (βλ. σκέψη 115 ανωτέρω).

124 Έτσι, το σήμα Der Grüne Punkt επιτρέπει, συγχρόνως, να φαίνεται ποιες είναι οι συσκευασίες που μεταβιβάζονται στην DSD, και, επομένως, απαλλάσσονται από τις υποχρεώσεις αναλήψεως και ανακυκλώσεως που έχουν ο παραγωγός και ο διανομέας, και να επισημαίνεται στον καταναλωτή αυτό που πρέπει να πράξει, πράγμα που επιτρέπει να διασφαλίζεται η πραγματοποίηση της αποστολής που ανέθεσε στην DSD αυτός ο παραγωγός ή αυτός ο διανομέας συσκευασιών. Κατά συνέπεια, μόνον οι συσκευασίες για τις οποίες χρησιμοποιείται το σύστημα DSD πρέπει να επισημαίνονται με τον λογότυπο Der Grüne Punkt που αντιστοιχεί στο σύστημα αυτό, εφόσον πρόκειται για συσκευασίες για τις οποίες η προσφεύγουσα απαλλάσσει συμβατικά και νομίμως τον ενδιαφερόμενο παραγωγό ή διανομέα από την υποχρέωσή του αναλήψεως και ανακυκλώσεως βάσει του διατάγματος. Επιπλέον, το γεγονός ότι η οικεία συσκευασία είναι αντικείμενο μιας και μόνον ενδείξεως ως προς το σύστημα αναλήψεως και ανακυκλώσεως που πρέπει να

χρησιμοποιηθεί επιτρέπεται να επηρεάζεται η συμπεριφορά του τελικού καταναλωτή, ο οποίος, έτσι, δεν θα εξαπατάται από άλλες ενδείξεις με τις οποίες του ζητείται να προσκομίζει τη συσκευασία αυτή σε άλλο σύστημα.

125 Με βάση την επιχειρηματολογία αυτή, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι το καθεστώς του τέλους εκμεταλλεύσεως δεν συνιστά καταχρηστική εκμετάλλευση βάσει του άρθρου 82 ΕΚ, δεδομένου ότι το καθεστώς αυτό περιορίζει την αμοιβή που οφείλεται ως αντάλλαγμα της υπηρεσίας αναλήψεως και ανακυκλώσεως μέσω του συστήματος DSD μόνο σε συσκευασίες που φέρουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt για τις οποίες ο παραγωγός ή ο διανομέας συσκευασιών ζήτησε να απαλλάσσεται από τις υποχρεώσεις του βάσει του διατάγματος. Για παράδειγμα, τούτο σημαίνει ότι, αν ένας παραγωγός ή ένας διανομέας συσκευασιών αποφάσισε να διακινήσει 100 συσκευασίες στη Γερμανία και να αναθέσει την ανάληψη και την ανακύκλωση του ημίσεος αυτών των συσκευασιών στην DSD, θα έπρεπε να επικολλήσει τον λογότυπο Der Grüne Punkt σε 50 συσκευασίες για να επισημάνει στον καταναλωτή ότι αυτές οι 50 συσκευασίες προορίζονται να αναληφθούν και να ανακυκλωθούν από την DSD, στην οποία ανατέθηκε η ευθύνη επεξεργασίας των συσκευασιών αυτών. Αν αυτός ο παραγωγός ή διανομέας αποφάσισε να επικολλήσει τον λογότυπο στις 100 συσκευασίες που διακινεί, θα έπρεπε τότε να καταβάλει τέλος υπολογιζόμενο στη βάση αυτή —και τούτο έστω και αν, συγκεκριμένα, μόνον 50 συσκευασίες βρίσκονταν στο σύστημα DSD—, δεδομένου ότι η DSD βρισκόταν εν δυνάμει υποχρεωμένη να αναλάβει και να ανακυκλώσει τις 100 συσκευασίες που φέρουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt που της έχουν ανατεθεί κατ' εφαρμογήν του διατάγματος. Το εύρος του τέλους εκμεταλλεύσεως που καταβάλλεται βάσει της συμβάσεως για τη χρήση του λογοτύπου θα εξαρτάται έτσι από τον αριθμό των συσκευασιών που φέρουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt.

126 Ωστόσο, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί το γεγονός ότι ο παραγωγός ή ο διανομέας συσκευασιών μπορεί να συνδυάσει το σύστημα DSD με άλλο συλλογικό σύστημα ή σύστημα ίδιας διάθεσης προκειμένου, ειδικότερα, να αποφύγει να πληρώσει υπηρεσία η οποία δεν διασφαλίζεται συγκεκριμένα από το σύστημα DSD (βλ. σκέψη 46 ανωτέρω). Πάντως, σε μια τέτοια περίπτωση, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι αυτός ο παραγωγός ή διανομέας θα πρέπει να είναι σε θέση —προτού παραδώσει το προϊόν στον τελικό καταναλωτή— να διακρίνει τις συσκευασίες για τις οποίες προσφεύγει στο σύστημα DSD από εκείνες για τις οποίες προσφεύγει σε άλλο σύστημα. Επαναλαμβάνοντας το προαναφερθέν παράδειγμα, τούτο θα σήμαινε ότι, για το υπόλοιπο ήμισυ των 100 συσκευασιών που έχει

διαθέσει στην αγορά, ο παραγωγός ή ο διανομέας θα πρέπει να εμφανίζει τη συμμετοχή του σε άλλο συλλογικό σύστημα εκτός του συστήματος DSD με μνεία στη συσκευασία ή με κάθε άλλο πρόσφορο μέτρο ή να μεριμνά, σε περίπτωση προσφυγής σε σύστημα ίδιας διάθεσης, όπως ο διανομέας επισημαίνει στον τελικό καταναλωτή τη δυνατότητα επιστροφής της συσκευασίας στο σημείο πωλήσεως. Σε κάθε περίπτωση, η προσφεύγουσα φρονεί ότι ο λογότυπος Der Grüne Punkt δεν θα μπορούσε να επικολλάται στις 50 συσκευασίες για τις οποίες αυτός ο κατασκευαστής δεν θα προσέφευγε στο σύστημα DSD.

127 Κατά την επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας, ο λογότυπος Der Grüne Punkt είναι αποκλειστικός και δεν θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί από κοινού με άλλη ένδειξη που μπορεί να εξακριβώνει σύστημα ανταγωνιστικό του συστήματος DSD. Οι συσκευασίες που φέρουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt εμπίπτουν αποκλειστικά στο σύστημά της και δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη από άλλο σύστημα.

128 Για να στηρίξει την επιχειρηματολογία αυτή και να αμφισβητήσει το περιεχόμενο της προσβαλλόμενης αποφάσεως, η προσφεύγουσα επικαλείται τόσο τον τρόπο με τον οποίο ασκείται ο ανταγωνισμός (βλ. σκέψη 93), ο οποίος μπορούσε να εξελιχθεί με βάση μια αποκλειστική επισήμανση των συσκευασιών, λαμβάνοντας υπόψη το χρησιμοποιούμενο σύστημα (βλ. σκέψη 95), όσο και το διάταγμα (βλ. σκέψεις 98 έως 100), το δίκαιο περί σημάτων (βλ. σκέψεις 103 έως 113) και τις ανάγκες που χαρακτηρίζουν τη λειτουργία του συστήματος DSD (βλ. σκέψεις 115 και 116), που επιβάλλουν αυτή την αποκλειστική επισήμανση σε περίπτωση χρησιμοποίησεως του συστήματος DSD.

iii) Ως προς τις λεπτομέρειες λειτουργίας των μικτών συστημάτων

129 Η εξέταση της επιχειρηματολογίας της προσφεύγουσας υποχρεώνει το Πρωτοδικείο να εξακριβώσει τις αρχές. Προέχει, ειδικότερα, να διαπιστωθεί αν, όπως ισχυρίζεται

η προσφεύγουσα, ο παραγωγός ή ο διανομέας συσκευασιών μεταβιβάζει στην DSD συγκεκριμένο αριθμό συσκευασιών προκειμένου να επικολληθεί ο λογότυπος Der Grüne Punkt και αν, πράγμα που αμφισβητεί η προσφεύγουσα, οι συσκευασίες που ανατίθενται στην DSD μπορούν να εμπίπτουν συγχρόνως σε άλλο σύστημα αναλήψεως και ανακυκλώσεως εκτός του συστήματος DSD.

130 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι διάδικοι ερωτήθηκαν ως προς τις λεπτομέρειες λειτουργίας των μικτών συστημάτων προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στο Πρωτοδικείο να πληροφορηθεί ποιος ήταν ο ρόλος της συσκευασίας ως τέτοιας και, ειδικότερα, της συσκευασίας που φέρει τον λογότυπο Der Grüne Punkt, στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων αναλήψεως και ανακυκλώσεως που επιβάλλει το διάταγμα. Αυτή η κατ' αντιμωλίαν συζήτηση επιτρέπει στο Πρωτοδικείο να προβεί στις ακόλουθες διαπιστώσεις.

131 Πρώτον, πρέπει να παρατηρηθεί ότι τα ποσοστά ανακυκλώσεως που ορίζει το παράρτημα I του άρθρου 6 του διατάγματος για τις συσκευασίες υπολογίζονται σε ποσοστά του όγκου του υλικού που διατίθεται στην αγορά, το οποίο όντως αναλαμβάνεται και ανακυκλώνεται, και όχι σε συνάρτηση με τον αριθμό ή το είδος των οικείων συσκευασιών, ανεξαρτήτως του αν θα έχουν ή όχι λογότυπο που εξακριβώνει το συλλογικό σύστημα. Το σημείο 1, παράγραφος 1, του παραρτήματος I του άρθρου 6 του διατάγματος διαλαμβάνει ότι οι κατασκευαστές και οι διανομείς συσκευασιών πρέπει να εκπληρώνουν τις απαιτήσεις σχετικά με την ανακύκλωση των συσκευασιών που διέθεσαν στην αγορά και το ίδιο ισχύει για τους επιχειρηματίες των συλλογικών συστημάτων όσον αφορά τις συσκευασίες για τις οποίες οι κατασκευαστές ή οι διανομείς μετέχουν σε τέτοια συστήματα. Συναφώς, διευκρινίζεται στο σημείο 1, παράγραφος 2, του παραρτήματος I του άρθρου 6 του διατάγματος ότι οι σχετικές ποσότητες συσκευασιών προσδιορίζονται «σε ποσοστό του όγκου», ανεξαρτήτως του αν πρόκειται για συσκευασίες που διαθέτει στην αγορά ο παραγωγός ή ο διανομέας ή για συσκευασίες για τις οποίες ο παραγωγός ή ο διανομέας μετέχει σε συλλογικό σύστημα. Επιπροσθέτως, από 1ης Ιανουαρίου 2000, τα συστήματα ίδιας διάθεσης και τα συλλογικά συστήματα υπόκεινται στα ίδια ποσοστά ανακυκλώσεως ανά υλικό (αιτιολογική σκέψη 19 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

132 Δεύτερον, από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η κατανομή των ποσοτήτων συσκευασιών μεταξύ των διαφόρων συστημάτων, που αποφασίζεται από τον

παραγωγό ή τον διανομέα συσκευασιών, δεν αφορά τις προκαθορισμένες ποσότητες συσκευασιών, αλλά τον όγκο υλικού που αντιστοιχεί στις συσκευασίες αυτές. Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι, όταν ο παραγωγός συσκευασιών αποφασίζει να αναθέσει στην DSD την ανάληψη και την ανακύκλωση του ημίσεος των συσκευασιών πλαστικού που διαθέτει στη Γερμανία, στην DSD ανατίθεται η φροντίδα να αναλάβει και να ανακυκλώσει μια ποσότητα υλικού που αντιστοιχεί στο ήμισυ αυτών των συσκευασιών. Για να καλύψει τα ποσοστά ανακυκλώσεως που προβλέπει το διάταγμα, η DSD οφείλει επομένως να αποδείξει στις γερμανικές αρχές ότι ανακύκλωσε το 60 % του όγκου του πλαστικού που της ανέθεσε αυτός ο παραγωγός (αφού 60 % είναι το ποσοστό ανακυκλώσεως που ισχύει για το πλαστικό). Ομοίως, αν ο παραγωγός μπορεί να αποδείξει ότι ανέθεσε στην DSD την υποχρέωσή του αναλήψεως και ανακυκλώσεως όσον αφορά το ήμισυ της ποσότητας πλαστικού που διατίθεται στην αγορά, θα πρέπει, εξάλλου, να αποδείξει ότι ανέλαβε και ανακύκλωσε την υπόλοιπη ποσότητα υλικού, που αντιστοιχεί στο άλλο ήμισυ, μέσω ενός συστήματος ίδιας διάθεσης ή άλλου συλλογικού συστήματος.

133 Τρίτον, εφόσον τα ποσοστά ανακυκλώσεως που προβλέπει το διάταγμα επιτυγχάνονται και η κατανομή των ποσοτήτων των συσκευασιών μεταξύ συστημάτων γίνεται με βάση τον όγκο των οικείων υλικών και όχι σε συνάρτηση με τις συσκευασίες ως τέτοιες, ανεξαρτήτως του αν φέρουν ή όχι τον λογότυπο Der Grüne Punkt, ο λογότυπος δεν έχει τον ρόλο και τη σημασία που του αποδίδει η προσφεύγουσα. Έτσι, ο παραγωγός ή ο διανομέας συσκευασιών, ο οποίος αποφασίζει να αναθέσει στην DSD την ανάληψη και την ανακύκλωση μέρους των συσκευασιών που διαθέτει στην αγορά στη Γερμανία και να διασφαλίσει την ανάληψη και την ανακύκλωση του υπόλοιπου αυτών των συσκευασιών αυτός ο ίδιος, μέσω συστήματος ίδιας διάθεσης, είτε να την αναθέσει σε άλλο συλλογικό σύστημα, οφείλει μόνο να καταναείμει τις ποσότητες υλικών μεταξύ των διαφόρων οικείων συστημάτων χωρίς να φροντίζει να καθορίζει συγκεκριμένα τη συμπεριφορά του τελικού καταναλωτή, αντίθετα προς ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα.

134 Επαναλαμβάνοντας το συγκεκριμένο παράδειγμα μιας αλυσίδας ταχυφαγείων, που αναφέρθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, αυτό σημαίνει ότι, όταν ο τελικός καταναλωτής αγοράζει ένα σάντουιτς το οποίο πωλείται σε συσκευασία προοριζόμενη να διατηρήσει τη θερμότητα, ο καταναλωτής αυτός μπορεί ελεύθερα να

αποφασίσει να καταναλώσει το προϊόν επί τόπου και να αποθέσει τη συσκευασία στα σκυβαλοδοχεία που τοποθέτησε η αλυσίδα ταχυφαγείων, στο πλαίσιο του συστήματός της ίδιας διάθεσης, ή να μεταφέρει το προϊόν αυτό στην οικία του προκειμένου να αποθέσει στη συνέχεια τη συσκευασία στις εγκαταστάσεις συλλογής της DSD που βρίσκονται πλησίον της κατοικίας του. Η συσκευασία αυτή μπορεί επομένως να αποτεθεί στα δύο συστήματα συλλογής και ανακυκλώσεως που προτείνει η αλυσίδα ταχυφαγείων προς εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προβλέπει το διάταγμα.

135 Αντίθετα προς ό,τι ισχυρίζεται η προσφεύγουσα (βλ. σκέψη 112), το γεγονός ότι η εν λόγω συσκευασία φέρει ενδεχομένως τον λογότυπο Der Grüne Punkt, ενώ μπορεί να αναληφθεί και να ανακυκλωθεί από άλλο σύστημα, δεν θίγει την καλή λειτουργία του συστήματος DSD, δεδομένου ότι αυτό που προέχει, στη συμβατική σχέση μεταξύ της προσφεύγουσας και του παραγωγού ή του διανομέα συσκευασιών, είναι να διασφαλίζεται ότι οι ποσότητες υλικού προς ανακύκλωση που διατίθενται στην αγορά αναλαμβάνονται όντως και ανακυκλώνονται προς επίτευξη των ποσοστών που προβλέπει το διάταγμα. Όμως, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, η κάλυψη των ποσοστών αυτών για το σύστημα DSD δεν στηρίζεται στο αν είναι γνωστό αν η εν λόγω συσκευασία φέρει ή όχι τον λογότυπο Der Grüne Punkt.

136 Επίσης, στην περίπτωση κατά την οποία η αλυσίδα ταχυφαγείων διαθέτει στην αγορά 100 τόνους πλαστικού για συγκεκριμένο έτος και γνωρίζει, βάσει των αποτελεσμάτων του προηγούμενου έτους, ότι 50 από τους 100 αυτούς τόνους βρίσκονται στο δικό της σύστημα ίδιας διάθεσης, οφείλει να προσφύγει σε ένα συλλογικό σύστημα για να αποδείξει ότι οι 50 λοιποί τόνοι πλαστικού που διέθεσε στην αγορά θα αναληφθούν και ανακυκλωθούν σύμφωνα με τις υποχρεώσεις του διατάγματος. Αν η συμπεριφορά των πελατών αυτής της αλυσίδας ταχυφαγείων είναι σύμφωνη με αυτήν την κατανομή των ποσοτήτων, δηλαδή 50 τόνοι πλαστικού αναλαμβάνονται και ανακυκλώνονται μέσω ενός συστήματος ίδιας διάθεσης και άλλοι 50 τόνοι πλαστικού αναλαμβάνονται και ανακυκλώνονται μέσω ενός συλλογικού συστήματος, τα ποσοστά ανακυκλώσεως των διαφόρων συστημάτων για τα οποία γίνεται λόγος καλύπτονται.

137 Αν πάντως η συμπεριφορά των πελατών αυτής της αλυσίδας δεν είναι σύμφωνη με την εκ των προτέρων κατανομή των ποσοτήτων, τότε μηχανισμοί διορθώσεως θα

τεθούν σε εφαρμογή προκειμένου να ληφθεί υπόψη αυτή η πραγματικότητα. Για παράδειγμα, αν μόνο 10 τόνοι πλαστικού βρίσκονται στο σύστημα ίδιας διάθεσης, η αλυσίδα ταχυφαγείων θα πρέπει τότε να εξαγοράσει τους υπολειπόμενους 40 τόνους πλαστικού από τα συστήματα τα οποία βρίσκονται σε πλεονασματική κατάσταση επειδή, ακριβώς, έπρεπε να αναλάβουν και να ανακυκλώσουν 40 πρόσθετους τόνους πλαστικού. Ομοίως, αν οι 90 τόνοι πλαστικού βρίσκονται στο σύστημα ίδιας διάθεσης, η αλυσίδα ταχυφαγείας μπορεί να ζητήσει τη μείωση του τέλους εκμεταλλεύσεως από το οικείο συλλογικό σύστημα, εφόσον η αλυσίδα αυτή αποδειξει ότι ανέλαβε και ανακύκλωσε 40 από τους 50 τόνους που της είχαν ανατεθεί. Αυτές οι δυνατότητες διορθώσεως επιτρέπουν να διασφαλίζεται ότι κάθε σύστημα εκπληρώνει τις υποχρεώσεις που επιβάλλει το διάταγμα, ενώ συγχρόνως αμειβεται σε συνάρτηση με την παρασχεθείσα όντως υπηρεσία.

138 Τέτοιες δυνατότητες διορθώσεως των ποσοτήτων υλικού που χορηγούνται συλλογικά σε συνάρτηση με τα συγκεκριμένα αποτελέσματα συλλογής και ανακυκλώσεως υπάρχουν επίσης στην περίπτωση κατά την οποία ο παραγωγός ή ο διανομέας συσκευασιών αποφασίσει να προσφύγει σε δύο ή περισσότερα συλλογικά συστήματα, όπως το σύστημα DSD και το σύστημα Landbell. Παρεμπιπτόντως, πρέπει εξάλλου να παρατηρηθεί ότι οι δυνατότητες αυτές διορθώσεως έχουν υλοποιηθεί με συμφωνία συμψηφισμού, αναφερθείσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η οποία επιτρέπει στους διάφορους διαχειριστές του συστήματος να κατανέμουν τις ποσότητες υλικού που ανακυκλώνουν οι επιχειρήσεις συλλογής στις οποίες προσφεύγουν ανάλογα με τις ποσότητες υλικού για τις οποίες έχουν την ευθύνη βάσει των συμβάσεων που έχουν συνάψει με τους παραγωγούς και τους διανομείς συσκευασιών.

139 Κατά συνέπεια, από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι ο παραγωγός ή ο διανομέας συσκευασιών δεν μεταβιβάζει στην DSD συγκεκριμένο αριθμό συσκευασιών προκειμένου να επικολληθεί σε αυτές ο λογότυπος Der Grüne Punkt, αλλά μάλλον ποσότητα υλικού που ο παραγωγός αυτός ή ο διανομέας αυτός θα διαθέσει στο εμπόριο στη Γερμανία και του οποίου την ανάληψη και την ανακύκλωση θα αναθέσει στο σύστημα DSD. Επομένως, είναι πιθανόν για τον παραγωγό ή τον διανομέα συσκευασιών να προσφύγει σε μικτά συστήματα προκειμένου να συμμορφωθεί με τα ποσοστά ανακυκλώσεως που καθορίζει το διάταγμα.

iv) Ως προς τις επικρίσεις της προσφεύγουσας σχετικά με την ανάλυση που εκτίθεται στην προσβαλλόμενη απόφαση

140 Η έκθεση αυτή των πρακτικών λεπτομερειών λειτουργίας των μικτών συστημάτων επιτρέπει να εκτιμηθεί το περιεχόμενο των επικρίσεων της προσφεύγουσας σχετικά με την ανάλυση που εκτίθεται στην προσβαλλόμενη απόφαση.

141 Προκαταρκτικά, πρέπει να υπομνησθεί ότι μόνον οι διατάξεις της συμβάσεως για τη χρήση του λογότυπου ως προς το τέλος εκμεταλλεύσεως χαρακτηρίζονται καταχρηστικές με την προσβαλλόμενη απόφαση (δηλαδή το άρθρο 4, παράγραφος 1, και το άρθρο 5, παράγραφος 1, της συμβάσεως). Με την προσβαλλόμενη απόφαση δεν επικρίνεται επομένως το γεγονός ότι το άρθρο 3, παράγραφος 1, της συμβάσεως επιβάλλει στον παραγωγό ή τον διανομέα που επιθυμεί να χρησιμοποιήσει το σύστημα DSD να επικολλά τον λογότυπο Der Grüne Punkt σε κάθε συσκευασία που κοινοποιείται και προορίζεται για εσωτερική κατανάλωση. Αντιθέτως, η Επιτροπή θεωρεί ως καταχρηστική τη συμπεριφορά της DSD που συνίσταται στο να απαιτεί την καταβολή τέλους εκμεταλλεύσεως για το σύνολο των συσκευασιών που διατίθενται στην αγορά στη Γερμανία με αυτόν τον λογότυπο ενώ δεν έχει προσκομισθεί η απόδειξη ότι ορισμένες από τις συσκευασίες αυτές έχουν αναληφθεί και ανακυκλωθεί από άλλο συλλογικό σύστημα ή από σύστημα ίδιας διάθεσης.

— Επί της ελλείψεως της ανάγκης να επικολλάται ο λογότυπος Der Grüne Punkt σε όλες τις συσκευασίες σε περίπτωση προσφυγής σε μικτό σύστημα λόγω της δυνατότητας χρησιμοποιήσεως επιλεκτικής επισημάνσεως σε συνάρτηση με το χρησιμοποιούμενο σύστημα

142 Πρώτον, όσον αφορά το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι δεν είναι αναγκαίο ο λογότυπος Der Grüne Punkt να εμφανίζεται στη συσκευασία σε περίπτωση

προσφυγής σε μικτό σύστημα, αν ληφθεί υπόψη η δυνατότητα επικολλήσεως ή όχι του σήματος Der Grüne Punkt στις συσκευασίες σε συνάρτηση με το σύστημα στο οποίο γίνεται προσφυγή, προκύπτει από τα προεκτεθέντα ότι καμία διάταξη του διατάγματος δεν επιβάλλει την επιλεκτική επισήμανση των συσκευασιών.

- 143 Επιπροσθέτως, όπως εκτίθεται στην προσβαλλόμενη απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 103 έως 107 της προσβαλλόμενης αποφάσεως), η επιλεκτική επισήμανση των συσκευασιών σε συνάρτηση με το χρησιμοποιούμενο σύστημα θα είχε ως συνέπεια να επιφέρει σημαντικό επιπρόσθετο κόστος για τους παραγωγούς και τους διανομείς οι οποίοι επιθυμούν να διαθέσουν στην αγορά ομοιόμορφη συσκευασία στην Ευρώπη ή να προσφύγουν σε μικτά συστήματα, λόγω της ανάγκης να παρεμβαίνουν στο στάδιο της γραμμής συσκευασιών και να ελέγχουν τη διάθεσή τους στο εμπόριο μέχρι το στάδιο της παραδόσεως στον τελικό καταναλωτή. Επιπλέον, τέτοιες προσπάθειες εμπεριέχουν τον κίνδυνο να είναι μάταιες, αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι ο τελικός καταναλωτής και όχι ο παραγωγός ή ο διανομέας αποφασίζει για τον τόπο αναλήψεως και ανακυκλώσεως της συσκευασίας. Σε κάθε περίπτωση, με την επιχειρηματολογία της, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι η επιλεκτική επισήμανση έχει ως αποτέλεσμα να αποτρέπει τους παραγωγούς και τους διανομείς συσκευασιών να προσφεύγουν σε άλλα συστήματα εκτός του συστήματος DSD, πράγμα που στοιχειοθετεί ακριβώς ένα από τα αποτελέσματα της συμπεριφοράς της DSD που χαρακτηρίζεται ως καταχρηστική με την προσβαλλόμενη απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 114 και 115 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).
- 144 Πρέπει άλλωστε να παρατηρηθεί ότι τα παραδείγματα επιλεκτικών επισημάνσεων που παραθέτει η προσφεύγουσα δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της προσβαλλόμενης αποφάσεως, εφόσον αυτά αφορούν τους τομείς για τους οποίους μέρος των εν λόγω συσκευασιών, αυτό που προορίζεται για επαγγελματίες πελάτες, βρίσκεται εκτός του τομέα παρεμβάσεως της προσφεύγουσας, η οποία ασχολείται με συσκευασίες που προορίζονται για τον τελικό καταναλωτή.
- 145 Επομένως, διαπιστώνεται ότι η λύση της επιλεκτικής επισημάνσεως που προτείνει η προσφεύγουσα, δεν επιβάλλεται από το διάταγμα και δεν επιτρέπει να παύσει η χαρακτηριζόμενη με την προσβαλλόμενη απόφαση καταχρηστική εκμετάλλευση.

— Επί των επιχειρημάτων που αντλούνται από την μη εξαίλιψη του ανταγωνισμού

- 146 Δεύτερον, όσον αφορά τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας ότι δεν εξαλείφεται ο ανταγωνισμός με την επίδικη συμπεριφορά της DSD, δεδομένου ότι οι ποσότητες συσκευασιών που απονέμονται στα συστήματα ίδιας διάθεσης αυξήθηκαν κατά 60 % μεταξύ 1997 και 2000 και ορισμένοι πελάτες της DSD εγκατέλειψαν το σύστημά της για άλλο συλλογικό σύστημα (βλ. σκέψη 95 ανωτέρω), πρέπει να παρατηρηθεί ότι τα στοιχεία αυτά δεν αφορούν την περίπτωση των μικτών συστημάτων που χρησιμοποιούν εν μέρει το σύστημα DSD και, εν μέρει, άλλο συλλογικό σύστημα ή σύστημα ίδιας διάθεσης.
- 147 Επιπροσθέτως, η αύξηση των ποσοτήτων που χορηγούνται στα συστήματα ίδιας διάθεσης που παραθέτει η προσφεύγουσα δεν φαίνεται καθοριστική βάσει των στοιχείων που ανακοίνωσε η Επιτροπή με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, εφόσον ελάχιστες συσκευασίες είχαν όντως διατεθεί με τα συστήματα ίδιας διάθεσης το 1997 και μόνον 333 000 τόνοι είχαν συλλεγεί με τα συστήματα ίδιας διάθεσης, δηλαδή μόνον το 6 % από τα 5,5 εκατομμύρια τόνους που είχε συλλέξει το σύστημα DSD κατά το έτος αυτό.
- 148 Εν πάση περιπτώσει, τα στοιχεία αυτά δεν αρκούν για να αμφισβητηθεί η εκτίμηση της Επιτροπής, με την προσβαλλόμενη απόφαση, όσον αφορά τον καταχρηστικό χαρακτήρα, βάσει του άρθρου 82 ΕΚ, της συμπεριφοράς της DSD, η οποία συνίσταται στο να απαιτεί την καταβολή τέλους εκμεταλλεύσεως για το σύνολο των συσκευασιών που διατίθενται στο εμπόριο με τον λογότυπο Der Grüne Punkt, ενώ αποδεικνύεται ότι ορισμένες από τις συσκευασίες αυτές έχουν αναληφθεί και ανακυκλωθεί από άλλο συλλογικό σύστημα ή από σύστημα ίδιας διάθεσης.
- 149 Το επιχείρημα που αντλείται από την ανάπτυξη των συστημάτων ίδιας διάθεσης και το ότι ορισμένοι πελάτες εγκατέλειψαν το σύστημα DSD για άλλο συλλογικό σύστημα πρέπει επομένως να απορριφθεί.

— Επί της ανάγκης να διασφαλισθούν οι σκοποί του διατάγματος

- 150 Τρίτον, όσον αφορά την ανάγκη διασφάλισης των σκοπών του διατάγματος επιτρέποντας στην προσφεύγουσα να επιβάλλει όπως οι συσκευασίες οι οποίες ανατίθενται στο σύστημα DSD φέρουν αποκλειστικά τον λογότυπο Der Grüne Punkt (βλ. σκέψεις 98 έως 100 ανωτέρω), από την έκθεση των πρακτικών λεπτομερειών λειτουργίας των μικτών συστημάτων προκύπτει ότι μια τέτοια αποκλειστικότητα δεν επιβάλλεται με το διάταγμα σε περίπτωση προσφυγής στα μικτά συστήματα. Επιπροσθέτως, η εξέταση αυτών των πρακτικών λεπτομερειών επιτρέπει να διαπιστωθεί ότι ο λογότυπος δεν έχει την επίπτωση που του αποδίδει η προσφεύγουσα, δεδομένου ότι τα ποσοστά ανακυκλώσεως που πρέπει να επιτυγχάνονται προκειμένου να τηρηθούν οι υποχρεώσεις αναλήψεως και ανακυκλώσεως που διαλαμβάνει το διάταγμα υπολογίζονται σε συνάρτηση με το συλλεγόμενο υλικό και όχι σε συνάρτηση με το σήμα που επικολλάται στις συσκευασίες.
- 151 Συναφώς, όσον αφορά τον προσδιορισμό του ρόλου που διαδραματίζει ο τελικός καταναλωτής, προέχει να παρατηρηθεί ότι η προσφεύγουσα συμφωνεί στο να αναγνωρισθεί ότι είναι αδύνατο να προσδιορισθεί με ακρίβεια *ex ante* αν μια συγκεκριμένη συσκευασία θα διατεθεί όντως από το σύστημα DSD. Επιπροσθέτως, η προσφεύγουσα δεν μπορεί εγκύρως να αμφισβητεί ότι, εις απάντηση ερωτήσεως της Επιτροπής η οποία επιθυμούσε να γνωρίζει αν ήταν ακριβές ότι, «βάσει του διατάγματος για τις συσκευασίες ο τελικός καταναλωτής είναι ελεύθερος να αποφασίσει αν θα αφήσει ή θα επιστρέψει τη συσκευασία στο κατάστημα ή αν θα τη διαθέσει στην περιοχή της κατοικίας του», οι γερμανικές αρχές απάντησαν ότι «το διάταγμα για τις συσκευασίες δεν περιλαμβάνει καμία διάταξη που να υποχρεώνει ρητά τον τελικό καταναλωτή να επιστρέψει τη συσκευασία» και ότι «η υπόθεση στην οποία βασίζεται η ερώτηση δεν ισχύει στην προκειμένη περίπτωση» (βλ. παρατηρήσεις των γερμανικών αρχών, απάντηση στην ερώτηση 1.b.aa που περιλαμβάνεται στην προσβαλλόμενη απόφαση, αιτιολογική σκέψη 20, υποσημείωση 9). Επί του σημείου αυτού, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να διατείνεται ότι η έννοια της «διάθεσης στην περιοχή της κατοικίας» σκοπεί στη διάθεση μέσω του δημοσίου συστήματος διαθέσεως απορριμμάτων και όχι την προσφυγή σε συλλογικό σύστημα, δεδομένου ότι προκύπτει σαφώς από τον τίτλο της ερωτήσεως αριθ. 1 που υπέβαλε η Επιτροπή, η οποία αφορά τους τρόπους τηρήσεως των ποσοστών ανακυκλώσεως που προβλέπει το διάταγμα, και από το περιεχόμενο των παρατηρήσεων των γερμανικών αρχών εις απάντηση στην ερώτηση αριθ. 1, στοιχείο α, που διευκρινίζει ότι η συλλογή πλησίον του τελικού καταναλωτή

διενεργείται μέσω ενός συλλογικού συστήματος, ότι η έννοια αυτή παραπέμπει σε συλλογικό σύστημα όπως τούτο ορίζεται στο άρθρο 6, παράγραφος 3, του διατάγματος.

- 152 Κατά συνέπεια, κανένα επιχείρημα που υπέβαλε η προσφεύγουσα δεν επιτρέπει να αμφισβητηθεί η προσβαλλόμενη απόφαση καθόσον σ' αυτήν αναφέρεται ότι το διάταγμα αφήνει στον τελικό καταναλωτή την ελευθερία να αποφασίζει, σε περίπτωση μικτού συστήματος, σε ποιο σύστημα θα εναποθέσει τη συσκευασία (αιτιολογικές σκέψεις 138, 141 και 145 της προσβαλλόμενης αποφάσεως)
- 153 Εξάλλου, ως προς τη δυνατότητα να επισημαίνεται στον καταναλωτή ότι η συσκευασία μπορεί να αναληφθεί και να ανακυκλωθεί από περισσότερα συστήματα, προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση (αιτιολογικές σκέψεις 141 και 145 της προσβαλλόμενης αποφάσεως) ότι οι διάφοροι τρόποι δημοσιότητας που προβλέπει το διάταγμα —δηλαδή η επικόλληση ετικέτας ή κάθε άλλο πρόσφορο μέσο για τα συλλογικά συστήματα (σημείο 4, παράγραφος 2, του παραρτήματος I του άρθρου 6 του διατάγματος) και η επισήμανση της δυνατότητας επιστροφής της συσκευασίας στο σημείο πώλησεως για τα συστήματα ίδιας διάθεσης (άρθρο 6, παράγραφος 1, τρίτη φράση, του διατάγματος)— επιτρέπουν να πληροφορείται ο τελικός καταναλωτής για τις διάφορες δυνατότητες επιστροφής που προτείνονται για την οικεία συσκευασία χωρίς ωστόσο να επικυρώνουν την επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας, ότι η επικόλληση του λογοτύπου *Der Grüne Punkt* στη συσκευασία θα είχε ως αποτέλεσμα να εμποδίζει την ανάληψη και την ανακύκλωση από άλλο σύστημα εκτός του συστήματος DSD.
- 154 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι με το διάταγμα δεν διευκρινίζεται ότι ο λογότυπος *Der Grüne Punkt* δεν μπορεί να εμφανίζεται στις συσκευασίες οι οποίες συλλέγονται στο πλαίσιο ενός ανταγωνιστικού συλλογικού συστήματος ή συστήματος ίδιας διάθεσης αν αυτά τηρούν, εξάλλου, τις προϋποθέσεις που επιβάλλει το διάταγμα προς εξακρίβωση του χρησιμοποιηθέντος συστήματος σε συνδυασμό με το σύστημα DSD. Τέτοιες ενδείξεις μπορούν να είναι σωρευτικές και μια συσκευασία μπορεί έτσι να εμπίπτει σε περισσότερα συστήματα συγχρόνως. Υπό το πνεύμα αυτό η Επιτροπή ερμηνεύει, ορθώς, το περιεχόμενο της υποχρεώσεως διαφάνειας που καθορίζουν οι γερμανικές αρχές με τις παρατηρήσεις τους, κατά τις οποίες πρέπει να καθορίζεται σαφώς, τόσο προς τους καταναλωτές

όσο και προς τις αρχές, ποιες είναι οι συσκευασίες που υπόκεινται στην υποχρέωση αναλήψεως στα σημεία πωλήσεως ή σε άμεσα γειτνιάζοντες προς αυτά χώρους και ποιες είναι οι συσκευασίες που δεν υπόκεινται στην υποχρέωση αυτή (βλ. παρατηρήσεις των γερμανικών αρχών, απάντηση στην ερώτηση 2.a, τελευταία φράση αιτιολογικές σκέψεις 20, 141 και 142 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

155 Τα επιχειρήματα ως προς την ανάγκη να διασφαλίζονται οι σκοποί του διατάγματος πρέπει επομένως να απορριφθούν.

— Επί των αιτιολογήσεων ως προς το δίκαιο των σημάτων

156 Τέταρτον, όσον αφορά τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας ως προς το δίκαιο των σημάτων (βλ. σκέψεις 103 έως 113 ανωτέρω), πρέπει να παρατηρηθεί ότι το γεγονός ότι ο λογότυπος Der Grüne Punkt και η ένδειξη ενός «πρόσφορου μέσου» που υποδεικνύει άλλο συλλογικό σύστημα κατά την έννοια του σημείου 4, παράγραφος 2, του παραρτήματος I του άρθρου 6 του διατάγματος εμφανίζονται στην ίδια συσκευασία, σε περίπτωση από κοινού χρήσεως των δύο συλλογικών συστημάτων, και το γεγονός ότι φαίνεται στην ίδια συσκευασία ο λογότυπος Der Grüne Punkt και η ένδειξη της δυνατότητας επιστροφής στο κατάστημα, σε περίπτωση από κοινού χρήσεως του συστήματος DSD και άλλου συστήματος ίδιας διάθεσης, προδήλως δεν επηρεάζουν την ουσιαστική λειτουργία του σήματος της DSD (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 5ης Οκτωβρίου 1988, 238/87, Volvo, Συλλογή 1988, σ. 6211, σκέψη 9, και Magill, προπαρατεθείσα, σκέψεις 49 και 50· απόφαση του Πρωτοδικείου της 16ης Δεκεμβρίου 1999, T-198/98, Micro Leader κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-3989, σκέψη 56). Συγκεκριμένα, όπως αναφέρεται στην προσβαλλόμενη απόφαση, προκύπτει από την απόφαση του Kammergericht Berlin της 14ης Ιουνίου 1994 ότι το σήμα αυτό «περιορίζεται στο να υποδηλώσει, για τη συγκεκριμένη υπηρεσία, ότι το προϊόν το οποίο φέρει το σήμα μπορεί να διατεθεί μέσω του συστήματος DSD» χωρίς να παρέχει ένδειξη ως προς την προτεινόμενη υπηρεσία (αιτιολογική σκέψη 145 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Επιπλέον, σε περίπτωση αναθέσεως μέρους των συσκευασιών σε ανταγωνιστή της DSD, ο καταναλωτής είναι ελεύθερος να αποφασίζει αν θα ανακυκλώσει τη συσκευασία μέσω του συστήματος DSD ή μέσω ανταγωνιστικού συστήματος.

- 157 Επίσης, εφόσον η λειτουργία του λογοτύπου Der Grüne Punkt είναι να εξακριβώνει τη δυνατότητα διαθέσεως της οικείας συσκευασίας μέσω του συστήματος DSD και ο λογότυπος αυτός μπορεί να επικολληθεί από κοινού με άλλα σημεία ή άλλους μηχανισμούς που επιτρέπουν να εξακριβώνεται άλλη δυνατότητα διαθέσεως μέσω ενός συστήματος ίδιας διάθεσης ή ανταγωνιστικού συλλογικού συστήματος, δεν μπορεί να προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση συνιστά δυσανάλογη προσβολή του δικαίου περί σημάτων ή, σε κάθε περίπτωση, προσβολή η οποία δεν δικαιολογείται από την ανάγκη να αποφεύγεται καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ.
- 158 Συναφώς, η κριτική που διατυπώνει η προσφεύγουσα ως προς τη χρήση που γίνεται, με την προσβαλλόμενη απόφαση, της αποφάσεως του Kammergericht Berlin (βλ. σκέψη 109 ανωτέρω) δεν ασκεί επιρροή. Η κριτική αυτή περιορίζεται στο να επισημάνει το ειδικό πλαίσιο εντός του οποίου εκδόθηκε η απόφαση με την οποία το Kammergericht Berlin αντικρούει την ιδέα ότι ο λογότυπος Der Grüne Punkt μπορούσε να παράσχει ενδείξεις ως προς την ποιότητα της υπηρεσίας διαθέσεως απορριμμάτων, χωρίς ωστόσο να αναιρεί το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε η Επιτροπή, ότι δηλαδή αρκετές ενδείξεις που πληροφορούν τον καταναλωτή ως προς τη συμπεριφορά που πρέπει να επιδείξει όσον αφορά τα διάφορα συστήματα που μπορούν να αναλάβουν και να ανακυκλώσουν μια συσκευασία μπορούν να εμφανίζονται σ' αυτήν. Το παράδειγμα που παρατέθηκε ανωτέρω για την αλυσίδα ταχυφαγείων απεικονίζει έτσι τη συγκεκριμένη σημασία του σήματος Der Grüne Punkt όταν αυτό επικολλάται σε συσκευασία που συλλέγεται και ανακυκλώνεται επίσης από άλλο σύστημα.
- 159 Ως προς τα επιχειρήματα που αντλούνται από τις έρευνες κοινής γνώμης που προσκόμισε η προσφεύγουσα (βλ. σκέψη 110 ανωτέρω), πρέπει να παρατηρηθεί ότι τα αποτελέσματα αυτά δεν αναιρούν τη συλλογιστική που εκτίθεται στην προσβαλλόμενη απόφαση. Συγκεκριμένα, είναι λογικό ότι οι καταναλωτές ταυτίζουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt που επικολλάται στη συσκευασία ως ένδειξη ότι αυτή μπορεί να αποτεθεί σε εγκαταστάσεις συλλογής που βρίσκονται πλησίον της κατοικίας τους. Ωστόσο, αυτό δεν επιτρέπει να καθίστανται γνωστές οι αντιδράσεις αυτών των καταναλωτών ενώπιον συσκευασίας επί της οποίας έχουν επικολληθεί περισσότεροι λογότυποι που εξακριβώνουν τα συλλογικά συστήματα.

Όμως, η Επιτροπή και οι παρεμβαίνοντες διάδικοι αναφέρουν, συναφώς, αυτό που επιβεβαιώθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι δηλαδή οι εγκαταστάσεις συλλογής που χρησιμοποιούν τα συστήματα αυτά είναι γενικώς ίδιες και, τις περισσότερες φορές, ο καταναλωτής αποθέτει τις συσκευασίες στις εγκαταστάσεις αυτές ανάλογα με το χρησιμοποιηθέν υλικό και όχι ανάλογα με τον λογότυπο που φέρει η συσκευασία. Επίσης, όσον αφορά την περίπτωση μικτού συστήματος που συνδυάζει το σύστημα DSD και σύστημα ίδιας διάθεσης, η διαπίστωση ότι το 48,4 % των καταναλωτών δεν αντιλαμβάνεται τις αντιφατικές ενδείξεις που παραπέμπουν στα δύο αυτά συστήματα δεν φαίνεται να ασκεί επιρροή, αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι αυτές υποδεικνύουν την ελεύθερη επιλογή που προσφέρεται στον καταναλωτή σε περίπτωση μικτού συστήματος και, επομένως, δεν μπορούν να δημιουργήσουν αντίθεση, όπως τούτο απεικονίζεται με το παράδειγμα της αλυσίδας ταχυφαγείων που εξετάστηκε ανωτέρω.

- 160 Επιπλέον, πρέπει να παρατηρηθεί ότι το επιχείρημα ως προς την εξαπάτηση του κοινού στο οποίο απευθύνεται το σήμα, δεν μπορεί να ευδοκιμήσει (βλ. σκέψη 111 ανωτέρω), δεδομένου ότι η σύμβαση για τη χρήση του λογοτύπου αφορά μόνον τους χρήστες αυτού του λογοτύπου, δηλαδή τους παραγωγούς και τους διανομείς συσκευασιών οι οποίοι προσφεύγουν στο σύστημα DSD και όχι τους καταναλωτές.
- 161 Άλλωστε, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η αποδοχή της αποκλειστικότητας που διεκδικεί η προσφεύγουσα δεν θα είχε άλλο αποτέλεσμα παρά να εμποδίσει τους παραγωγούς και διανομείς συσκευασιών να προσφεύγουν σε μικτό σύστημα και να νομιμοποιήσει τη δυνατότητα, για την προσφεύγουσα, να αμείβεται για υπηρεσία την οποία οι ενδιαφερόμενοι απέδειξαν ωστόσο ότι δεν πραγματοποιήθηκε συγκεκριμένα αφού ανατέθηκε σε άλλο συλλογικό σύστημα ή σε σύστημα ίδιας διάθεσης σύμφωνα με τις λεπτομέρειες που ορίζει το άρθρο 1 της προσβαλλόμενης αποφάσεως.
- 162 Τα επιχειρήματα ως προς το δίκαιο περί σημάτων πρέπει επομένως να απορριφθούν, εφόσον δεν θίγεται η καθαυτό λειτουργία του σήματος Der Grüne Punkt στην περίπτωση μικτών συστημάτων.

— Επί της καλής λειτουργίας του συστήματος DSD

¹⁶³ Τέλος, όσον αφορά τα επιχειρήματα ως προς την ανάγκη να γίνει σεβαστή η καλή λειτουργία του συστήματος DSD (βλ. σκέψεις 115 και 116 ανωτέρω), από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η καλή λειτουργία δεν αναιρείται στην περίπτωση των μικτών συστημάτων. Σε κάθε περίπτωση, οι ίδιες οι ανάγκες λειτουργίας του συστήματος DSD δεν μπορούν να δικαιολογήσουν τη συμπεριφορά της προσφεύγουσας, που χαρακτηρίζεται με τις αποφάσεις B&Kο του Bundesgerichtshof και Hertzl του Oberlandesgericht του Düsseldorf, τις οποίες παραθέτει η Επιτροπή (βλ. σκέψεις 116 και 118 ανωτέρω), τις διάφορες καταγγελίες που υποβλήθηκαν στην Επιτροπή (αιτιολογικές σκέψεις 3 και 6 της προσβαλλόμενης αποφάσεως) και την άποψη που υπέβαλε αρχικά η DSD με την προσφυγή της (βλ. σκέψη 115 ανωτέρω), που συνίστανται στο να απαιτείται η καταβολή τέλους εκμεταλλεύσεως για το σύνολο των συσκευασιών που διατίθενται στην αγορά στη Γερμανία με τον λογότυπο Der Grüne Punkt, ενώ αποδεικνύεται ότι ορισμένες από τις συσκευασίες αυτές έχουν αναληφθεί και ανακυκλωθεί από άλλο συλλογικό σύστημα ή σύστημα ίδιας διάθεσης.

v) Συμπέρασμα

¹⁶⁴ Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι, σύμφωνα με ό,τι αναφέρεται στην προσβαλλόμενη απόφαση, ούτε το διάταγμα για τις συσκευασίες ούτε το δίκαιο περί σημάτων, ούτε οι ίδιες οι ανάγκες καλής λειτουργίας του συστήματος DSD επιτρέπουν στην προσφεύγουσα να απαιτεί από τις επιχειρήσεις που προσφεύγουν στο σύστημά της την καταβολή τέλους εκμεταλλεύσεως για το σύνολο των συσκευασιών που διατίθενται στην αγορά στη Γερμανία με τον λογότυπο Der Grüne Punkt, όταν οι επιχειρήσεις αυτές αποδεικνύουν ότι δεν προσφεύγουν στο σύστημα DSD για μέρος ή για το σύνολο των συσκευασιών αυτών.

¹⁶⁵ Κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος πρέπει να απορριφθεί.

2. *Επί του δευτέρου λόγου που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 3 του κανονισμού 17 και την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας*

166 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, κατά το άρθρο 3 του κανονισμού 17, η Επιτροπή μπορεί, με απόφαση, να υποχρεώσει τις επιχειρήσεις να παύσουν τη διαπιστωθείσα παράβαση. Η απόφαση που αποβλέπει στην παύση της παραβάσεως πρέπει να τηρεί την αρχή της αναλογικότητας και, κατά συνέπεια, δεν μπορεί με αυτήν να διαταχθεί παρά μόνον ό,τι είναι πρόσφορο και αναγκαίο για την παύση της παραβάσεως και την αποκατάσταση της νομιμότητας σε σχέση με τους κανόνες που παραβιάστηκαν εν προκειμένω (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 10ης Ιουλίου 1991, T-76/89, ITP κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-575, σκέψη 80, και της 8ης Ιουνίου 1995, T-7/93, Langnese-Iglo κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-1533, σκέψη 209). Εν προκειμένω, όμως, τα μέτρα που επιβλήθηκαν με τα άρθρα 3, 4 και 5 της προσβαλλόμενης αποφάσεως δεν πληρούν τις απαιτήσεις αυτές.

α) Ως προς την επιλεκτική σήμανση

167 Κατ' ουσίαν, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η επιλεκτική σήμανση των συσκευασιών ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο σύστημα είναι περισσότερο πρόσφορη από την υποχρέωση που επιβάλλεται με την προσβαλλόμενη απόφαση.

168 Η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή αναφέρει ότι, για τους πελάτες της DSD, η επιλεκτική σήμανση μιας ομοιόμορφης συσκευασίας (με ή χωρίς το σήμα Der Grüne Punkt) θα ήταν ατελέσφορη «σε όχι αμελητέο αριθμό περιπτώσεων λόγω των οικονομικών δεδομένων» (αιτιολογική σκέψη 103 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Καμιά υποχρεωτική άδεια εκμετάλλευσής δεν θα πρέπει επομένως να επιβάλλεται στις περιπτώσεις στις οποίες η επιλεκτική σήμανση θα ήταν ατελέσφορη λόγω των οικονομικών δεδομένων. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως αποκλείεται αφ' εαυτής και τα μέτρα που προβλέπει το άρθρο 3 και το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλόμενης αποφάσεως είναι δυσανάλογα.

- 169 Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση προβλέπει τις περιπτώσεις στις οποίες οι συσκευασίες είναι όλες πανομοιότυπες και προβάλλει τους λόγους για τους οποίους δεν είναι ρεαλιστικό να ζητείται από τους παραγωγούς και τους διανομείς συσκευασιών να διαφοροποιήσουν τις συσκευασίες ανάλογα με το σύστημα αναλήψεως και ανακυκλώσεως στο οποίο προσφεύγουν.
- 170 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, στο στάδιο χαρακτηρισμού της καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως δεσπόζουσας θέσεως, η προσβαλλόμενη απόφαση εξέτασε την επιχειρηματολογία της DSD ότι οι παραγωγοί και διανομείς συσκευασιών που προσφεύγουν στο σύστημά της έπρεπε να είναι σε θέση να παραιτηθούν από την αναγραφή του λογοτύπου Der Grüne Punkt στις συσκευασίες οι οποίες δεν εμπίπτουν στο σύστημα DSD. Κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, η επιλεκτική σήμανση των συσκευασιών, ανάλογα με το χρησιμοποιούμενο σύστημα, δεν συνιστά πρόσφορη λύση που επιτρέπει στους παραγωγούς και στους διανομείς συσκευασιών να χρησιμοποιούν το σύστημα ίδιας διάθεσης ή άλλο συλλογικό σύστημα σε συνδυασμό με το σύστημα DSD. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή φρονεί ότι τούτο θα συνεπαγόταν σημαντικό πρόσθετο κόστος εξόδων παραγωγής και διανομής (αιτιολογικές σκέψεις 104 και 105 της προσβαλλόμενης αποφάσεως), είναι δυσχερές αν όχι αδύνατο να ελεγχθεί η διαδρομή μιας συσκευασίας στο κύκλωμα εμπορίας (αιτιολογική σκέψη 106 της προσβαλλόμενης αποφάσεως) και εναπόκειται στον καταναλωτή να αποφασίζει για τον τόπο αποθέσεως σε περίπτωση που προσφεύγει σε σύστημα ίδιας διάθεσης και σε σύστημα συλλογικής διάθεσης (αιτιολογική σκέψη 107 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).
- 171 Σ' αυτό το πλαίσιο πρέπει να κατανοηθεί το απόσπασμα της προσβαλλόμενης αποφάσεως, το οποίο παραθέτει η προσφεύγουσα, κατά το οποίο η παραίτηση από την αναγραφή του σήματος Der Grüne Punkt σε εκείνες τις συσκευασίες πωλήσεως οι οποίες δεν πρόκειται να συμμετάσχουν στο σύστημα της DSD «είναι ατελέσφορη σε όχι αμελητέο αριθμό περιπτώσεων λόγω των οικονομικών δεδομένων» (αιτιολογική σκέψη 103 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).
- 172 Ωστόσο, δεν μπορεί να συναχθεί από την εκτίμηση αυτή ότι τα μέτρα που επιβάλλονται με τα άρθρα 3 έως 5 της προσβαλλόμενης αποφάσεως είναι δυσανάλογα. Συγκεκριμένα, τα μέτρα αυτά περιορίζονται στο να υποχρεώσουν την DSD να μην εισπράττει τέλη εκμεταλλεύσεως για το σύνολο των συσκευασιών

που φέρουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt, όταν αποδεικνύεται ότι μέρος των συσκευασιών αυτών έχει αναληφθεί και ανακυκλωθεί μέσω άλλου συστήματος. Όμως, όπως προκύπτει από την εξέταση των λεπτομερειών λειτουργίας των μικτών συστημάτων, που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του πρώτου λόγου (βλ. σκέψεις 131 έως 138 ανωτέρω), ο ανταγωνισμός μεταξύ συστημάτων πραγματοποιείται βάσει των ποσοτήτων του υλικού προς ανακύκλωση και όχι σε συνάρτηση με προκαθορισμένες ποσότητες συσκευασιών που εμπίπτουν αποκλειστικά —μέσω, ειδικότερα, της επιλεκτικής σήμανσης— στο ένα ή στο άλλο των συστημάτων στα οποία προσφεύγουν. Επιπροσθέτως, τα επίμαχα μέτρα δεν θίγουν δυσανάλογα τα συμφέροντα της DSD, αφού αυτή εξακολουθεί να αμείβεται για την υπηρεσία που διασφαλίζει, δηλαδή την ανάληψη και την ανακύκλωση των ποσοτήτων υλικού που της αναθέτουν οι παραγωγοί και οι διανομείς συσκευασιών οι οποίοι συμμετέχουν στο σύστημά της.

173 Επομένως, το γεγονός ότι είναι θεωρητικά δυνατό να επικολλάται επιλεκτικά ο λογότυπος στις συσκευασίες δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια την ακύρωση των προαναφερόμενων μέτρων, δεδομένου ότι η λύση αυτή είναι περισσότερο δαπανηρή και δυσχερής στην εφαρμογή για τους παραγωγούς και τους διανομείς συσκευασιών από ό,τι τα μέτρα που καθορίζονται στα άρθρα 3 έως 5 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, τα οποία αποβλέπουν μόνο στον περιορισμό της αμοιβής της υπηρεσίας που προτείνει η DSD στην υπηρεσία που όντως παρασχέθηκε με το σύστημά της.

174 Άλλωστε, αν γίνει αποδεκτή η αρχή της επιλεκτικής σήμανσης τούτο θα σήμαινε ότι η Επιτροπή θα επέτρεπε στην DSD να συνεχίσει να εκμεταλλεύεται καταχρηστικά τη δεσπόζουσα θέση της, στο μέτρο που το κόστος που συνδέεται με τη λύση αυτή και οι πρακτικές δυσχέρειες εφαρμογής της εμπεριέχουν τον κίνδυνο να αποτρέψουν τους πελάτες της DSD να προσφύγουν σε άλλο σύστημα εκτός του συστήματος DSD για την ανάληψη και την ανακύκλωση στη Γερμανία μέρους (περίπτωση 1 και 2) ή του συνόλου των συσκευασιών τους (περίπτωση 3).

175 Κατά συνέπεια, η πρώτη αυτή αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

Ως προς την επιβολή μιας υποχρεωτικής άδειας εκμεταλλεύσεως χωρίς χρονικό περιορισμό

- 176 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το άρθρο 3 και το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλόμενης αποφάσεως είναι δυσανάλογα διότι την υποχρεώνουν να χορηγήσει σε τρίτους άδεια για την εκμετάλλευση του σήματος Der Grüne Punkt χωρίς χρονικό περιορισμό, τούτο δε και σε περίπτωση μη συμμετοχής στο σύστημα DSD, ενώ η μόνη αιτιολογία που παρέχεται ως προς το σημείο αυτό στηρίζεται στο γεγονός ότι «δυσχεραίνεται σε πολύ μεγάλο βαθμό η είσοδος στην αγορά νέων ανταγωνιστών λόγω των επίδικων διατάξεων της συμβάσεως» (βλ. αιτιολογική σκέψη 115 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Μια υποχρεωτική άδεια εκμεταλλεύσεως μπορούσε επομένως να προβλέπεται μόνο για την περίοδο που αντιστοιχεί στην είσοδο των ανταγωνιστών στην αγορά.
- 177 Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι οι μελλοντικοί ανταγωνιστές της προσφεύγουσας θα παραμερίζονταν εκ νέου από την αγορά αν οι πελάτες τους ήσαν εκ νέου υποχρεωμένοι να καταβάλουν το τέλος εκμεταλλεύσεως που οφείλεται στην DSD για τις ποσότητες που αποσύρονταν από το σύστημα DSD.
- 178 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, στο πλαίσιο της εκτιμήσεώς της ως προς το άρθρο 82 ΕΚ, η προσβαλλόμενη απόφαση θεωρεί ότι η συμπεριφορά της DSD που συνίσταται στο να απαιτεί την καταβολή τέλους εκμεταλλεύσεως για το σύνολο των συσκευασιών που διακινούνται στη Γερμανία με τον λογότυπο Der Grüne Punkt συνιστούσε καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως και εμπόδιο εισόδου στην αγορά (αιτιολογικές σκέψεις 110 έως 135 και άρθρο 1 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Κατά την απόφαση, το τέλος εκμεταλλεύσεως δεν μπορεί να απαιτείται όταν οι παραγωγοί και διανομείς συσκευασιών που προσφεύγουν στο σύστημα DSD για μέρος μόνον των συσκευασιών που διακινούνται στη Γερμανία αποδεικνύουν ότι εκπλήρωσαν τις υποχρεώσεις αναλήψεως και ανακυκλώσεως που επιβάλλει το διάταγμα μέσω ανταγωνιστικών συλλογικών συστημάτων ή συστημάτων ίδιας διάθεσης (περίπτωση 1 και 2). Ομοίως, το τέλος εκμεταλλεύσεως δεν μπορεί να απαιτείται όταν οι παραγωγοί και διανομείς συσκευασιών οι οποίοι δεν προσφεύγουν στο σύστημα DSD στη Γερμανία, αλλά διακινούν στη χώρα αυτή τυποποιημένη συσκευασία την οποία διακινούν επίσης σε άλλο κράτος μέλος, για το οποίο προσχωρούν σε σύστημα αναλήψεως που χρησιμοποιεί τον λογότυπο Der

Grüne Punkt, αποδεικνύουν ότι εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που επιβάλλει το διάταγμα μέσω ανταγωνιστικών συλλογικών συστημάτων ή συστημάτων ίδιας διάθεσης (περίπτωση 3).

- 179 Προκειμένου να παύσει αυτή η παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ, η Επιτροπή επιβάλλει στην DSD να τηρεί τις υποχρεώσεις που ορίζει το άρθρο 3 και το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλόμενης αποφάσεως.
- 180 Επομένως, οι υποχρεώσεις αυτές δεν αφορούν τρίτους, αλλά τους παραγωγούς ή τους διανομείς συσκευασιών οι οποίοι είναι αντισυμβαλλόμενοι της DSD στο πλαίσιο συμβάσεως για τη χρήση του λογότυπου (άρθρο 3 το οποίο αφορά τις περιπτώσεις 1 και 2), ή τους κατόχους άδειας για τη χρήση του σήματος Der Grüne Punkt σε άλλο κράτος μέλος, στο πλαίσιο συστήματος αναλήψεως και ανακυκλώσεως που χρησιμοποιεί τον λογότυπο που αντιστοιχεί στο σήμα αυτό (άρθρο 4, παράγραφος 1, που αφορά την περίπτωση 3).
- 181 Ομοίως, οι υποχρεώσεις αυτές δεν έχουν ως σκοπό να επιβάλουν στην DSD μια άδεια χωρίς χρονικό περιορισμό για τη χρήση του σήματος Der Grüne Punkt, αλλά μόνο να υποχρεώσουν την DSD να μην εισπράττει τέλη εκμεταλλεύσεως για το σύνολο των συσκευασιών που φέρουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt, όταν αποδεικνύεται ότι το σύνολο ή μέρος μόνον των συσκευασιών αυτών αναλαμβάνεται και ανακυκλώνεται μέσω άλλου συστήματος.
- 182 Κατά συνέπεια, εφόσον οι χρήστες του λογότυπου Der Grüne Punkt αποδεικνύουν ότι οι ποσότητες συσκευασιών για τις οποίες δεν προσφεύγουν στο σύστημα DSD όντως έχουν αναληφθεί και ανακυκλωθεί από το ή τα συλλογικά συστήματα ή συστήματα ίδιας διάθεσης στα οποία συμμετέχουν, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να προβάλει ότι θα είναι δυσανάλογο να της ζητείται να μην αμείβεται για υπηρεσία την οποία δεν παρέχει.

183 Επομένως, η δεύτερη αυτή αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

γ) Ως προς την υποχρέωση προηγούμενης παροχής

184 Η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι από το άρθρο 3, πρώτη περίοδος, το άρθρο 4, παράγραφος 1, και το άρθρο 5, παράγραφοι 2 και 3, της προσβαλλόμενης αποφάσεως προκύπτει ότι οι χρήστες του λογοτύπου μπορούν ελεύθερα να αρνούνται να καταβάλουν το τέλος για τη χρήση του σήματος Der Grüne Punkt ισχυριζόμενοι ότι έχουν την πρόθεση να μην προσφεύγουν πλέον στο σύστημα DSD για μέρος των συσκευασιών τους και θα εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους που προκύπτουν από το διάταγμα μέσω μιας ατομικής λύσεως για τη διάθεση των συσκευασιών. Το άρθρο 5, παράγραφοι 3 και 7, της προσβαλλόμενης αποφάσεως απαγορεύει στην προσφεύγουσα να ζητήσει την υποβολή του πιστοποιητικού εμπειρογνώμονα πριν την προβλεπόμενη με το διάταγμα ημερομηνία (δηλαδή την 1η Μαΐου του επόμενου έτους) ή να απαιτήσει άλλα δικαιολογητικά. Το μέτρο αυτό είναι δυσανάλογο και οδηγεί σε άνιση κατανομή των κινδύνων, στο μέτρο που η προσφεύγουσα θα πρέπει να παραιτηθεί από την προηγούμενη πληρωμή του τέλους εκμεταλλεύσεως και να παραπέμψει την πληρωμή αυτή σε διαδικασία προσκομίσεως της αποδείξεως η οποία θα διενεργηθεί δεκαέξι μήνες αργότερα, ενώ συγχρόνως φέρει, κατά την περίοδο αυτή, τον κίνδυνο ρευστότητας του πελάτη της.

185 Η Επιτροπή προβάλλει ότι η περίπτωση κατά την οποία το σύνολο σχεδόν των διανεμόμενων συσκευασιών αφαιρείται από το σύστημα DSD δεν είναι καθόλου αληθοφανές, λόγω των υποχρεώσεων αποδείξεως που είναι συναφείς με την υπόθεση αυτή. Επιπροσθέτως, η έννοια της «προηγούμενης παροχής» είναι ανακριβής, δεδομένου ότι η προσφεύγουσα θα υποχρεωθεί να ζητήσει πληρωμή εκ των υστέρων μόνον αν τα άλλα συστήματα συλλογής δεν επιτύχουν τα προβλεπόμενα ποσοστά. Όμως, οι επιχειρήσεις που προτείνουν ατομικά συστήματα

συλλογής δεν συμβουλεύουν τους πελάτες τους να ενεργούν κατ' αυτόν τον τρόπο εφόσον αυτές προσπαθούν να επιτύχουν το προβλεπόμενο ποσοστό για την ποσότητα που τους έχει ανατεθεί με σύμβαση, προκειμένου να αποφύγουν την υποχρέωση να αποκτήσουν άδεια μερικής εκμεταλλεύσεως, εκ των υστέρων, από ανταγωνιστή, αν δεν επιτευχθεί αυτό το ποσοστό.

186 Προκαταρκτικά, το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι η υπόθεση που προέβαλε η προσφεύγουσα ότι ορισμένοι χρήστες του λογοτύπου μπορούσαν να αρνηθούν να καταβάλουν το τέλος για τη χρήση του σήματος Der Grüne Punkt προβάλλοντας ότι έχουν την πρόθεση να μην προσφεύγουν πλέον στο σύστημα DSD για μέρος των συσκευασιών τους, στην πράξη δεν είναι καθόλου αληθοφανές αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι το διάταγμα επιβάλλει στους χρήστες αυτούς να αποδεικνύουν ότι τήρησαν τις υποχρεώσεις τους αναλήψεως και ανακυκλώσεως των συσκευασιών που διακινούνται μέσω άλλου συστήματος και, στην αντίθετη περίπτωση, οι χρήστες αυτοί θα πρέπει να αγοράσουν τις υπολειπόμενες ποσότητες από το σύστημα DSD αν το σύστημα αυτό είχε αναλάβει τις ποσότητες υλικού που αντιστοιχούν στις συσκευασίες αυτές (βλ. σκέψεις 137 και 138 ανωτέρω).

187 Εξάλλου, από το άρθρο 5, παράγραφος 3, της προσβαλλόμενης αποφάσεως προκύπτει ότι «η DSD δεν δύναται, σε καμία περίπτωση, να ζητήσει την υποβολή του πιστοποιητικού νωρίτερα από τον χρόνο τον οποίον προβλέπει το διάταγμα για τις συσκευασίες» και το άρθρο 5, παράγραφος 7, ότι «δεν επιτρέπεται η εφαρμογή άλλων όρων της σύμβασης για τη χρήση του σήματος κατά τρόπο που να οδηγεί σε αυστηρότερες προϋποθέσεις όσον αφορά την έναντι της DSD απαιτούμενη απόδειξη».

188 Τα μέτρα αυτά αποβλέπουν στο να διασφαλίσουν τη δυνατότητα, για τον παραγωγό ή τον διανομέα συσκευασιών που προσφεύγει σε ανταγωνιστικό συλλογικό σύστημα ή σε σύστημα ίδιας διάθεσης για μέρος των συσκευασιών που διακινεί, να παράσχει στην DSD το πιστοποιητικό του διαχειριστή ή του ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα, ή ακόμη το πιστοποιητικό οικονομικού ελεγκτή, που είναι αναγκαίο για να αποδείξει ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλει το διάταγμα έχουν εκπληρωθεί από άλλο σύστημα εκτός του συστήματος DSD για συγκεκριμένη ποσότητα συσκευασιών (βλ. άρθρο 5, παράγραφοι 1, 2, 4 και 6).

189 Επομένως, η προσφεύγουσα δεν μπορεί να ισχυρίζεται ότι τα μέτρα αυτά είναι δυσανάλογα δεδομένου ότι αυτή η διαδικασία πιστοποίησης ισχύει για όλα τα συστήματα, περιλαμβανομένου και του συστήματος DSD, και δεν προβάλλει ειδικούς λόγους που να δικαιολογούν παρέκκλιση από τη διαδικασία αυτή. Επιπλέον, η έννοια της «προηγούμενης παροχής» που επικαλείται η προσφεύγουσα είναι απατηλή, δεδομένου ότι η DSD αμείβεται ανάλογα με τις ποσότητες υλικού που της έχουν αναθέσει οι πελάτες της και μόνο σε περίπτωση προβλήματος, δηλαδή αν τα άλλα συστήματα συλλογής δεν επιτύχουν τα ποσοστά για τις ποσότητες που τους έχουν ανατεθεί, η DSD μπορεί να ζητήσει αμοιβή για την επιπλέον ποσότητα.

190 Κατά συνέπεια, η τρίτη αυτή αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.

δ) Ως προς τον αποκλεισμό ενός πρόσφορου τέλους μόνο για τη χρήση του σήματος

191 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι, με τα άρθρα 3 και 4 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, η Επιτροπή την υποχρεώνει να μην εισπράττει τέλη εκμεταλλεύσεως όταν αποδεικνύεται ότι οι υποχρεώσεις βάσει του διατάγματος τηρούνται μέσω άλλης μεθόδου. Η DSD δεν δικαιούται επομένως να απαιτεί τέλη από τους χρήστες του λογοτύπου από τη χρήση και μόνον του σήματος Der Grüne Punkt. Ο αποκλεισμός αυτός είναι αντίθετος προς τη νομολογία του Δικαστηρίου που δέχεται την είσπραξη λογικού τέλους εκμεταλλεύσεως (προπαρατεθείσα απόφαση *Volvo*, σκέψη 11).

192 Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν επιβάλλει την υποχρεωτική άδεια εκμεταλλεύσεως στην DSD, αλλά αποβλέπει μόνον στο να αποφεύγεται όπως η DSD εισπράττει τέλος εκμεταλλεύσεως όταν η συσκευασία στην οποία έχει επικολληθεί ο λογότυπος δεν αναλαμβάνεται και ανακυκλώνεται

μέσω του συστήματος DSD. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι, αφού η σήμανση για τη χρήση του λογοτύπου που κοινοποίησε η DSD δεν διακρίνει το τέλος εκμεταλλεύσεως που οφείλεται για τη χρήση του σήματος και εκείνη που οφείλεται για τη χρήση του συστήματος DSD, η απόφαση δεν αποφαίνεται επί του ζητήματος αν το τέλος εκμεταλλεύσεως μπορεί να ζητείται για τη χρήση και μόνον του σήματος.

193 Το Πρωτοδικείο παρατηρεί ότι η υποχρέωση που επιβάλλεται στην DSD, με το άρθρο 3 της προσβαλλόμενης απόφασης, επιτρέπει στους παραγωγούς και τους διανομείς οι οποίοι προσφεύγουν στο σύστημά της για μέρος μόνον των συσκευασιών τους να μην καταβάλουν το τέλος εκμεταλλεύσεως στην DSD, όταν αποδεικνύουν ότι οι συσκευασίες που φέρουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt δεν έχουν συλλεγεί και ανακυκλωθεί από το σύστημα DSD, αλλά από άλλο ανταγωνιστικό σύστημα.

194 Ωστόσο, ακόμη και στην περίπτωση αυτή, δεν μπορεί να αποκλεισθεί ότι το σήμα Der Grüne Punkt που έχει επικοληθεί στην εν λόγω συσκευασία μπορεί να έχει οικονομική αξία αυτό καθαυτό, αφού επιτρέπει να γνωστοποιείται στον καταναλωτή ότι η οικεία συσκευασία μπορεί να διατεθεί μέσω του συστήματος DSD, όπως εξάλλου αναφέρεται στην προσβαλλόμενη απόφαση (αιτιολογική σκέψη 145 της προσβαλλόμενης απόφασης). Έτσι, ακόμη και αν η συσκευασία αυτή δεν έχει όντως διατεθεί μέσω του συστήματος DSD και αποδεικνύεται ότι το ισοδύναμό της υλικό έχει συλλεγεί ή ανακυκλωθεί μέσω ανταγωνιστικού συστήματος, ωστόσο το σήμα αφήνει στον καταναλωτή τη δυνατότητα να διαθέσει τη συσκευασία αυτή μέσω του συστήματος DSD. Μια τέτοια προσφερόμενη δυνατότητα στον καταναλωτή για όλες τις συσκευασίες που διακινούνται με τον λογότυπο Der Grüne Punkt, ανεξαρτήτως του αν μετέχουν ή όχι στο σύστημα DSD, κατόπιν εξακριβώσεως των αποκομιζόμενων ποσοτήτων, μπορεί να έχει μια τιμή η οποία, έστω και αν δεν αντιπροσωπεύει την πραγματική τιμή της παροχής για την αποκομιδή και την ανακύκλωση, όπως αυτό μπορούσε να συμβαίνει σε περίπτωση εφαρμογής των επίμαχων διατάξεων της συμβάσεως για τη χρήση του λογοτύπου, θα πρέπει να είναι δυνατό να καταβάλλεται στη DSD αντάλλαγμα για την προσφερόμενη εν προκειμένω παροχή, δηλαδή τη διάθεση του συστήματός της.

195 Ερωτηθείσα επί του σημείου αυτού κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή αναγνώρισε ότι το ζήτημα αυτό δεν εξετάσθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση,

η οποία περιορίσθηκε στην εξέταση της νομιμότητας της συμπεριφοράς της DSD όσον αφορά την καταβολή τέλους για παροχή για την οποία δεν είχε προσκομισθεί απόδειξη ότι είχε πραγματοποιηθεί μέσω του συστήματος DSD αλλά μέσω άλλου συστήματος.

- ¹⁹⁶ Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν αποκλείει τη δυνατότητα για την DSD να εισπράττει το κατάλληλο τέλος για τη χρησιμοποίηση μόνον του σήματος, όταν αποδεικνύεται ότι η συσκευασία που φέρει τον λογότυπο Der Grüne Punkt έχει αναληφθεί και ανακυκλωθεί μέσω άλλου συστήματος.

Ως προς τη δυνατότητα να επικολλάται επεξηγηματική ένδειξη

Επιχειρήματα των διαδίκων

- ¹⁹⁷ Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η υποχρέωση που ορίζει το άρθρο 3, πρώτο εδάφιο, της προσβαλλόμενης αποφάσεως είναι δυσανάλογη στο μέτρο που την εμποδίζει να απαιτεί από τους χρήστες του λογοτύπου να επικολλούν επεξηγηματική ένδειξη στις συσκευασίες, στις περιπτώσεις 1 και 2. Κατά την DSD, μια τέτοια επεξηγηματική ένδειξη, που μπορούσε να επικολληθεί χωρίς δυσχέρεια από τους παραγωγούς και τους διανομείς συσκευασιών οι οποίοι προσφεύγουν στο σύστημά της, θα επέτρεπε να μετριασθεί η προσβολή του σήματος Der Grüne Punkt η οποία προκύπτει με την προσβαλλόμενη απόφαση. Η εν λόγω ένδειξη θα μπορούσε έτσι να υποδεικνύει στον καταναλωτή ότι, σ' αυτό ή το άλλο ομόσπονδο κράτος, η συσκευασία δεν μετέχει στο σύστημα DSD αλλά σε άλλο συλλογικό σύστημα (περίπτωση 1) ή ότι, ακόμη και αν η συσκευασία φέρει ετικέτα με τον λογότυπο Der Grüne Punkt, ορισμένα σημεία πωλήσεως δεν προσφεύγουν στο αντίστοιχο σύστημα αλλά σε σύστημα ίδιας διάθεσης (περίπτωση 2).

198 Εξάλλου, η προσφεύγουσα παρατηρεί ότι, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλόμενης αποφάσεως, μπορεί να απαιτήσει από τους παραγωγούς ή τους διανομείς συσκευασιών οι οποίοι δεν προσφεύγουν στο σύστημα DSD στη Γερμανία, αλλά διακινούν σε άλλο κράτος μέλος τυποποιημένη συσκευασία με την οποία προσχωρούν σε σύστημα αναλήψεως που χρησιμοποιεί τον λογότυπο Der Grüne Punkt (περίπτωση 3), να επικολλούν επεξηγηματική ένδειξη στη συσκευασία προκειμένου να επισύρουν την προσοχή του καταναλωτή στο γεγονός ότι η συσκευασία αυτή δεν αναλαμβάνεται από το σύστημα DSD στη Γερμανία. Κατά την προσφεύγουσα, ένα τέτοιο μέτρο είναι δυσανάλογο, δεδομένου ότι άλλο μέτρο, δηλαδή η πλήρης απόκρυψη του λογότυπου Der Grüne Punkt και όχι η απλή επικόλληση επεξηγηματικής ενδείξεως δίπλα από τον λογότυπο αυτόν, θα έθιγε λιγότερο τη λειτουργία καταγωγής του σήματός της.

199 Η Επιτροπή παρατηρεί ότι, όσον αφορά την περίπτωση 1, τίποτε δεν επιτρέπει τη σκέψη ότι το διάταγμα απαγορεύει στα ανταγωνιστικά συστήματα να χρησιμοποιούν τον ίδιο λογότυπο. Στην περίπτωση 2, μια επεξηγηματική ένδειξη στη συσκευασία θα ήταν αδύνατη. Όσον αφορά την περίπτωση 3, η Επιτροπή προβάλλει ότι, αν το σήμα Der Grüne Punkt απέλαυε της προστασίας που διατείνεται η προσφεύγουσα, οι παραγωγοί θα έπρεπε να προβλέπουν διαφορετικές συσκευασίες για κάθε κράτος μέλος, πράγμα που δεν θα ήταν αποδοτικό και θα συνιστούσε εμπόδιο στις συναλλαγές.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

200 Ως προς την αιτίαση σχετικά με το άρθρο 3, πρώτο εδάφιο, της προσβαλλόμενης αποφάσεως, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η επικόλληση των επεξηγηματικών ενδείξεων που επιθυμεί η προσφεύγουσα δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα να

παύσει η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως κατά το άρθρο 1 της αποφάσεως. Τέτοιες επεξηγηματικές ενδείξεις στηρίζονται, στην πραγματικότητα, στην ιδέα ότι είναι δυνατό να διακρίνονται οι συσκευασίες που φέρουν τον λογότυπο Der Grüne Punkt, οι οποίες εμπίπτουν στο σύστημα DSD, από εκείνες στις οποίες έχει επικολληθεί ο λογότυπος Der Grüne Punkt αλλά δεν εμπίπτουν στο σύστημα DSD και, επομένως, θα πρέπει να φέρουν μια ένδειξη προοριζόμενη να επισύρει την προσοχή του καταναλωτή. Όμως, όπως εξηγήθηκε (βλ. σκέψεις 131 έως 138 ανωτέρω), η λειτουργία των μικτών συστημάτων δεν στηρίζεται στην εξακρίβωση των συσκευασιών εκ μέρους των καταναλωτών, οι οποίοι παραμένουν ελεύθεροι να αποφασίζουν σε ποιο σύστημα θα εναποθέσουν τη συσκευασία, αλλά στην κατανομή του όγκου του προς ανακύκλωση υλικού.

- 201 Η επικόλληση των επεξηγηματικών ενδείξεων που επιθυμεί η προσφεύγουσα δεν επιτρέπει επομένως να παύσει η χαρακτηρισθείσα από την Επιτροπή καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως στις περιπτώσεις 1 και 2.
- 202 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί η αιτίαση σχετικά με τον δυσανάλογο χαρακτήρα του άρθρου 3, παράγραφος 1, της προσβαλλόμενης αποφάσεως καθόσον αυτό δεν προβλέπει τη δυνατότητα να επικολλάται επεξηγηματική ένδειξη.
- 203 Ως προς την αιτίαση σχετικά με το άρθρο 4, παράγραφος 2, της προσβαλλόμενης αποφάσεως, πρέπει να παρατηρηθεί ότι από το μέτρο αυτό προκύπτει ότι «η DSD μπορεί να ζητήσει ως προϋπόθεση για τη μη επιβολή του τέλους αδείας στη συσκευασία δυνάμει της παραγράφου 1 να επισημαίνεται [περίπτωση αριθ. 3] με κείμενο ή άλλο κατάλληλο για τον τελικό καταναλωτή τρόπο, ότι η συσκευασία δεν συμμετέχει στο σύστημα που καθιέρωσε η DSD, βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 3, του διατάγματος». Η διάταξη αυτή συνίσταται στην απλή επανάληψη μιας σκέψεως που πρότείνει η DSD στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας (αιτιολογικές σκέψεις 63 και 133 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Επομένως, η DSD δεν μπορεί να διατείνεται, στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, ότι λύση διαφορετική από εκείνη που αυτή η ίδια πρότείνει στην Επιτροπή συνιστά, του λοιπού, την πλέον κατάλληλη λύση του προβλήματος που διαπιστώθηκε κατά τη διαδικασία.

Επιπλέον, αποδοχή της λύσεως που προτείνει η προσφεύγουσα, δηλαδή απόκρυψη του λογοτύπου Der Grüne Punkt μάλλον παρά επεξηγηματική ένδειξη πλησίον του λογοτύπου αυτού, θα ισοδυναμούσε με επιβολή στους παραγωγούς συσκευασιών να προβλέπουν διαφορετικά είδη συσκευασιών για κάθε κράτος μέλος, πράγμα που δεν θα ήταν ορθολογικό από οικονομική άποψη.

- 204 Κατά συνέπεια, πρέπει να απορριφθεί η αιτίαση σχετικά με τον δυσανάλογο χαρακτήρα του άρθρου 4, παράγραφος 2, της προσβαλλόμενης αποφάσεως καθόσον αυτό επιβάλλει να επικολλάται επεξηγηματική ένδειξη στη συσκευασία, ενώ θα ήταν δυνατό να αποκρύπτεται ο λογότυπος Der Grüne Punkt.

3. Επί του τρίτου λόγου που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ και την παράβαση του άρθρου 253 ΕΚ

α) Επιχειρήματα των διαδίκων

- 205 Η προσφεύγουσα προβάλλει ότι παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ αποκλείεται διότι αυτή είναι επιφορτισμένη με υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος κατά την έννοια του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ, δηλαδή τη διαχείριση των απορριμμάτων για περιβαλλοντικούς σκοπούς και ειδικότερα, τη συλλογή και την ανακύκλωση των συσκευασιών σε ολόκληρο το γερμανικό έδαφος, περιλαμβανομένων και των μη αποδοτικών αγροτικών περιοχών (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 27ης Απριλίου 1994, C-393/92, Almelo, Συλλογή 1994, σ. I-1477, σκέψεις 47, και της 23ης Μαΐου 2000, C-209/98, Sydhavdens Sten & Grus, Συλλογή 2000, σ. I-3743, σκέψεις 75 και 76· απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Φεβρουαρίου 1997, T-106/95, FFSA κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-229, σκέψη 72). Αυτή η

υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος της ανατέθηκε από τα γερμανικά ομόσπονδα κράτη λόγω της αναγνωρίσεως του συστήματος DSD βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 3, ενδέκατη περίοδος, του διατάγματος. Όμως, η προσβαλλόμενη απόφαση θέτει σε κίνδυνο την πραγματοποίηση, υπό οικονομικά αποδεκτούς όρους, της υπηρεσίας αυτής, εφόσον καταστρέφει το αποτέλεσμα του σήματος Der Grüne Punkt και εμπεριέχει τον κίνδυνο να μην επιτρέπει πλέον τη διάθεση των απορριμμάτων σε ολόκληρη την επικράτεια. Ομοίως, η προσβαλλόμενη απόφαση παραβιάζει την υποχρέωση αιτιολογίας που υπέχει βάσει του άρθρου 253 ΕΚ, εφόσον δεν αποφαίνεται επί του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ.

- 206 Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από τους παρεμβαίνοντες διαδίκους, αμφισβητεί τον ισχυρισμό ότι η DSD είναι δικαιούχος υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος που της ανέθεσαν οι αρμόδιες για τα απορρίμματα περιφερειακές αρχές, στο μέτρο που κάθε επιχειρηματίας του συλλογικού συστήματος μπορούσε να λάβει την ίδια έγκριση με την DSD, βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 3, ενδέκατη περίοδος, του διατάγματος 3. Επιπροσθέτως, από το διάταγμα προκύπτει ότι ο νομοθέτης δεν θέλησε να εμποδίσει τη συνύπαρξη συστημάτων ίδιας διάθεσης και συλλογικών συστημάτων, παράλληλα με το σύστημα που έθεσε σε εφαρμογή η προσφεύγουσα. Αυτός ο ανταγωνισμός δεν αποτελεί κίνδυνο, αλλά στόχο του διατάγματος.

β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 207 Κατά το άρθρο 86, παράγραφος 2, ΕΚ, οι επιχειρήσεις που είναι επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος υπόκεινται στους κανόνες της Συνθήκης, ιδίως στους κανόνες ανταγωνισμού, κατά το μέτρο που η εφαρμογή των κανόνων αυτών δεν εμποδίζει νομικά ή πραγματικά την εκπλήρωση της ιδιαίτερης αποστολής που τους έχει ανατεθεί. Το άρθρο αυτό ορίζει επίσης ότι η ανάπτυξη των συναλλαγών δεν πρέπει να επηρεάζεται σε βαθμό ο οποίος θα αντέκειτο προς το συμφέρον της Κοινότητας.

- 208 Εν προκειμένω, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, ακόμη και αν υποθεθεί ότι η προσφεύγουσα είναι επιφορτισμένη με υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος

κατά την έννοια του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ, και τούτο όπως και όλα τα συλλογικά συστήματα τα οποία έχουν εγκρίνει οι αρχές των ομόσπονδων κρατών, ωστόσο ο κίνδυνος να αναιρεθεί η αποστολή αυτή λόγω της προσβαλλόμενης αποφάσεως δεν έχει αποδειχθεί.

- 209 Συγκεκριμένα, αντίθετα προς ό,τι διατείνεται η προσφεύγουσα στο πλαίσιο του παρόντος λόγου, το γεγονός ότι η DSD δεν μπορεί να αμείβεται για παροχή για την οποία αποδείχθηκε ότι πραγματοποιήθηκε από άλλο σύστημα ουδόλως επιτρέπει να καταδειχθεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση απειλεί την πραγματοποίηση, υπό οικονομικά αποδεκτούς όρους, της υπηρεσίας αναλήψεως και ανακυκλώσεως που ανατέθηκε στο σύστημα DSD.
- 210 Ειδικότερα, από τις σκέψεις 156 έως 158 ανωτέρω προκύπτει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αναιρεί την ουσιώδη λειτουργία του σήματος Der Grüne Punkt στο πλαίσιο της συμβάσεως για τη χρήση του λογοτύπου. Ομοίως, κανένα στοιχείο του φακέλου δεν επιτρέπει να συναχθεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εμπεριέχει τον κίνδυνο να μην επιτρέπει πλέον στην DSD να αποκομίζει τις συσκευασίες σε ολόκληρη τη γερμανική επικράτεια.
- 211 Εξάλλου, αφού η προσφεύγουσα δεν επικαλέστηκε το ευεργέτημα του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας, δεν μπορεί να προσάπτεται στην Επιτροπή ότι δεν αιτιολόγησε την απόφασή της επί του σημείου αυτού.
- 212 Κατά συνέπεια, ο τρίτος λόγος πρέπει να απορριφθεί.
- 213 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 214 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε και η Επιτροπή, η Landbell και η BellandVision ζήτησαν να καταδικασθεί η προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα, πρέπει αυτή να φέρει τα έξοδά της καθώς και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Επιτροπή, η Landbell και η BellandVision, περιλαμβανομένων και των εξόδων της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων. Η Vfw, η οποία δεν ζήτησε να καταδικασθεί η προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα, θα φέρει τα έξοδά της, περιλαμβανομένων και των σχετικών με τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 2) Η προσφεύγουσα, **Der Grüne Punkt — Duales System Deutschland GmbH**, φέρει τα έξοδά της καθώς και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Επιτροπή, η **Landbell AG Rückhol-Systeme** και η **BellandVision GmbH**, περιλαμβανομένων και των εξόδων της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων.

- 3) Η Vfw AG φέρει τα έξοδά της, περιλαμβανομένων και των εξόδων της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων.

García-Valdecasas

Cooke

Labucka

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 24 Μαΐου 2007.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

E. Coulon

J. D. Cooke

Πίνακας περιεχομένων

Νομικό πλαίσιο	II - 1612
Α — Διάταγμα για την αποφυγή των απορριμμάτων από συσκευασίες	II - 1612
Β — Συλλογικό σύστημα της Der Grüne Punkt — Duales System Deutschland GmbH και σύμβαση για τη χρήση του λογότυπου	II - 1615
Ιστορικό της διαφοράς	II - 1618
Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων	II - 1620
Σκεπτικό	II - 1623
Α — Η προσβαλλόμενη απόφαση	II - 1623
1. Επί της δυνατότητας συνδυασμού περισσότερων συστημάτων αναλήψεως και ανακυκλώσεως προς εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το διάταγμα για τις συσκευασίες	II - 1624
2. Εκτίμηση ως προς το άρθρο 82 ΕΚ	II - 1625
3. Εκτίμηση ως προς το άρθρο 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17	II - 1630
Β — Επί του παραδεκτού της προσφυγής	II - 1634
1. Επί του παραδεκτού της προσφυγής όσον αφορά το άρθρο 4 της προσβαλλόμενης αποφάσεως	II - 1634
2. Επί της προβολής ισχυρισμών κατά τη διάρκεια της δίκης	II - 1636
3. Επί της συνεκτιμήσεως ορισμένων παραρτημάτων που προσκόμισε η προσφεύγουσα	II - 1637
α) Επί των παραρτημάτων που ετοίμασε ο C. Weidemann	II - 1637
β) Επί των ερευνών της κοινής γνώμης που επισυνάπτονται στο υπόμνημα απαντήσεως	II - 1639
Γ —; Επί της ουσίας	II - 1639
1. Επί του πρώτου λόγου που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 82 ΕΚ	II - 1640
α) Προκαταρκτικές παρατηρήσεις ως προς την άποψη για τη δωρεάν υποχρεωτική άδεια εκμεταλλεύσεως	II - 1640
Επιχειρήματα των διαδίκων	II - 1640
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	II - 1641

- β) Επιχειρήματα των διαδίκων σχετικά με την καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως II - 1642
- i) Ως προς την έλλειψη ανάγκης να χρησιμοποιηθεί το σήμα Der Große Punkt για τη συμμετοχή σε σύστημα ανταγωνιστικό του συστήματος DSD II - 1642
- ii) Ως προς τη μη εξάλειψη του ανταγωνισμού ελλείψει υποχρεωτικής αδείας εκμεταλλεύσεως του σήματος Der Große Punkt II - 1643
- iii) Ως προς τις διάφορες αιτιολογήσεις της συμπεριφοράς της DSD . II - 1644
- Επί της ανάγκης διασφάλισης των στόχων του διατάγματος . II - 1644
- Επί των αιτιολογήσεων σχετικά με το δίκαιο περί σημάτων ... II - 1647
- Επί της καλής λειτουργίας του συστήματος DSD II - 1651
- γ) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου II - 1653
- i) Ως προς την χαρακτηριζόμενη με την προσβαλλόμενη απόφαση καταχρηστική εκμετάλλευση II - 1653
- ii) Ως προς την αποκλειστικότητα που διεκδικεί η προσφεύγουσα .. II - 1655
- iii) Ως προς τις λεπτομέρειες λειτουργίας των μικτών συστημάτων .. II - 1657
- iv) Ως προς τις επικρίσεις της προσφεύγουσας σχετικά με την ανάλυση που εκτίθεται στην προσβαλλόμενη απόφαση II - 1662
- Επί της ελλείψεως της ανάγκης να επικολλάται ο λογότυπος Der Große Punkt σε όλες τις συσκευασίες σε περίπτωση προσφυγής σε μικτό σύστημα λόγω της δυνατότητας χρησιμοποίησης επιλεκτικής επισημάνσεως σε συνάρτηση με το χρησιμοποιούμενο σύστημα II - 1662
- Επί των επιχειρημάτων που αντλούνται από την μη εξάλειψη του ανταγωνισμού II - 1664
- Επί της ανάγκης να διασφαλισθούν οι σκοποί του διατάγματος II - 1665
- Επί των αιτιολογήσεων ως προς το δίκαιο των σημάτων II - 1667
- Επί της καλής λειτουργίας του συστήματος DSD II - 1670
- v) Συμπέρασμα II - 1670

2. Επί του δευτέρου λόγου που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 3 του κανονισμού 17 και την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας ...	Π - 1671
α) Ως προς την επιλεκτική σήμανση	Π - 1671
β) Ως προς την επιβολή μιας υποχρεωτικής άδειας εκμεταλλεύσεως χωρίς χρονικό περιορισμό	Π - 1674
γ) Ως προς την υποχρέωση προηγούμενης παροχής	Π - 1676
δ) Ως προς τον αποκλεισμό ενός πρόσφορου τέλους μόνο για τη χρήση του σήματος	Π - 1678
ε) Ως προς τη δυνατότητα να επικολλάται επεξηγηματική ένδειξη	Π - 1680
Επιχειρήματα των διαδίκων	Π - 1680
Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	Π - 1681
3. Επί του τρίτου λόγου που αντλείται από την παράβαση του άρθρου 86, παράγραφος 2, ΕΚ και την παράβαση του άρθρου 253 ΕΚ	Π - 1683
α) Επιχειρήματα των διαδίκων	Π - 1683
β) Εκτίμηση του Πρωτοδικείου	Π - 1684
Επί των δικαστικών εξόδων	Π - 1686